

Elevundersøkelsen 2024

Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2024/25

Bård Smedsvik og Christian Wendelborg

RAPPORT 2025

Elevundersøkelsen 2024

Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2024/25

Bård Smedsvik og Christian Wendelborg

Postadresse: NTNU Dragvoll, 7491 Trondheim

Besøksadresse: Dragvoll allé 38 B

Telefon: 73 59 63 00

Telefaks: 73 59 62 24

E-post: kontakt@samforsk.no

Web.: www.samforsk.no

Foretaksnr. NO 986 243 836

NTNU Samfunnsforskning

Mangfold og inkludering

Juni 2025

ISBN 978-82-7570-789-3 (web)

Omslag: Shutterstock

Du har lov til:

Dele — kopiere, distribuere og spre verket i hvilket som helst medium eller format til et hvilket som helst formål, inkludert kommersielle.

Bearbeide — remixe, endre, og bygge videre på materialet til et hvilket som helst formål, inkludert kommersielle.

Lisensgiver kan ikke kalle tilbake disse frihetene så lenge du respekterer disse lisensvilkårene.

På følgende vilkår:

Navngivelse - Du må oppgi korrekt kreditering, oppgi en lenke til lisensen, og indikere om endringer er blitt gjort. Du kan gjøre dette på enhver rimelig måte, men uten at det kan forstås slik at lisensgiver bifaller deg eller din bruk av verket.

Ingen ytterligere begrensninger - Du kan ikke gjøre

bruk av juridiske betingelser eller teknologiske tiltak som lovmessig hindrer andre i å gjøre noe som lisensen tillater.

Notiser:

Du trenger ikke å rette deg etter lisensen for de deler av materialet som er falt i det fri eller der bruken er tillatt av etter lånereglene i åndsverkloven eller annen gjeldende rett.

Ingen garantier er gitt. Lisensen gir deg ikke nødvendigvis alle de tillatelsene som er nødvendig for din tiltenkte bruk. For eksempel kan andre rettigheter, som reklame-, personvern-, eller ideelle rettigheter, sette begrensninger på hvordan du kan bruke materialet.

[Les mer om kreditering på creativecommons.org](https://creativecommons.org)

Forord

Denne rapporten er den årlige hovedrapporten av resultatene fra Elevundersøkelsen. Oppdragsgiver er Utdanningsdirektoratet. Vi vil gjerne takke Utdanningsdirektoratet for godt samarbeid. Vi vil også takke Statistikkavdelingen i Utdanningsdirektoratet, som har gjort dataene fra Elevundersøkelsen tilgjengelige for NTNU Samfunnsforskning til rett tid.

I Elevundersøkelsen inngår flere spørsmål knyttet til mobbing – blant annet om elever har blitt mobbet av medelever, digitalt, eller av voksne, samt om de selv har mobbet andre, hvor mobbingen har foregått og hvordan skolen har håndtert det. Tidligere har disse temaene vært presentert i en egen mobberapport, men i år er de integrert i denne hovedrapporten. Selv om behandlingen av temaet er mindre detaljert enn i de dedikerte mobberapportene, er de viktigste funnene og utviklingstrekkene inkludert her.

Trondheim, Mai 2025
Christian Wendelborg
Prosjektleder

Innhold

Forord.....	iv
Innhold.....	v
Sammendrag	vii
Summary	xi
1. Introduksjon	1
1.1. Innholdet i rapporten	2
2. Datagrunnlag og framgangsmåte	3
2.1 Innhenting av ekstra bakgrunnsvariabler	6
3. Læringsmiljøindikatorne 2024	9
Om indeksene	9
4. Rapportering om mobbing i Elevundersøkelsen.....	20
4.1. Definisjon av mobbing i Elevundersøkelsen.....	20
4.2. Mobbing på skolen	22
4.3. Mobbing av medelever – utvikling fra 2013 til 2023	27
4.4. Kjønn- og aldersforskjeller i mobbing av medelever i 2024	29
4.5. Har du selv vært med på mobbing.....	30
4.6. Digital mobbing.....	32
4.7. Har du selv vært med på digital mobbing.....	34
4.8. Mobbet av voksne.....	36
4.9. Oppsummering.....	38
5. Variasjoner i mobbing og betydningen for skolens læringsmiljø.....	39
5.1. Datagrunnlag i dette kapittelet	39
5.2. Analyse.....	41
5.3. Andelen mobbet på skolen og læringsmiljø-indikatorne i grunnskolen	43
5.4. Andelen mobbet på skolen og læringsmiljø-indikatorne i videregående ...	47
5.5. Diskusjon.....	50

6. Elevenes svarfordeling og bakgrunnsfaktorers påvirkning	52
6.1. Trivsel	54
6.2. Støtte fra lærerne	57
6.3. Støtte hjemmefra.....	60
6.4. Faglig utfordring.....	63
6.5. Vurdering for læring	66
6.6. Læringskultur	69
6.7. Mestring.....	72
6.8. Motivasjon	75
6.9. Elevdemokrati og medvirkning.....	78
6.10. Felles regler.....	81
6.11. Utdanning og yrkesveiledning for 9. og 10. trinn.....	84
6.12. Utdanning og yrkesveiledning for vg1	86
Referanser.....	88
Tabelliste.....	90
Figurer	94
Vedlegg	96
Vedlegg kapittel 3.....	96
Vedlegg kapittel 5.....	97

Sammendrag

Elevundersøkelsen er en årlig nettbasert spørreundersøkelse der elever fra 5. trinn til vg3 gir tilbakemeldinger om skolemiljø, trivsel og læring. Den er obligatorisk for 7. og 10. trinn samt vg1, og gjennomføres av skolene på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Det er frivillig for elevene å delta. Analysene, som utføres av NTNU Samfunnsforskning, dekker utvikling over tid og sammenhenger mellom elevsvar og bakgrunnsvariabler, med særlig vekt på mobbing og skolemiljø.

Datagrunnlaget for Elevundersøkelsen 2024 bygger på svar fra 442 039 elever, tilsvarende 75,7 prosent av elevpopulasjonen. Deltakelsen er høyest på de obligatoriske trinnene. Undersøkelsen gjennomføres elektronisk, og bakgrunnsvariabler som skolestørrelse, andelen minoritetsspråklig bakgrunn ved skolen, lærertetthet og kommunens utdanningsnivå er koblet til analysene. Flernivåanalyser er benyttet for å undersøke hvordan faktorer på skole- og kommunenivå påvirker elevenes opplevelse av skolemiljøet.

Endringer i læringsmiljøindikatorer over tid

Hovedbildet fra årets undersøkelse viser at elever i norsk skole stort sett er fornøyde med læringsmiljøet. Elevene rapporterer om trivsel, støtte fra lærere, tydelige regler og foreldre som støtter opp om skolen. Det har vært en tydelig nedadgående trend i både trivsel og motivasjon i grunnskolen siden 2016. Denne utviklingen samsvarer med funn fra både Ungdata (Bakken, 2023) og den siste PISA-undersøkelsen (OECD, 2023), som begge dokumenterer en markant svekkelse i elevenes opplevelse av tilhørighet på skolen – målt gjennom indeksen *sense of belonging*. Norge er blant landene i OECD med størst nedgang på denne indeksen. I tillegg til forverringen i elevenes opplevelse av skolemiljøet, viser internasjonale sammenlikningsstudier (PISA, ICCS, PIRLS) at norske elever skårer lavere på kunnskap og ferdigheter enn tidligere, og at tilbakegangen er større enn i mange andre sammenlignbare land. Disse utviklingstrekkene er mest fremtredende i grunnskolen, men lignende tendenser gjenfinnes også i videregående opplæring. Årets Elevundersøkelse viser at det er en oppbremsing av denne nedadgående trenden og sågar en positiv utvikling på enkelte trinn. De fleste indikatorene viser små, men positive endringer fra 2023 til 2024. Størst forbedring ses i indikatorene for læringskultur, trivsel, lærerstøtte og motivasjon, men endringene er så marginale (Cohen's $d < 0.2$) at de ikke vurderes som signifikante i forskningssammenheng.

Elever på 7. trinn viser svak fremgang sammenlignet med 2023, men verdiene ligger fortsatt under nivået fra 2016. For 10. trinn og Vg1 er bildet relativt stabilt, uten tydelige tegn til bedring i sentrale indikatorer som motivasjon og mestring. Kjønnsforskjellene er små mellom gutter og jenter. Derimot rapporterer elever som oppgir «annet kjønn» systematisk lavere trivsel, motivasjon og støtte, samt en betydelig høyere forekomst av mobbing. Dette bekrefter tidligere funn og peker på behovet for særskilt oppmerksomhet rundt denne gruppens skolemiljø og psykososiale trygghet.

Erfaringer med mobbing

Kapittel 4 omhandler elevs erfaringer med mobbing – både fysisk, digital og fra voksne på skolen. Elevundersøkelsen definerer mobbing som gjentatte negative handlinger rettet mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. For å fange dette har man brukt spørsmål om både å bli mobbet og å mobbe selv, med oppfølgingsspørsmål om hvordan, hvor, og av hvem mobbingen skjer.

Et samlemål kalt “Mobbing på skolen” inkluderer elever som rapporterer å ha blitt mobbet av medelever, digitalt av elever på skolen, og/eller av voksne, minst 2–3 ganger i måneden. I 2024 oppgir 9,9 prosent av elevene at de har opplevd dette – en liten nedgang fra 2023, men fortsatt høyere enn årene før pandemien hvor andelen var mellom 4,5 og 5 prosent.

Mobbing forekommer oftest på barnetrinnet (høyest på 5. trinn), og jenter rapporterer generelt mer mobbing enn gutter, spesielt i grunnskolen. Elever som mobber andre selv utgjør 1,9 prosent, og andelen som mobber digitalt er 1,8 prosent. Digital mobbing rammer færre enn fysisk mobbing, men utbredelsen har økt siden 2021.

Flertallet av elever som rapporterer om mobbing oppgir at de blir mobbet av elever i samme klasse eller på skolen. Skolegård og klasserom er de vanligste stedene. Bare 6,5 prosent av de som mobbes sier at skolens tiltak fikk slutt på mobbingen, mens over en tredjedel sier at ingen voksne visste om det.

Kapittelet viser at mobbing fortsatt er et alvorlig og utbredt problem i norsk skole, og understreker behovet for systematiske og målrettede tiltak

Mobbings betydning for læringsmiljøet

Kapittel 5 undersøker hvordan omfanget av mobbing på skolenivå påvirker læringsmiljøet for alle elever – ikke bare for dem som selv oppgir å være mobbet. Ved å koble andelen som rapporterer mobbing på hver skole til elevenes opplevelser av trivsel, læringskultur og motivasjon, viser analysene tydelig at skolens mobbenivå har betydning langt utover de direkte berørte.

Funnene viser at:

- Trivselen er lavere på skoler med høy mobbing, også blant elever som ikke selv oppgir å være mobbet.
- Læringskulturen svekkes markant på skoler med mye mobbing, både blant elever som oppgir å bli mobbet og de som ikke blir mobbet.
- Motivasjonen er lavere hos samtlige elever på skoler med høyere mobbenivå – og er spesielt lav blant elever som blir mobbet.

Effektene gjelder både i grunnskolen og videregående, men er tydeligst i grunnskolen, der mobbing også er mest utbredt. Analysene viser at selv elever som ikke er direkte utsatt for mobbing påvirkes av miljøet på skolen: Et høyt mobbenivå ser ut til å virke demotiverende og bidra til en svakere opplevelse av fellesskap og trygghet. Dette antyder at mobbing har en kollektiv karakter og kan betraktes som en «klimaindikator» for skolens sosiale miljø.

Dette betyr at læringsmiljø ikke kan forstås som en individuell opplevelse alene, men som et sosialt og kollektivt fenomen. Når en høy andel elever på en skole rapporterer mobbing, preger det hele skolekulturen. Dette kan igjen påvirke både samhandling, trygghet og elevenes emosjonelle tilknytning til skolen. Funnene styrker dermed forståelsen av at tiltak mot mobbing ikke bare bør rettes mot enkeltindivider, men må forankres i hele skolens struktur og praksis – inkludert klasseledelse, felles regelforståelse, elevmedvirkning og relasjonell kompetanse blant de ansatte.

Bakgrunnsvariabler og betydning av skolenivå

I gjennomgangen av de enkelte indeksene i kapittel 6, ser vi de enkelte indeksene i lys av ulike bakgrunnsvariabler. Hovedkonklusjonen fra disse analysene er at bakgrunnsfaktorene foruten årstrinn og til dels kjønn, har liten eller ingen innvirkning på hvordan elevene har svart på de ulike indeksene. Vi har gjennomført flernivåanalyser som viser at kommunenivå har liten betydning for hvordan elevene

svarer på spørsmålene. Variabler på skolenivå har større betydning. Egenskaper ved skolen kan eksempelvis forklare over 9 prosent av variansen i hvordan elever svarer på indeksen Vurdering for læring og i Elevdemokrati og medvirkning som er de læringsmiljøindikatorerne hvor skolerelaterte variabler har størst betydning. For VGS ser vi også hvordan hvilket utdanningsprogram elevene går på har innvirkning på svargivingen uten at det kommer fram et klart mønster på dette.

Om teoretiske drøftinger og tematiske dypdykk

Det er verken formålet eller rom for i denne rapporten å sette resultatene inn i teoretiske rammer eller diskutere dem inngående i lys av tidligere forskning. Rapporten er primært deskriptiv. For å få dypere innsikt i mekanismer og elevenes egne forståelser, gjennomføres det derfor hvert år et tematisk dypdykk.

Tidligere dypdykk har blant annet belyst hvordan elevenes digitale liv påvirker skolemiljøet, og hvordan sosial medier, skole- og utseendepress virker på skolemiljøet i videregående opplæring (Hygen et al., 2023; Wendelborg et al., 2024).

Dypdykket i 2024/25 vil rette søkelyset mot hvordan elever forstår mobbing, og hvordan denne forståelsen formes av samtidige sosiale og digitale strømninger. Sentrale tema inkluderer hva elevene legger i begrepet mobbing, og hvordan faktorer som sosiale medier, gaming, satire, realityprogrammer og influensere preger samhandlingen mellom elever. Ved å supplere hovedrapportens kvantitative funn med kvalitative analyser, skal dypdykket gi ny innsikt i normer, grensdragninger og ungdommers refleksjoner rundt hva som oppleves som akseptabelt og krenkende i dagens skolemiljø.

Summary

The Pupil Survey is an annual, web-based questionnaire in which pupils from Year 5 through upper secondary level (Vg3) provide feedback on their school environment, well-being, and learning. The survey is mandatory for pupils in Years 7 and 10 as well as Vg1, and is administered by schools on behalf of the Norwegian Directorate for Education and Training. Participation is voluntary for pupils. Analyses conducted by NTNU Social Research focus on trends over time and associations between pupil responses and background variables, with particular emphasis on bullying and the school environment.

The 2024 survey is based on responses from 442,039 pupils, corresponding to 75.7 percent of the total pupil population. Participation rates are highest at the mandatory year levels. The survey is conducted electronically, and background variables such as school size, proportion of pupils with minority language backgrounds, teacher density, and municipal education level are linked to the analyses. Multilevel modelling is used to examine how school- and municipal-level factors influence pupils' experiences of their school environment.

Changes in learning environment indicators over time

This year's survey indicates that, overall, pupils in Norwegian schools are satisfied with their learning environment. Pupils report enjoyment, support from teachers, clear rules, and parental involvement. However, there has been a noticeable downward trend in both well-being and motivation in primary and lower secondary school since 2016. This aligns with findings from both the Ungdata survey (Bakken, 2023) and the latest PISA study (OECD, 2023), both of which show a marked decline in pupils' sense of belonging. Norway ranks among the OECD countries with the largest decline in this index. In addition to worsening perceptions of the school environment, international comparisons (PISA, ICCS, PIRLS) show a decline in Norwegian pupils' academic performance, with steeper drops than in many comparable countries. These trends are most evident in primary and lower secondary school, but are also seen at the upper secondary level. This year's Pupil Survey suggests a slight slowing of the downward trend, with some positive developments at certain year levels. Most indicators show small but positive changes from 2023 to 2024. The greatest improvements are seen in learning culture, well-being, teacher support, and motivation—but the effect sizes are small (Cohen's $d < 0.2$) and not considered significant in a research context.

Pupils in Year 7 show slight improvement compared to 2023, although levels remain below those observed in 2016. For Years 10 and Vg1, the results are relatively stable, with no clear signs of improvement in key indicators such as motivation and mastery. Gender differences between boys and girls are small. However, pupils identifying as “other gender” consistently report lower levels of well-being, motivation, and support, as well as a significantly higher prevalence of bullying. This confirms previous findings and underscores the need for targeted attention to this group’s psychosocial safety and school experience.

Experiences with bullying

Chapter 4 addresses pupils’ experiences with bullying—physical, digital, and from adults at school. The Pupil Survey defines bullying as repeated negative actions directed at a pupil who may find it difficult to defend themselves. To capture this, questions cover both being bullied and bullying others, with follow-ups on how, where, and by whom the bullying occurs.

A composite indicator called “Bullying at school” includes pupils who report being bullied by peers, digitally by peers, and/or by adults at school at least 2–3 times per month. In 2024, 9.9 percent of pupils report such experiences—a slight decrease from 2023, but still higher than pre-pandemic levels, which were between 4.5 and 5 percent.

Bullying is most common at the primary level (peaking in Year 5), and girls generally report more bullying than boys, especially in lower years. A total of 1.9 percent of pupils report bullying others, while 1.8 percent engage in digital bullying. Although less common than physical bullying, digital bullying has increased since 2021.

Most pupils who report being bullied say the perpetrators are fellow pupils in the same class or school. The schoolyard and classrooms are the most common locations. Only 6.5 percent of bullied pupils say that school interventions stopped the bullying, and over one-third report that no adults were aware of the problem.

The chapter shows that bullying remains a serious and widespread issue in Norwegian schools, emphasising the need for systematic and targeted interventions.

The impact of bullying on the learning environment

Chapter 5 investigates how the prevalence of bullying at the school level affects the learning environment for all pupils—not just those who report being bullied. By linking the proportion of pupils reporting bullying at each school to their experiences of well-being, learning culture, and motivation, the analysis clearly shows that bullying impacts the broader pupil body.

Findings indicate that:

- Well-being is lower at schools with high levels of bullying, even among pupils who do not report being bullied.
- The learning culture deteriorates significantly at schools with high bullying prevalence—for both bullied and non-bullied pupils.
- Motivation is lower among all pupils at schools with more bullying, and especially low among those who are bullied.

These effects are present in both primary and upper secondary schools, but are strongest in primary school where bullying is more prevalent. The analysis reveals that even pupils not directly affected by bullying are influenced by the school environment: high levels of bullying appear demotivating and are linked to weaker feelings of safety and belonging. This suggests that bullying has a collective character and may be viewed as a “climate indicator” for the school’s social environment. This highlights that the learning environment cannot be understood as merely an individual experience—it is a social and collective phenomenon. When many pupils at a school report bullying, it shapes the overall school culture, affecting interaction, safety, and pupils’ emotional attachment to school. These findings reinforce the understanding that anti-bullying efforts should not only target individuals, but must be embedded in the school’s structure and practices, including classroom management, shared rule understanding, pupil participation, and staff relational competence.

Background variables and the role of the school level

Chapter 6 examines how pupils’ responses to various indices relate to background variables. The main conclusion is that, apart from year level and to some extent gender, background factors have little to no influence on how pupils respond to the indicators. Multilevel analyses show that municipal-level factors have minimal impact, while school-level factors matter more. For example, school-

level characteristics account for over 9 percent of the variance in responses to the “Assessment for Learning” and “Pupil Democracy and Participation” indices—making these the indicators most influenced by school-level variables. In upper secondary school, the type of study programme also influences responses, though no clear pattern emerges.

On Theoretical discussion and in-depth thematic report

The aim and scope of this report do not include placing results within theoretical frameworks or discussing them in depth relative to prior research. The report is primarily descriptive. Thematic in-depth reports are conducted annually to gain deeper insights into mechanisms and pupils’ own perspectives.

Previous in-depth thematic reports have explored how pupils’ digital lives influence the school environment and how social media, school-related stress, and appearance pressures affect upper-secondary pupils (Hygen et al., 2023; Wendelborg et al., 2024).

The 2024/25 thematic report will focus on how pupils understand bullying, and how current social and digital trends shape this understanding. Key themes include pupils’ interpretation of the concept of bullying, and how social media, gaming, satire, reality shows, and influencers shape peer interactions. By supplementing the main report’s quantitative findings with qualitative analyses, the deep dive will offer new insights into norms, boundaries, and young people’s reflections on what is perceived as acceptable or harmful in today’s school environment.

1. Introduksjon

Gjennom Elevundersøkelsen oppfordres elever i Norge til å si sin mening om forhold ved sin skoledag som er relevante for trivsel og læring. Elevundersøkelsen er et viktig verktøy for videreutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet til elever i grunnskolen og videregående opplæring. Elevundersøkelsen er en nettbasert spørreundersøkelse hvor elever fra 5. trinn til ut videregående skole uttrykker sin mening om forhold som er viktige for å lære og trives på skolen. Det er obligatorisk for skolene å gjennomføre Elevundersøkelsen for 7. og 10. trinn, samt for videregående trinn 1 (vg1), mens det er frivillig for øvrige trinn. Det er frivillig for elever å delta. Det er Utdanningsdirektoratet som er ansvarlig for gjennomføringen av Elevundersøkelsen, mens NTNU Samfunnsforskning er ansvarlig for analyser og rapportering.

NTNU Samfunnsforskning har analysert data fra Elevundersøkelsen siden 2011. Foreliggende rapport er en årlig hovedrapport hvor resultatene fra Elevundersøkelsen blir presentert inngående.

Hovedproblemstillingene for den årlige hoved rapporteringen er:

For de obligatoriske trinnene og på indikator- og indeksnivå:

1. Er det endringer over tid i læringsmiljøindikatorerne og -indeksene i Elevundersøkelsen?

For alle trinn samlet:

2. Hvordan fordeler elevenes svar seg på enkeltspørsmål?
3. Er elevenes opplevelse av eget læringsmiljø systematisk påvirket av bakgrunnsfaktorer?

I tillegg belyser vi i denne rapporten

4. Hvordan svarer elevene på spørsmål om mobbing og evt. endringer i disse svarene over tid?
5. Hvordan påvirker mobbing på skolenivå elevenes opplevelse av læringsmiljøet, og hvordan varierer dette på tvers av skoler med ulik grad av mobbing?

1.1. Innholdet i rapporten

I rapporten av Elevundersøkelsen for skoleåret 2024/25 er rapporteringen av resultatene bygget opp på lik linje som i 2022 og 2023. Rapporten består av seks kapitler, hvor introduksjonen utgjør det første kapitlet. Deretter følger en detaljert beskrivelse av data og fremgangsmåte i kapittel 2. Her presenteres utvalget som har svart på årets undersøkelse, inkludert antall elever, fordeling på trinn og kjønn, samt informasjon om hvordan dataene ble samlet inn og analysert. Dette kapitlet gir også innsikt i metodiske overveielser og eventuelle begrensninger ved undersøkelsen.

Kapittel 3 fokuserer på resultatene fra læringsindikatorene. Her analyseres utviklingen de siste årene, forskjeller mellom ulike trinn, og kjønnsforskjeller. Dette kapitlet gir en dypere forståelse av hvordan elevenes læringsmiljø har endret seg over tid og hvilke områder som krever spesiell oppmerksomhet.

I kapittel 4 presenteres resultatene fra spørsmålene om mobbing i Elevundersøkelsen. Tidligere har disse vært publisert i en egen rapport, men i år er hoveddelen av analysene integrert i dette kapitlet.

I kapittel 5 presenteres en grundig statistisk analyse av andelen mobbing på skolen. Dette kapitlet undersøker hvordan mobbing påvirker læringsmiljøet, både for elever som opplever å bli mobbet og for de som ikke gjør det. Analysen inkluderer statistiske analyser, sammenligninger med tidligere år, og en diskusjon av funnene.

Til slutt inneholder kapittel 6 en presentasjon av enkeltspørsmålene i Elevundersøkelsen. Dette kapitlet gir en detaljert analyse av hvordan læringsmiljøet henger sammen med ulike bakgrunnsvariabler, både på kommune-, skole- og elevnivå. Her diskuteres også hvordan ulike faktorer som trinn, elevtall, skoleledelse og lærernes rolle kan påvirke elevenes opplevelse av skolemiljøet.

2. Datagrunnlag og framgangsmåte

Datagrunnlaget i Elevundersøkelsen 2024/25 består av 442 039 elevsvar, som ble samlet inn høsten 2024. Dette omfattende datamaterialet gir et solid grunnlag for å analysere og forstå elevenes opplevelser og erfaringer i skolen. I dette kapitlet presenterer vi de overordnede trekkene ved årets utvalg, inkludert fordeling på trinn, kjønn og geografisk spredning. Vi vil også gi en oversikt over hvordan utvalget er representativt for den norske elevpopulasjonen.

Videre beskriver vi de metodiske fremgangsmåtene som er benyttet i gjennomføringen av undersøkelsen. Vi vil diskutere eventuelle metodiske hensyn og begrensninger som kan påvirke tolkningen av resultatene. I tillegg vil vi forklare de analytiske tilnærmingene som ligger til grunn for resultatene som presenteres i de ulike kapitlene i rapporten. Dette innebærer en gjennomgang av de statistiske metodene som er brukt for å analysere dataene, samt hvordan vi har håndtert eventuelle skjevheter eller feilkilder. Målet er å gi leserne en klar forståelse av hvordan vi har kommet frem til de funnene som presenteres, og hvilke metodiske hensyn som er tatt for å sikre pålitelighet og validitet i analysene.

Elevundersøkelsen gjennomføres elektronisk og det er Utdanningsdirektoratet som håndterer og drifter undersøkelsen. Det er som nevnt skoleeier som er ansvarlig for at undersøkelsen gjennomføres. Skolen gjennomfører undersøkelsen ved at hver elev logger seg på med brukernavnet de har fått utdelt fra skolen, eller via en påloggingslenke som er tilsendt per epost. Elevene kan logge seg inn og ut av undersøkelsene så mange ganger de har behov for. Utdanningsdirektoratet har laget en veiledning for hvordan skolen skal gjennomføre undersøkelsen for å sikre at undersøkelsen gjennomføres mest mulig likt i skolene. Dette bidrar til å sikre validiteten i undersøkelsen. Det vil si gyldigheten i de konklusjoner vi trekker ut fra resultatene.

Tabell 2.1 Antall elever som har deltatt i Elevundersøkelsen 2024 fordelt på klasstrinn

Årstrinn	Antall	Prosent	Prosent av alle på trinnet 2024	Prosent av alle på trinnet 2023	Andel gutter i Elevu	Andel gutter i populasjonen
5. trinn	39994	9,0	64,3	66,5	50,1	51,4
6. trinn	44001	9,9	70,0	73,0	49,8	51,0
7. trinn	57761	13,1	89,0	89,6	50,1	51,3
8. trinn	49056	11,1	75,0	75,7	49,8	51,5
9. trinn	49766	11,3	73,8	74,2	49,8	51,4
10. trinn	57854	13,1	84,1	83,7	49,2	51,6
Vg1	61345	13,9	79,2	79,2	50,1	52,3
Vg2	48258	10,9	75,6	77,8	49,9	51,2
Vg3	34004	7,7	70,7	71,4	40,6	42,0
Total	442039	100	75,7	77,0	49,0	50,7

Tall fra elevpopulasjonen er hentet fra Statistikk (udir.no).

Tabell 2.1 viser at det i Elevundersøkelsen 2024/25 er 442 039 elever som har svart. Dette er knapt færre enn i 2023/24, hvor 447 008 elever svarte. Andelen elever som besvarte Elevundersøkelsen i 2024 (75,7 prosent) er 1,3 prosent lavere enn i 2023 (77 prosent). I 2022 var andelen som svarte totalt 79,5 prosent. Dette viser en gradvis nedgang i svarprosenten over de siste årene.

Når vi ser nærmere på andelen elever som har svart på trinnene hvor Elevundersøkelsen er obligatorisk, er denne ganske lik som året før. Det er en noe mindre andel av elever fra 7. klasse som har svart, mens det er noen flere fra 10. klasse. For videregående trinn 1 (vg1) er andelen som har svart den samme som året før. Dette indikerer at nedgangen i svarprosenten hovedsakelig skyldes en lavere deltakelse fra trinn hvor Elevundersøkelsen er frivillig.

Når det gjelder kjønnsfordeling, er det marginalt færre gutter enn jenter som har svart på undersøkelsen, til tross for at det er flere gutter i skolen generelt (populasjonen). I 2024 utgjør gutter 49 prosent av de som har svart, noe som er en nedgang fra 2023, da det var 50 prosent gutter blant respondentene.

Tabell 2.2 Antall elever i VGS som har deltatt i Elevundersøkelsen 2024 fordelt på utdanningsprogram og sett i forhold til andelen i populasjonen.

Utdanningsprogram	Antall svart	Andel av utvalget	Andelen i populasjonen	Differanse	Prosent av alle på utdanningsprogrammet
Bygg- og anleggsteknikk	7417	5,2	5,1	0,1	77,5
Elektro og datateknologi	8691	6,0	5,5	0,5	82,9
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	1867	1,3	1,3	0,0	73,7
Helse- og oppvekstfag	14098	9,8	9,4	0,4	79,1
Håndverk, design og produktutvikling	456	0,3	0,4	-0,1	63,4
Idrettsfag	10545	7,3	6,8	0,5	81,4
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	2422	1,7	1,7	0,0	74,5
Kunst, design og arkitektur	2530	1,8	1,9	0,1	69,3
Medier og kommunikasjon	3141	2,2	2,4	-0,2	69,9
Musikk, dans og drama	4562	3,2	3,1	0,1	77,7
Naturbruk	3474	2,4	2,5	-0,1	73,4
Påbygging	6594	4,6	6,0	-1,4	58,3
Restaurant- og matfag	2173	1,5	1,7	-0,2	66,5
Salg, service og reiseliv	4267	3,0	3,2	-0,2	71,1
Studiespesialisering	60863	42,4	41,7	0,7	77,1
Teknologi- og industrifag	10507	7,3	7,3	0,0	76,2
Total	143607	100	100	0,0	75,8

Tall fra elevpopulasjonen er hentet fra Statistikk (udir.no).

Tabell 2.2 viser at det var 143 607 elever, tilsvarende 75,8 prosent av elevene i videregående opplæring som svarte på Elevundersøkelsen 2024/25. Dette er noe flere enn de 142 760 som svarte i 2023. Økningen i antall svar skyldes hovedsakelig at elevtallet i videregående skole har økt, selv om andelen elever i 2. og 3. videregående som svarte på Elevundersøkelsen har falt noe fra 2023 til 2024.

Videre ser vi at det er få studieprogram som er betydelig over- eller underrepresentert i forhold til sin andel av populasjonen. Et unntak kan være Påbygging, selv om svarprosenten her fortsatt bør anses som god, ettersom Elevundersøkelsen er frivillig for dem. Studiespesialisering utgjør som vanlig det største utdanningsprogrammet, og med 42,4 prosent av utvalget utgjør de også en betydelig andel av svarene fra videregående. Dette programmet har en høy svarprosent, noe som gir et godt grunnlag for å analysere elevenes opplevelser innenfor dette programmet. Håndverk, design og produktutvikling er det minste programmet, med 456 elevsvar. Dette programmet har også blant de lavere svarprosentene.

2.1 Innhenting av ekstra bakgrunnsvariabler

Utdanningsdirektoratet ønsker at indeksene som presenteres skal ses på systematisk i lys av følgende bakgrunnsvariabler:

- Trinn og utdanningsprogram, (elevnivå)
- Kjønn (elevnivå)
- Andel minoritetsspråklige elever ved skolen (elever som får undervisning etter opplæringsloven § 2-8 og friskoleloven § 3-5) (skolenivå)
- Andel elever med enkeltvedtak for spesialundervisning (skolenivå)
- Skolestørrelse (antall elever på skolen) (skolenivå)
- Lærertetthet (skolenivå)
- Kommunestørrelse (innbyggertall) (kommunenivå)
- Utdanningsnivået i kommunen (kommunenivå)

Informasjonen som er på skolenivå og kommunenivå er ikke opprinnelig en del av datagrunnlaget i Elevundersøkelsen. For å få en mer omfattende analyse, hentes informasjon om skolene, som andelen minoritetsspråklige elever, spesialundervisning, skolestørrelse og lærertetthet, fra Utdanningsdirektoratets statistikkbank. Denne informasjonen kobles til hver enkelt skole ved å bruke organisasjonsnummer som koblingsnøkkel, noe som sikrer nøyaktig og relevant data for hver skole.

Variablene på kommunenivå, som andelen av befolkningen med grunnskole som høyeste utdanningsnivå og antall innbyggere, hentes fra Statistisk sentralbyrå (ssb. no/statbank). Denne informasjonen kobles til skolene ved hjelp av skoleeiers informasjon, som kommunenummer. Dette gir en bredere kontekst for analysene og gjør det mulig å forstå hvordan lokale forhold kan henge sammen med skolemiljøet.

Informasjonen vil bli brukt i flernivå-analyse, som i denne sammenheng refererer til statistiske fremgangsmåter som tar hensyn til klyngestrukturen i dataene. Med klynge sikter vi til at informasjon på skolenivå og kommunenivå ikke varierer på tvers av elever innenfor disse klyngene. Mangelen på variasjon kan medføre at vi underestimerer feilmarginen og trekker gale slutninger hvis vi ikke tar hensyn til dette. For elever i grunnskolen tar vi hensyn til to nivåer over eleven: skolenivå og kommunenivå/skoleeiernivå. For elever i videregående er ikke informasjon på kommunenivå tilgjengelig ettersom fylke er skoleeier, og vi tar kun hensyn til skolenivå over eleven.

Tabell 2.1.1 Frekvensfordeling for bakgrunnsvariabler

	Grunnskole		VGS	
	Antall elever	Prosent	Antall elever	Prosent
Andel minoritetsspråklige elever på skolen				
under 2 %	93970	31,5	-	-
2-5 %	79382	26,6	-	-
5.01-10 %	72025	24,2	-	-
10.01-25 %	38912	13,1	-	-
over 25 %	13695	4,6	-	-
Andel elever med spesialundervisning på skolen				
under 4%	52860	17,7	-	-
4-6%	55231	18,5	-	-
6.01-10%	61172	20,5	-	-
8.01-10%	53551	18,0	-	-
Over 10%	75250	25,3	-	-

Tabell 2.1.1 Frekvensfordeling for bakgrunnsvariabler (forts.)

	Grunnskole		VGS	
	Antall elever	Prosent	Antall elever	Prosent
Antall elever på skolen				
under 150 elever	27803	9,3	4473	3,1
150 - 299 elever	80613	27,1	14253	10,0
300 til 499 elever	132244	44,4	20240	14,2
500 til 900 elever	54367	18,3	60891	42,8
over 900 elever	2884	1,0	42354	29,8
Lærertetthet i ordinær undervisning (elever per årsverk)				
færre enn 15	67171	22,5	-	-
15 til 16.99	92533	31,0	-	-
17 til 18.99	60038	20,1	-	-
19 eller flere	78595	26,3	-	-
Antall innbyggere i kommunen				
under 2500	6219	2,1	-	-
2500 til 4999	10672	3,6	-	-
5000 til 9999	25682	8,6	-	-
10000 til 19999	36707	12,3	-	-
20000-50000	76433	25,7	-	-
over 50000	142265	47,7	-	-
Andel i kommunen med grunnskole som høyeste fullførte utdanning				
opptil 22 prosent	85550	28,9	-	-
22,1 til 24,9 prosent	57883	19,6	-	-
25 til 27,5 prosent	65608	22,2	-	-
27,51 til 30 prosent	51605	17,4	-	-
over 30 prosent	35373	12,0	-	-

3. Læringsmiljøindikatorerne 2024

I dette kapitlet analyseres læringsmiljøindikatorerne og -indeksene i Elevundersøkelsen som det vises til på Udir sine nettsider (Indikatorer for Elevundersøkelsen (udir.no)). Disse er:

- Trivsel
- Støtte fra lærerne
- Støtte hjemmefra
- Faglig utfordring
- Vurdering for læring
- Læringskultur
- Mestring
- Motivasjon
- Elevdemokrati og medvirkning
- Felles regler
- Utdanning og yrkesveiledning

Om indeksene

Læringsmiljøindikatorerne og -indeksene varierer i kompleksitet. Noen består av ett enkelt spørsmål, mens andre er sammensatt av flere spørsmål. Indeksene med flere spørsmål har gjennomgått grundige reliabilitetstester og faktoranalyser for å sikre at spørsmålene er konsistente og måler det samme fenomenet. Når en indeks kun består av ett spørsmål, er det ikke mulig å utføre slike analyser. I stedet må man stole på at spørsmålsformuleringen er presis nok til å fange opp det ønskede fenomenet. Spørsmålene har ulike svarkategorier, men felles for alle er at de har kategorier fra én til fem. For indekser med flere spørsmål blir verdiene fra hvert spørsmål summert og delt på antallet spørsmål i indeksen. Dette betyr at også sammensatte indekser har verdier fra én til fem.

Resultatene fra læringsmiljøindeksene kan brukes til å identifisere styrker og svakheter i skolemiljøet, og til å utvikle målrettede tiltak for forbedring. De gir verdifull innsikt som kan informere undervisningsplanlegging og skoleutvikling. Ved å analysere disse resultatene kan skoler få en bedre forståelse av hvilke områder som trenger oppmerksomhet og ressurser for å forbedre elevenes læringsopplevelse. Vi presenterer først en oversikt over gjennomsnittsverdiene på nasjonalt nivå

for læringsmiljøindikatorerne i Elevundersøkelsen 2024. Vi inkluderer også standardavviket (variasjon) og antall elevsvar som ligger bak hver indikator. I tillegg viser vi tilsvarende tall fra 2023 for å kunne sammenligne og se på utviklingen fra året før. Vi inkluderer også snittet fra 2022 uten videre informasjon, men for å gi lesere et noe bredere perspektiv.

I de neste tabellene presenterer vi resultatene for de trinnene hvor Elevundersøkelsen er obligatorisk. Dette illustreres i separate tabeller for 7. og 10. trinn, samt vg1. Vi viser også Cohens d som et mål for størrelsen på endringen fra 2023 til 2024. Dette gir en indikasjon på hvor betydelige endringene er.

Tabell 3.1 Indekser nasjonalt nivå for alle trinn, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring)

	2022	2023		2024			Endring
	Snitt	Snitt	SA	Antall	Snitt	SA	Cohens d
Trivsel	4,12	4,09	0,81	441204	4,12	0,80	0,04
Støtte fra lærerne	4,16	4,09	0,77	435247	4,12	0,76	0,04
Støtte hjemmefra	4,09	4,06	0,91	427424	4,09	0,90	0,03
Faglig utfordring	4,16	4,13	0,90	437261	4,11	0,90	0,02
Vurdering for læring	3,53	3,46	0,81	414131	3,48	0,81	0,03
Læringskultur	3,86	3,80	0,79	432295	3,84	0,78	0,05
Mestring	3,90	3,85	0,68	411827	3,86	0,68	0,01
Motivasjon	3,53	3,40	0,88	437676	3,43	0,87	0,04
Elevdemokrati og medvirkning	3,57	3,50	0,82	425308	3,52	1,12	0,02
Felles regler	4,19	4,12	0,78	431091	4,15	0,77	0,03
Utdanning og yrkesveiledning	3,63	3,56	1,14	105451	3,60	1,12	0,03

Cohens d: 0-0.19=ingen/svak forskjell; 0.2-0.49=liten forskjell; 0.5-.0.79= moderat forskjell; >0.8=stor forskjell

Tabell 3.1 presenterer gjennomsnittsverdiene på indeksene som utgjør læringsmiljøindikatorerne. Som vi ser, er det jevnt over en knapp økning i de fleste indikatorerne fra året før, og man er noe nærmere verdiene fra 2022, selv om det jevnt over fortsatt ligger noe under. Dette kan tyde på at det har vært en viss forbedring i

læringsmiljøet, men at det fortsatt er rom for ytterligere forbedringer for å nå nivåene fra 2022.

Effekt målet Cohens d peker derimot på at de endringene vi observerer er å betrakte som ikke til stede. Dette betyr at endringene i læringsmiljøet fra 2023 til 2024 er så små at de ikke har en betydelig effekt på elevenes opplevelse av skolemiljøet. Det er viktig å merke seg at selv små endringer kan være viktige, men i dette tilfellet er de ikke store nok til å ha en merkbar innvirkning.

De tre sterkeste endringene som observeres fra Elevundersøkelsen 2023 til 2024 er i områdene læringskultur (.05), trivsel (.04), støtte fra lærerne (.04) og motivasjon (.04). Selv om disse endringene er små, kan de indikere at det har vært en positiv utvikling i disse områdene. Læringskultur refererer til hvordan elever opplever læringsmiljøet og samarbeidet i klassen, trivsel handler om elevenes generelle velvære og tilfredshet med skolen, støtte fra lærerne viser hvor godt elevene føler seg støttet og hjulpet av lærerne, og motivasjon måler elevenes indre drivkraft og engasjement for skolearbeidet.

Tabell 3.2 Indekser nasjonalt nivå for 7. trinn, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring)

7. trinn	2022	2023		2024			Endring	Endring fra 2016
	Snitt	Snitt	SA	Antall	Snitt	SA	Cohens d	Cohens d
Trivsel	4,10	4,05	0,79	57674	4,09	0,78	0,06	-0,48
Støtte fra lærerne	4,25	4,17	0,75	56894	4,22	0,73	0,07	-0,30
Støtte hjemmefra	4,17	4,15	0,84	55713	4,21	0,81	0,07	-0,26
Faglig utfordring	3,93	3,88	0,94	57174	3,86	0,93	-0,02	-0,24
Vurdering for læring	3,69	3,60	0,79	53624	3,64	0,78	0,15	-0,38
Læringskultur	3,81	3,73	0,77	56347	3,78	0,76	0,07	-0,42
Mestring	3,94	3,89	0,65	55252	3,91	0,64	0,03	-0,30
Motivasjon	3,53	3,39	0,88	57289	3,45	0,87	0,07	-0,65
Elevdemokrati og medvirkning	3,64	3,57	0,79	55775	3,59	0,79	0,02	-0,31
Felles regler	4,24	4,16	0,71	56653	4,19	0,70	0,05	-0,13
Utdanning og yrkesveiledning	-	-		-	-			

Cohens d: 0-0.19=ingen/svak forskjell; 0.2-0.49=liten forskjell; 0.5-.0.79= moderat forskjell; >0.8=stor forskjell

Tabell 3.2 viser at for elevene på 7. trinn er det en jevn bedring i de fleste læringsmiljøindikatorerne sammenlignet med resultatene fra 2023. Den sterkeste endringen i Cohens d er i “Vurdering for læring” med en verdi på 0.15. Dette tilsier at det ikke er noen eller svært små forskjeller fra året før, noe som betyr at endringene ikke er store nok til å ha en betydelig innvirkning. Det er viktig å merke seg at siden 2016 har det vært en nedgang i samtlige indikatorer for 7. trinn. Dette kan tyde på at det har vært utfordringer i å opprettholde et positivt læringsmiljø over tid. Den relativt sterkeste nedgangen er observert i motivasjon, dog med det som kan omtales som en «moderat» endring.

Tabell 3.3 Indekser nasjonalt nivå for 10. trinn, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring)

10. trinn	2022	2023	2024			Endring	Endring fra 2016	
	Snitt	Snitt	SA	Antall	Snitt	SA	Cohens d	Cohens d
Trivsel	4,07	4,00	0,90	57743	4,02	0,87	0,03	-0,19
Støtte fra lærerne	3,96	3,88	0,84	56927	3,90	0,81	0,02	-0,13
Støtte hjemmefra	4,01	3,99	0,97	56113	4,01	0,94	-0,03	-0,04
Faglig utfordring	4,23	4,22	0,89	57196	4,20	0,87	0,01	-0,06
Vurdering for læring	3,31	3,23	0,83	54463	3,24	0,82	0,04	-0,06
Læringskultur	3,74	3,67	0,84	56535	3,70	0,82	-0,01	-0,13
Mestring	3,88	3,80	0,75	53786	3,79	0,74	0,01	-0,26
Motivasjon	3,35	3,18	0,91	57184	3,19	0,89	0,01	-0,39
Elevdemokrati og medvirkning	3,33	3,25	0,87	55816	3,26	0,85	0,01	-0,06
Felles regler	4,00	3,92	0,87	56301	3,94	0,86	0,02	-0,04
Utdanning og yrkesveiledning	3,80	3,75	1,07	56832	3,76	1,06	0,01	-0,03

Cohens d: 0-0.19=ingen/svak forskjell; 0.2-0.49=liten forskjell; 0.5-.0.79= moderat forskjell; >0.8=stor forskjell

Tabell 3.3 viser tilnærmet ingen endringer i gjennomsnittsverdiene fra 2022 til 2023 for læringsmiljøindikatorerne for 10. trinn. Vi ser også at Cohens d er tilnærmet null for alle indikatorerne, noe som betyr at endringene som har skjedd, er så små at de ikke har noen betydelig effekt på elevenes opplevelse av skolemiljøet. Indikatoren

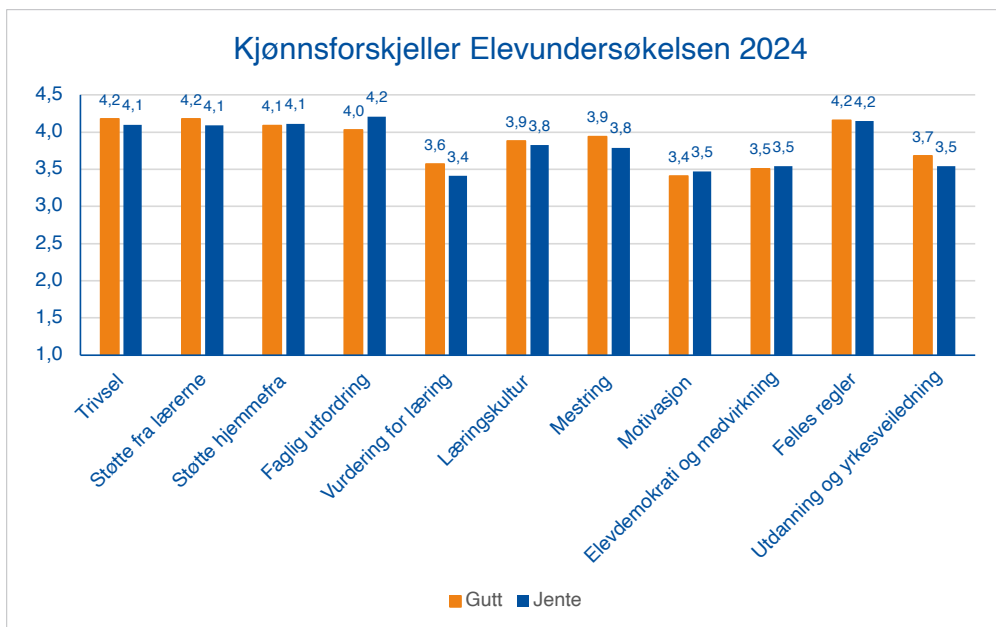
med størst endring er, i likhet med 7. trinn, “Vurdering for læring”. Likevel er endringen som er målt her, mye svakere. Dette tyder på at selv om det har vært noen forbedringer i hvordan vurderingspraksisene oppleves av elevene, er disse endringene ikke store nok til å ha en merkbar innvirkning. Den største endringen fra 2016 er nedgangen i motivasjon og mestring, som begge må omtales som “liten forskjell”.

Tabell 3.4 Indekser nasjonalt nivå for vg1, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring)

Vg1	2022	2023	2024			Endring	Endring fra 2016	
	Snitt	Snitt	SA	Antall	Snitt	SA	Cohens d	Cohens d
Trivsel	4,24	4,19	0,78	61221	4,21	0,78	0,03	-0,11
Støtte fra lærerne	4,13	4,08	0,73	60431	4,10	0,74	0,03	-0,01
Støtte hjemmefra	4,04	4,00	0,96	59402	3,99	0,97	-0,01	0,05
Faglig utfordring	4,35	4,33	0,84	60757	4,30	0,85	-0,04	-0,03
Vurdering for læring	3,50	3,45	0,81	57897	3,46	0,81	0,02	0,05
Læringskultur	3,99	3,97	0,77	60184	4,01	0,78	0,04	0,08
Mestring	3,92	3,88	0,68	54672	3,88	0,69	0,01	-0,16
Motivasjon	3,66	3,54	0,82	60766	3,56	0,82	0,02	-0,24
Elevdemokrati og medvirkning	3,62	3,57	0,81	58699	3,59	0,82	0,03	0,07
Felles regler	4,21	4,15	0,79	59363	4,19	0,78	0,04	0,23
Utdanning og yrkesveiledning	3,53	3,57	1,29	59827	3,63	1,27	0,05	0,14

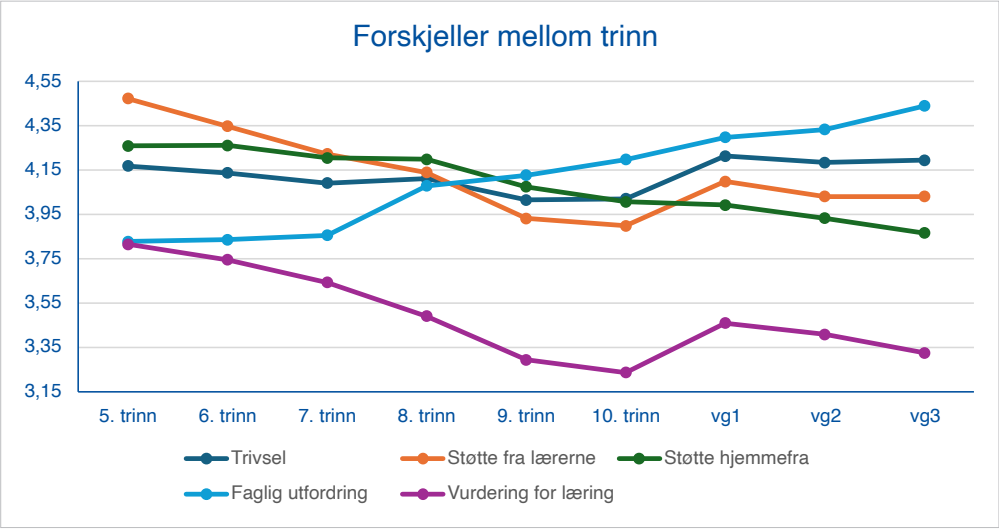
Cohens d: 0-0.19=ingen/svak forskjell; 0.2-0.49=liten forskjell; 0.5-.0.79= moderat forskjell; >0.8=stor forskjell

Tabell 3.4 viser at endringene i læringsmiljøindikatorerne fra 2023 til 2024 for vg1 er små, i likhet med 10. trinn. Dette indikerer at læringsmiljøet har vært relativt stabilt i denne perioden. Den sterkeste endringen fra 2023 til 2024 er i “Utdanning og yrkesveiledning”, som faktisk har økt for tredje året på rad. De sterkeste endringene siden 2016 er nedgangen i motivasjon og oppgangen i felles regler, som begge faller under tolkningen liten forskjell.

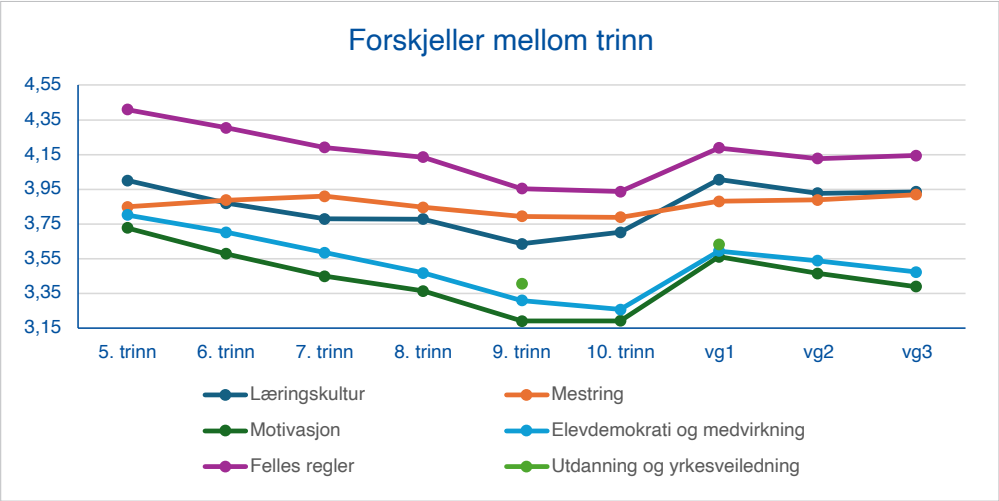

Figur 3.1 Kjønnsforskjeller i vurdering av læringsmiljøindikatorne (Gjennomsnittsverdier, alle klassetrinn, 2024)

Figur 3.1 viser kjønnsforskjellene i læringsmiljøindikatorne. Generelt er forskjellene mellom gutter og jenter små, noe som tyder på at begge grupper i stor grad opplever skolemiljøet på en lik måte. Dette indikerer også at de fleste aspektene ved læringsmiljøet påvirker jenter og gutter på tilsvarende vis.

Figur 3.2 Forskjeller mellom trinn på læringsmiljøindikatorerne (Gjennomsnittsverdier, 2024)

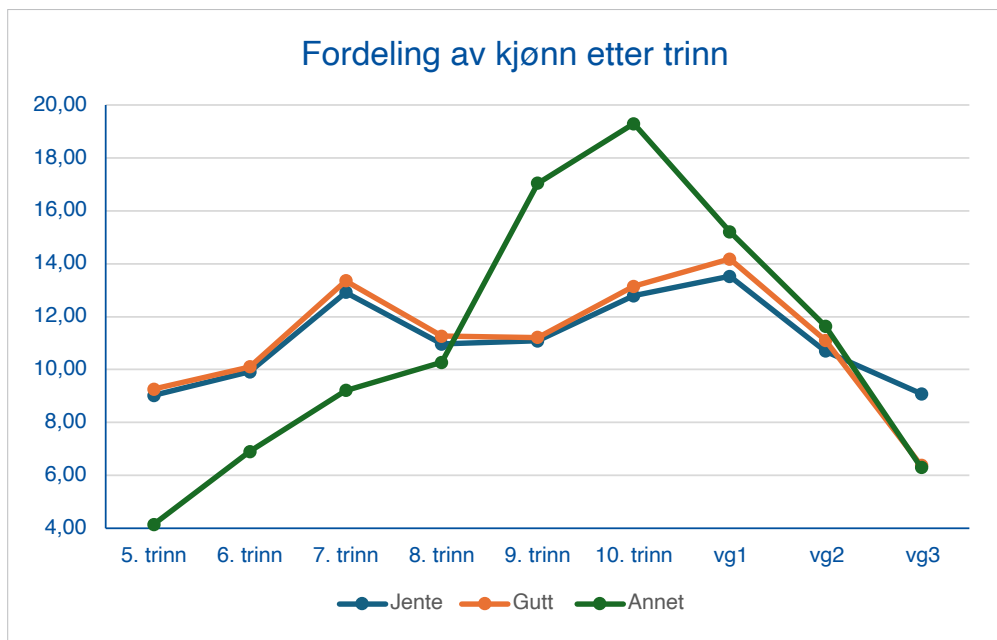

Figur 3.3 Forskjeller mellom trinn på læringsmiljøindikatorerne (Gjennomsnittsverdier, 2024)

Figur 3.2 og 3.3 viser forskjellene i læringsmiljøindikatorerne på tvers av trinn. De er av visuelle hensyn delt i to figurer, hvor de inneholder et sett av indikatorerne hver.

Forskjellene mellom trinnene viser noen ulike variasjoner på tvers av læringsmiljøindikatorerne. Når det gjelder "Vurdering for læring", ser vi at denne indikatoren er lavere i de høyere trinnene på ungdomsskolen, og synker ytterligere gjennom videregående skole. Støtte fra lærerne og trivsel følger en lignende trend, med lavere verdier i de høyere trinnene på ungdomsskolen og videregående. På den annen side ser vi at faglig utfordring er høyere jo lenger opp i trinn man kommer. Dette er forventet, da skolearbeidet blir mer komplekst og krevende etter hvert som elevene avanserer i skoleløpet. Støtte hjemmefra viser en generell nedgang jo høyere trinn man kommer. Dette kan skyldes at eldre elever forventes å være mer selvstendige og ta større ansvar for sitt eget skolearbeid.

Vi ser at både motivasjon og opplevelse av medvirkning, læringskultur og felles regler faller gjennom grunnskolen. På videregående skole ser vi imidlertid en bedring i disse aspektene av læringsmiljøet.

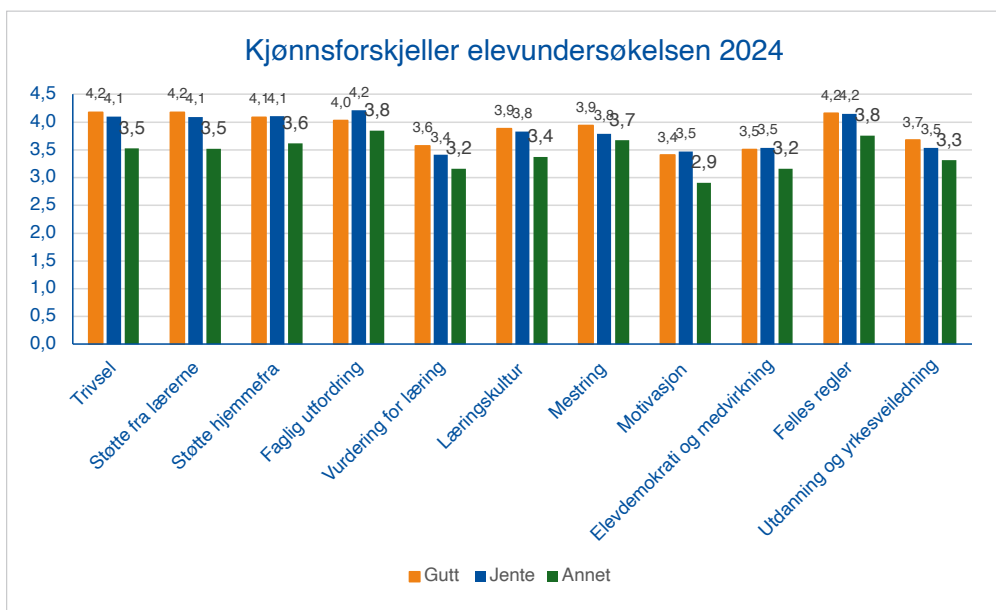

Figur 3.4 Andel annen kjønnskategori fordelt på trinn

Annen kjønnskategori ble første gang inkludert i Elevundersøkelsen 2023/2024. Den er også en del av Elevundersøkelsen 2024/2025. Som det fremkommer av figur 3.4 over, så er annet kjønnskategori vanligst blant 10 trinn, hvor 20 prosent av alle som oppgir å være i denne kjønnskategori er. Lavest er det 5 trinn og vg3. Mens 10-12 prosent av jenter og gutter er fordelt på de 9 trinnene (100 prosent/9=11,11), er 50 prosent av alle som tilhører annen-kjønnskategori i 9 trinn, 10 trinn eller vg1. Som omtalt i analysen av Elevundersøkelsen 2023, forklares dette delvis av at kategorien gjerne er utsatt for useriøse svar (Wendelborg og Dahl, 2024).

Somvist i kapittel 3 preger useriøse svar 0,33 prosent av alle besvarelsene. Dette er på nivå med Elevundersøkelsen 2023/24 (Wendelborg, 2024 s.6). 37 prosent av alle som regnes som useriøse svar etter mobbe-definisjonen på useriøse svar (se kapittel 3), har også svart «annet» kjønnskategori. Samtidig ser vi at 6,47 prosent av elever i «annet» kjønnskategori regnes som useriøse svar. Annet kjønnskategori er i likhet med useriøse svar, mest hyppig i 9 og 10 trinn.

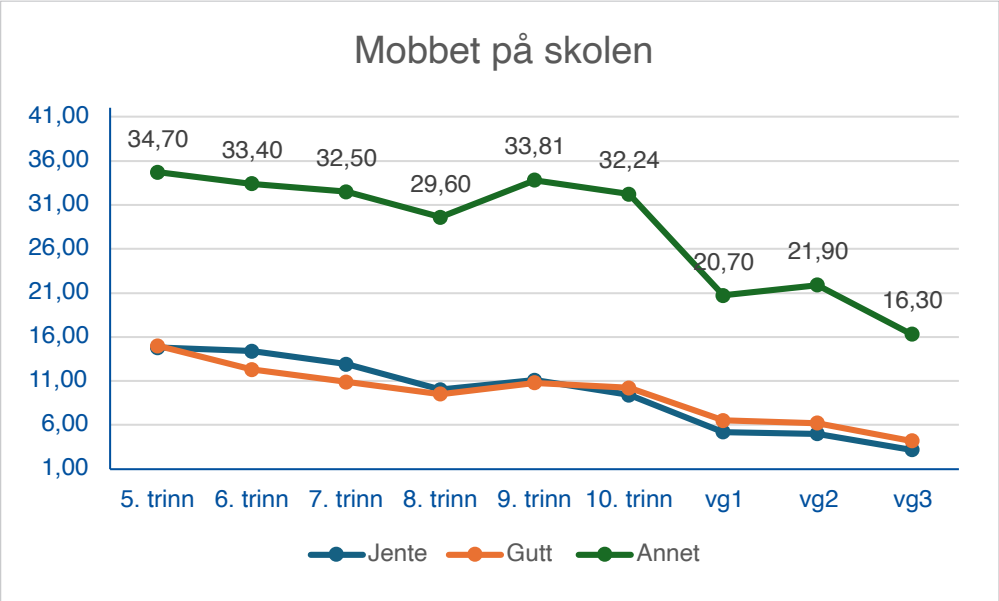
I analyser av Elevundersøkelsen 2023 (Wendelborg og Dahl, 2024) ble det gjennomført utdypende analyser av useriøse svar. Den ene fremgangsmåten er å se på tidsbruk hvor elever som er bruker under 6 minuttet på å svare anses som useriøse. Den andre metoden er basert på Item Response Theory. Bruk av en parametrisk modell (Rash-modell) gir indikasjon på såkalte «misfits», som basert på Item Response Theory er usannsynlige svarkombinasjoner, og således antas å være useriøse svar. Resultatene viste at om man benytter tidsbruk som indikator, er andelen useriøse svar 9,1 prosent, som er betraktelig høyere enn de 0,3 som identifiseres ved hjelp av mobbe-definisjonen på useriøse svar. Tilnærmingen basert på Item Response Theory gir 18 prosent useriøse svar. Ser man videre på Annet kjønnskategori, var 6,2 prosent useriøse basert på mobbe-definisjonen i Elevundersøkelsen 2023. Ved identifisering av useriøse svar gjennom tidsbruk og Item Response, var henholdsvis 20,1 og 30,6 prosent av de som svarte Annet kjønnskategori. For gutter og jenter var useriøse svar respektivt 9,6 og 8,1 gjennom tidsbruk og 19,2 og 17,5 gjennom Item Response. Imidlertid ga utrensingen av useriøse svar marginale forskjeller i resultatene (Wendelborg og Dahl, 2024).

Figur 3.5 Kjønnsforskjeller i læringsmiljøindikatorerne, inkludert annen kjønnskategori

Figur 3.5 viser gjennomsnittsskårer på ulike læringsmiljøindikatorer fra Elevundersøkelsen 2024, fordelt på kjønnskategoriene gutt, jente og “annet”. Resultatene viser at både gutter og jenter gjennomgående gir relativt høye vurderinger på de fleste indikatorene, og forskjellene mellom disse to gruppene er små. Det tyder på at skolemiljøet i stor grad oppleves likt av gutter og jenter. Derimot skiller elevene som har oppgitt “annet” som kjønnsidentitet seg tydelig ut ved å rapportere lavere trivsel og lavere skårer på samtlige læringsmiljøindikatorer. Dette gjelder særlig områder som motivasjon, medvirkning og støtte fra lærere og hjemmefra, hvor forskjellene til de øvrige gruppene er markante.

Disse funnene tyder på at elever som ikke identifiserer seg som verken gutt eller jente, i mindre grad opplever støtte og inkludering i skolehverdagen. Dette understreker behovet for økt oppmerksomhet rundt skolemiljøet for denne gruppen, og behov for målrettede tiltak for å sikre likeverdige læringsbetingelser.

Figur 3.6 Kjønnforskjeller i mobbing på skolen fordelt på trinn, inkludert annen kjønnskategori

Figur 3.6 viser andelen elever som oppgir at de blir mobbet på skolen, fordelt på kjønn og klassetrinn fra 5. trinn til vg3, basert på data fra Elevundersøkelsen 2024. Mønsteret viser at elever som har oppgitt “annet” som kjønn, i langt større grad rapporterer mobbing enn både gutter og jenter. I grunnskolen er andelen særlig høy, med over 30 prosent på de fleste trinn. Dette er omtrent tre ganger så høyt som for elever som identifiserer seg som gutt eller jente. På videregående trinn reduseres andelen, men forskjellene mellom kjønnskategoriene består.

Resultatene peker på en betydelig sårbarhet blant elever med annen kjønnsidentitet, spesielt i grunnskolen. Tallene samsvarer i stor grad med funn fra tidligere år (2023/2024), og understreker behovet for systematisk arbeid med inkludering, psykososialt skolemiljø og trygghet – med særlig oppmerksomhet på grupper som opplever økt risiko for mobbing.

4. Rapportering om mobbing i Elevundersøkelsen

I Elevundersøkelsen er det flere spørsmål som omhandler mobbing. Dette er blant annet mobbing av medelever, digital mobbing om en mobber selv, hvor det foregår og om skolen har gjort noe for å hjelpe. Tidligere år har dette blitt rapportert i en egen rapport, men i år er disse spørsmålene inkludert i denne hovedrapporten. Den er ikke like detaljert som rapportene som var dedikert til mobbing, men de viktigste resultatene er med her.

4.1. Definisjon av mobbing i Elevundersøkelsen

I Elevundersøkelsen er begrepet mobbing tillagt følgende betydning:

Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.

I spørreskjemaet ble først elevene forklart hva mobbing er (jfr. definisjonen) og deretter fikk de følgende spørsmålsformulering: *Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?* Svaralternativer: Ikke i det hele tatt – En sjelden gang - 2 eller 3 ganger i måneden - Omtrent 1 gang i uken – Flere ganger i uken.

Både definisjonen og spørsmålet ble endret i Elevundersøkelsen 2016. Den tidligere definisjonen var som følger: *Med mobbing mener vi gjentatt negativ eller "ondsinnnet" atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing.* Endringen i definisjonen har hovedsakelig bestått i å forenkle språket. Imidlertid har en ved å fjerne ordet «ondsinnnet», og bytte «atferd» med «handling», samt lagt til «kan» ha vansker med å forsvare seg for å understreke at mobbing ikke bare/alltid rammer de som har vanskelig for å forsvare seg, endret betydningen noe.

Som nevnt er også spørsmålsformuleringen endret siden Elevundersøkelsen 2015. Da spurte en *Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?* Forskjellen er at en fra 2016 har spesifisert om en er mobbet av andre elever, hvor det tidligere år ikke er spesifisert hvem som mobber. Svarkategoriene er derimot like. Fra

Elevundersøkelsen 2016 er det også lagt til følgende spørsmål *Har du selv vært med på å mobbe en eller flere elever på skolen de siste månedene?*

Disse to spørsmålene om mobbing med tilhørende svaralternativer og vesentlige deler av definisjonen av mobbing er hentet fra Olweus' spørreskjema om mobbing (Olweus, 1996) eller bygger på andre arbeider av Olweus (Olweus, 1992, 1993, 1999). Denne definisjonen har spilt en viktig rolle for utviklingen av hele forsknings- og tiltaksfeltet mobbing. Spørsmålene er også godt utprøvd i ulike undersøkelser og validert. Blant annet er det dokumentert god såkalt konstruktvaliditet ved at disse spørsmålene korrelerer med variabler som de på teoretisk grunnlag kan forventes å korrelere med (Solberg og Olweus, 2003). Videre er det funnet en betydelig korrelasjon mellom skårene på disse spørsmålene og separate kameratvurderinger av mobbing ($r=.40$, såkalt samtidig validitet; Olweus, 2013, side 762).

Olweus (1991, 2002) definerer mobbing som at de negative handlinger skal ha et omfang på minimum to til tre ganger i måneden («av og til» benyttet som ordlyd i 1983), mens Roland (2003) mener kun elever som oppgir at de mobbes én eller flere ganger i uken kan sies å være mobbet. I denne rapporten definerer vi at en elev er mobbet dersom de oppgir at de har blitt mobbet to til tre ganger i måneden eller mer. De elevene som oppgir at de er mobbet har først fått tre oppfølgingsspørsmål. Disse omhandler på hvilke måter de er mobbet. Spørsmålene er som følger 1) Jeg ble kalt stygge ting og ertet på en sårende måte på skolen, 2) Jeg ble holdt utenfor og baksnakket på skolen, 3) Jeg ble slått, dyttet eller holdt fast på skolen. Videre har de blitt spurt om hvem som mobbet, hvor mobbingen skjedde og om skolen gjorde noe for å hjelpe. Elever som oppgir at de er med på å mobbe har fått oppfølgingsspørsmål om de har mobbet på de tre ulike måtene som er vist over.

Det er også et spørsmål om en har blitt mobbet digitalt (mobil, Ipad, PC) og om de selv har vært med på å mobbe digitalt. De som har svart bekreftende på at de har blitt eller vært med på slik mobbing to til tre ganger i måneden eller mer har fått oppfølgingsspørsmål om på hvilken måte de er/har mobbet: Jeg ble/har kalt (andre) stygge ting og ertet, Jeg ble/ har holdt (andre) utenfor og baksnakket, Noen spredte/Jeg har spredt ting på nettet som såret. Både de som opplever mobbing digitalt og de som utsetter andre for mobbing digitalt har fått spørsmål om henholdsvis hvem som mobber eller hvem de mobber.

Elevene er også spurt om de er blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene. De som svarer at de er blitt det to til tre ganger i måneden eller mer har fått

følgende oppfølgingsspørsmål om på hvilke måter de har blitt mobbet av voksne: Alternativene er 1) Den voksne sa sårende ord til meg, 2) Den voksne lo av meg på en sårende måte, 3) Den voksne fikk andre elever til å le av meg, 4) Den voksne fikk meg til å føle meg utenfor og 5) Den voksne slo, dyttet eller holdt meg fast.

I Elevundersøkelsen er det dermed spurt om elevene er mobbet av medelever, om en er digitalt mobbet av elever som går på skolen og om en er mobbet av voksne på skolen. Når vi summerer opp alle elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere, får vi et samlemaal som vi har kalt *Mobbing på skolen*. Dette samlemalet blir nærmere forklart under.

Ekskludering av useriøse svar

Vi har valgt å ekskludere noen besvarelser fra analysene om mobbing..

Ekskluderingskriteriet er elever som har svart at de flere ganger i uken er mobbet, mobber andre, er mobbet digitalt, mobber andre digitalt og er mobbet av voksne. I år er det 0,33 prosent som blir definert å ha useriøse svar på mobbespørsmålet. Det vil si 1444 elever hvor 49 prosent av dem er gutter, 13 prosent er jenter og 37 prosent har krysset av for annet kjønnskategori.

4.2. Mobbing på skolen

I Elevundersøkelsen er det spurt om elevene er mobbet av medelever, om en er digitalt mobbet av elever som går på skolen og om en er mobbet av voksne på skolen. Når vi summerer disse får vi en oversikt over andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Denne andelen er et samlemaal på mobbing som foregår på skolen og som vi kaller *Mobbing på skolen*. Denne andelen er naturlig nok større enn andelen som er mobbet av medelever, mobbet digitalt eller mobbet av voksne på skolen. Det er selvfølgelig mulig å bli mobbet eksempelvis både av medelever og digitalt på skolen. Vi kan derfor ikke bare summere prosentpoengene som rapporterer om de ulike typene mobbing fordi da vil vi få en kunstig høy andel som rapporterer at de er mobbet på en eller annen måte på skolen. Vi summerer dermed alle som kun rapporterer at de er mobbet av medelever, som kun er mobbet digitalt av andre på skolen og de som kun er mobbet av voksne, samt de som rapporterer at de er mobbet i en eller annen kombinasjon av disse tre. Da hindrer vi at samme elev blir «telt» flere ganger dersom en rapporterer å ha blitt mobbet på ulike måter (tradisjonelt eller digitalt) eller av både elever og voksne. Når

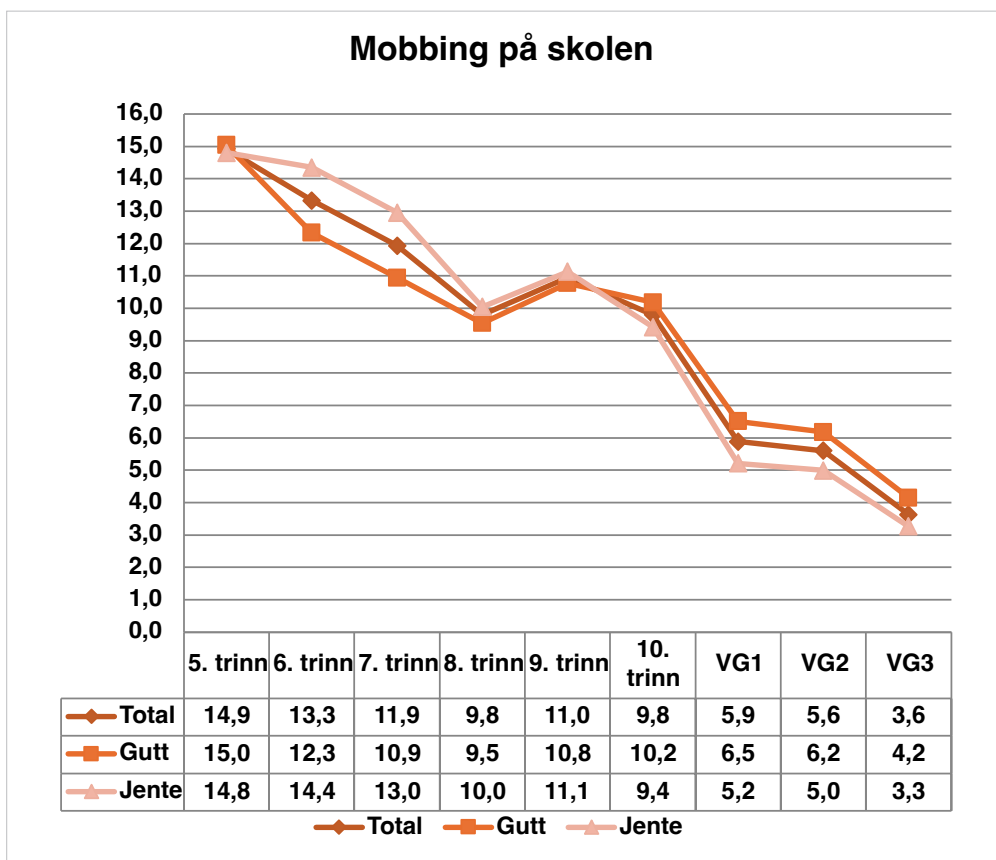
det gjelder digital mobbing har Utdanningsdirektoratet avgrenset at bare elever som er digitalt mobbet av andre elever på skolen blir inkludert i samlemålet *Mobbing på skolen*. Det vil si at elever som oppgir at de er digitalt mobbet av andre som ikke går på skolen eller som de ikke vet hvem er, blir de ikke regnet med i *Mobbing på skolen*. Tabell 2.1 viser andelen elever som er inkludert i samlemålet Mobbing på skolen fra 2016 til 2024.

Tabell 4.2.1 Andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (Alle årstrinn, 2016 til 2024, prosent).

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kun mobbet av medelever	3,6	4,0	3,6	3,6	3,7	3,8	4,7	6,0	5,9
Kun digitalt mobbet av medelever	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5
Kun mobbet av voksne	1,3	1,3	1,1	1,1	0,9	0,8	1,0	1,5	1,5
Kombinasjoner av disse	1,0	0,8	1,0	0,9	0,8	0,9	1,1	1,9	1,8
Total	6,3	6,6	6,1	6,0	5,8	5,9	7,3	10,0	9,9

Tabell 4.2.1 viser at i Elevundersøkelsen 2024 er det 9,9 prosent av elevene som oppgir at de i en eller annen kombinasjon er blitt mobbet av medelever, digitalt mobbet av noen på skolen eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Dette er en liten nedgang fra 2023, hvor andelen var 10 prosent. Sammenlignet med 2022 (7,3 prosent) og 2021 (5,9 prosent) er nivået fortsatt betydelig høyere enn tidligere år, selv om økningen har flatet ut det siste året. Tidligere har det vært små variasjoner mellom årene. I Elevundersøkelsen 2024 er det fortsatt flest elever som oppgir at de kun er mobbet av medelever (5,9 prosent). Videre svarer 1,5 prosent at de kun er mobbet av voksne på skolen, mens 0,5 prosent oppgir at de kun er digitalt mobbet av andre elever på skolen. I tillegg rapporterer 1,8 prosent at de opplever en kombinasjon av disse mobbepatternene. Kategoriene i tabellen er gjensidig utelukkende, noe som betyr at hver elev kun inngår i én av gruppene som vises.

Vi skal nå se nærmere på hvordan *Mobbing på skolen* fordeler seg på årstrinn og mellom gutter og jenter.

Figur 4.2.1 Andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/ eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (Alle årstrinn, 2024, present).

Figur 4.2.1 viser andelen elever som rapporterer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen), og/eller mobbet av voksne på skolen 2–3 ganger i måneden eller oftere. Tallene for 2024 viser at andelen elever som oppgir å bli mobbet fremdeles er høyest på barnetrinnet, med 14,9 prosent på 5. trinn, og synker jevnt til 3,6 prosent på vg3. Sammenlignet med 2023, der tallene lå på 15,5 prosent for 5. trinn og 3,6 prosent for vg3, ser vi en liten nedgang i mobbing på de fleste trinn i 2024. Dette tyder på at økningen vi så fra 2022 til 2023 ikke har fortsatt, og at utviklingen i 2024 heller viser en viss stabilisering eller reduksjon. Likevel ligger mobbetallene fortsatt høyere enn nivået før 2022, og det er for tidlig å si om trenden har snudd.

Når det gjelder kjønnsforskjeller, ser vi at jenter gjennomgående rapporterer noe høyere grad av mobbing enn gutter, særlig på mellomtrinnet og ungdomstrinnet. For

eksempel rapporterer 14,4 prosent av jentene på 6. trinn at de blir mobbet, mot 12,3 prosent av guttene. På videregående er forskjellene mindre, men gutter rapporterer noe høyere mobbing enn jenter på vg1 og vg2.

Totalt sett viser figur 2.1 at det fortsatt er betydelige utfordringer knyttet til mobbing i skolen, spesielt på barneskolenivå.

Tabell 4.2.2 Svarfordeling for hvem som gjorde det, hvor det skjedde og om skolen har gjort noe som hjalp. (Alle årstrinn, 2023 og 2024, prosent).

	2023		2024	
	Andel av de som er mobbet	Andel av samtlige elever	Andel av de som er mobbet	Andel av samtlige elever
Hvem var det som mobbet deg på skolen?*				
En eller flere elever i klassen/gruppen	57,1	4,5	55,2	4,2
En eller flere elever på skolen	46,2	3,6	44,6	3,4
En eller flere som ikke går på skolen, men som jeg kjenner	10,9	0,9	11,3	0,9
En eller flere som jeg ikke kjenner	11,8	0,9	11,7	0,9
Hvor skjedde mobbingen?*				
I klasserommet	41,4	3,3	40,6	3,1
I korridoren	31,0	2,4	29,2	2,2
I skolegården	53,4	4,2	52,3	4,0
På do	9,7	0,8	9,3	0,7
I garderobene/ dusjen	14,5	1,1	13,8	1,1
Kantina	13,0	1,0	12,7	1,0
Annet sted på skolen	35,2	2,8	35,4	2,7
På skoleveien	17,8	1,4	16,9	1,3
Gjorde skolen noe for å hjelpe deg?				
Nei, ingen voksne på skolen visste noe	36,2	2,6	36,3	2,4
Skolen visste det, men gjorde ikke noe	17,5	1,2	17,6	1,2
Ja, skolen gjorde noe, men det hjalp ikke	19,2	1,4	18,9	1,3
Ja, skolen gjorde noe, som hjalp litt	20,7	1,5	20,7	1,4
Ja, skolen gjorde noe som fikk slutt på mobbing	6,6	0,5	6,5	0,4

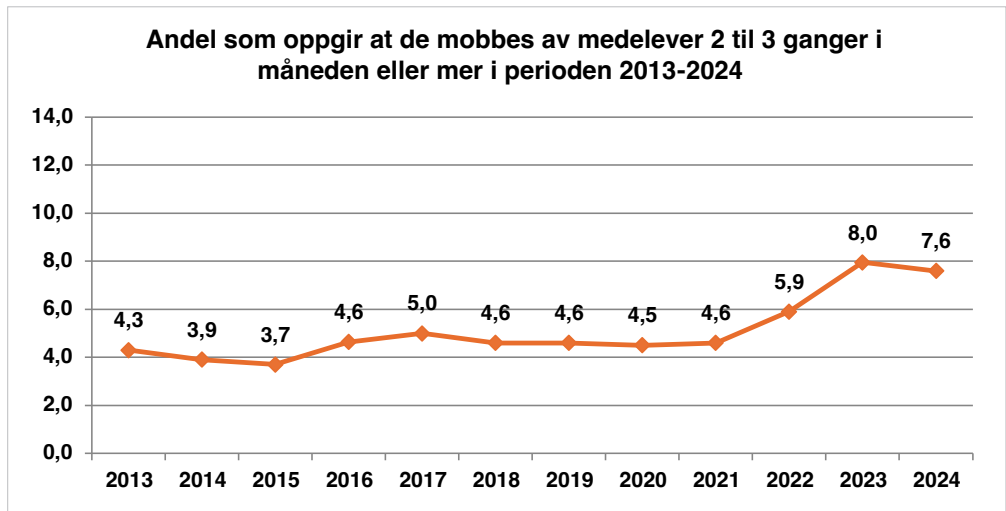
* Merk at elevene har hatt mulighet til å krysse av for flere alternativ.

Tabell 4.2.2 viser svarfordelingen for hvem som mobber, hvor mobbingen skjer, og i hvilken grad elevene opplever at skolen har gjort noe for å hjelpe. Tallene for 2024 er relativt stabile sammenlignet med 2023, med kun små variasjoner på tvers av kategoriene. Når det gjelder hvem som mobber, er det fortsatt elever i samme klasse eller gruppe som oftest identifiseres som de som utfører mobbingen – 55,2 prosent av de elevene som oppgir å bli mobbet i 2024, mot 57,1 prosent i 2023. Dette tilsvarer 4,2 prosent av alle elever. Elever på skolen utenfor egen klasse utgjør også en stor andel (44,6 prosent av de som oppgir å bli mobbet), noe som tyder på at mobbing ofte skjer i møte mellom elever utenfor faste grupper. Andelen som oppgir at de blir mobbet av personer de ikke kjenner eller ikke-elever de kjenner er stabil og lavere, men ikke ubetydelig.

Når det gjelder hvor mobbingen skjer, er skolegården fortsatt det hyppigst rapporterte stedet (52,3 prosent), fulgt av klasserommet (40,6 prosent) og korridorer (29,2 prosent). Det er verdt å merke seg at mobbing også skjer på mer skjulte steder som garderobes, toaletter og skoleveien – selv om andelen her er lavere, representerer disse områdene potensielle risikopunkter som er mindre overvåket. Svarene på om skolen har gjort noe for å hjelpe, viser et utfordrende bilde: Over en tredjedel (36,3 prosent) av de elevene som oppgir å bli mobbet, sier at ingen voksne på skolen visste noe, tilsvarende 2,4 prosent av alle elever. I tillegg svarer 17,6 prosent av de som mobbes at skolen visste om mobbingen, men ikke gjorde noe, og 18,9 prosent sier at skolen gjorde noe, men at det ikke hjalp. Bare 6,5 prosent av de som blir mobbet oppgir at skolens tiltak førte til at mobbingen faktisk stoppet.

4.3. Mobbing av medelever – utvikling fra 2013 til 2023

Vi skal først se på utviklingen fra 2013 til 2023 for andel elever som oppgir at de mobbes av medelever to til tre ganger i måneden eller mer.

Figur 4.3.1 Andel elever som oppgir at de mobbes to til tre ganger i måneden eller mer i perioden 2013 til 2024. (Alle årstrinn, prosent).

Figur 4.3.1 viser at andelen elever som oppgir at de er blitt mobbet av medelever 2–3 ganger i måneden eller oftere er 7,6 prosent i 2024. Dette er en nedgang fra 8 prosent i 2023, men nivået er fortsatt klart høyere enn i årene før. I 2022 var andelen 5,9 prosent, og i 2021 var den 4,6 prosent. Til tross for en liten reduksjon det siste året, ligger mobbetallene altså fortsatt nær to prosentpoeng høyere enn i 2022 og tre prosentpoeng høyere enn i 2021.

I et lengre perspektiv viser utviklingen at andelen som rapporterer mobbing har vært relativt stabil i perioden 2016 til 2021, med små svingninger mellom 4,6 og 5 prosent. Før dette var det en gradvis reduksjon i mobbing: Fra 4,3 prosent i 2013, og videre ned til 3,9 og 3,7 prosent i 2014 og 2015. Økningen vi har sett de siste tre årene bryter dermed med denne langvarige trenden med lavere mobbetall, og nivået i 2023 og 2024 ligger nå på det høyeste siden målingene etter 2013.

Selv om årets tall viser en liten tilbakegang, tyder utviklingen på at skolene fortsatt står overfor betydelige utfordringer knyttet til forebygging og håndtering av mobbing blant elever.

Tabell 4.3.1 Svarfordeling for om en er blitt mobbet. (Alle årstrinn, 2014-2024, prosent).

Er du blitt mobbet av medelever på skolen de siste månedene?	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Flere ganger i uken	1,1	1,1	1,4	1,6	1,4**	1,4	1,4	1,4	1,9	2,6	2,5
Omtrent 1 gang i uken	1,0	0,9	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,6	2,0	1,8
2 eller 3 ganger i måneden	1,8	1,7	2,0	2,1	1,9	2,0	1,9	2,0	2,5	3,4	3,4
En sjelden gang	9,5	9,2	12,7	13,1	12,4	12,2	12,0	12,4	13,9	16,4	15,8
Ikke i det hele tatt	86,7	87,2	82,6	82,0	83,1	83,2	83,4	83,0	80,2	75,6	76,5
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

*Merk at definisjonen av mobbing er endret fra 2016 som vist over. **Dersom en summerer andelen som er mobbet 2 til 3 ganger i måneden eller mer for 2018 blir summen 4,5 og ikke 4,6 som i figur 3.1. Dette skyldes avrunding.

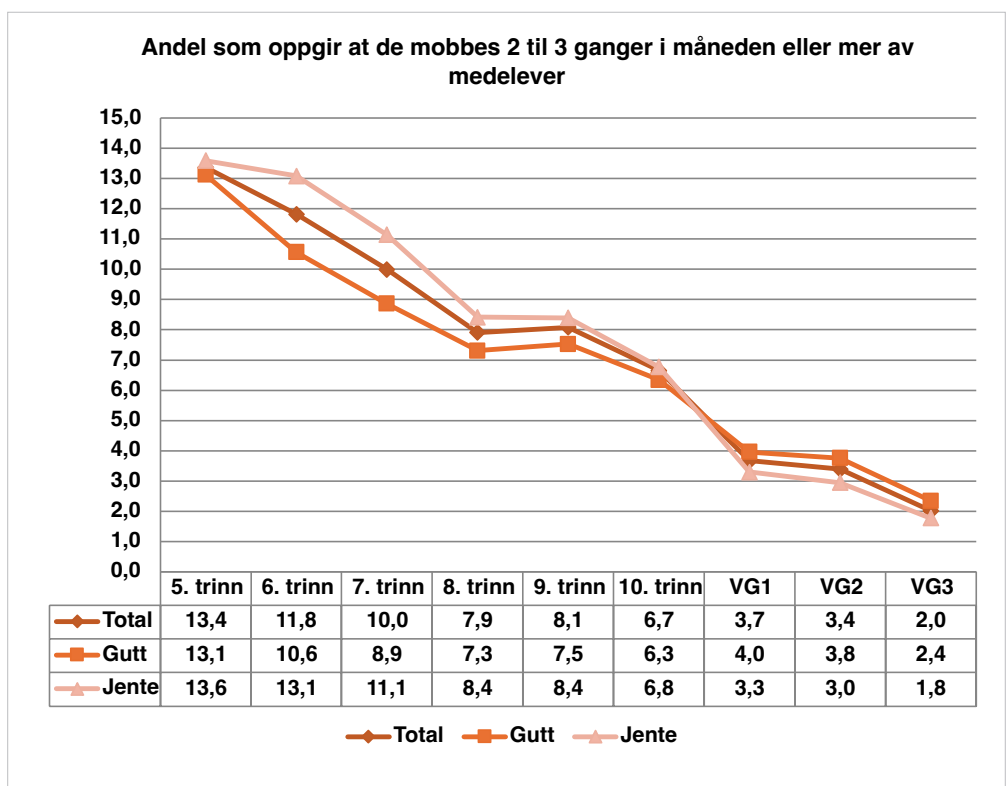
Tabell 4.3.1 viser svarfordelingen på spørsmålet om elevene har blitt mobbet av medelever de siste månedene. I 2024 svarer 4,3 prosent av elevene at de har blitt mobbet ukentlig eller oftere – det vil si enten flere ganger i uken (2,5 prosent) eller omtrent én gang i uken (1,8 prosent). Dette er en marginal nedgang fra 2023, hvor andelen var 4,6 prosent (2,6 + 2,0 prosent). Til sammenligning var andelen 3,5 prosent i 2022, noe som tyder på at nivået fortsatt er forhøyet sammenlignet med tidligere år.

Ser vi på totalandelen som oppgir å ha blitt mobbet 2–3 ganger i måneden eller oftere – det vil si summen av de tre øverste svaralternativene – ligger denne på 7,6 prosent i 2024. Dette er en liten nedgang fra 8 prosent i 2023, men fortsatt betydelig høyere enn nivåene i årene før. I 2022 var denne andelen 5,9 prosent, og i 2021 var den 4,6 prosent. I perioden 2014–2021 var nivået relativt stabilt og lavere, med variasjoner mellom 4,6 og 5,0 prosent. Når det gjelder de som oppgir at de ikke i det hele tatt har blitt mobbet, har andelen økt til 76,5 prosent i 2024, fra 75,6 prosent i 2023. Dette representerer en liten, men positiv endring, etter at andelen i 2023 var den laveste registrert i Elevundersøkelsen. Til sammenligning var andelen på over 80 prosent i årene før 2022.

Utviklingen de siste tre årene tyder dermed på at det fremdeles er et forhøyet nivå av mobbing i skolen, men at økningen ser ut til å ha stabilisert seg eller begynt å gå noe tilbake i 2024.

4.4. Kjønn- og aldersforskjeller i mobbing av medelever i 2024

Forskning på mobbing har tidligere vist at forekomsten av mobbing reduseres med alder og at gutter mobbes mer enn jenter (se eksempelvis Smith, mfl. 2019; Solberg og Olweus 2003; Olweus 2010). Dette finner vi også i Elevundersøkelsen fram til 2012, men dette endret seg etter revisjonen i 2013 ved at kjønnsforskjellene minsket og at det kom en økning i andel elever som opplevde seg mobbet i 9. og 10. trinn.

Figur 4.4.1 Andel som oppgir at de er mobbet to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2023, prosent). Elever som har krysset av for annen kjønnsidentitet er utelatt fra analysene.

Figur 4.4.1 viser andelen elever som rapporterer at de blir mobbet to til tre ganger i måneden eller oftere av medelever, fordelt på årstrinn og kjønn i 2024. Tallene bekrefter det vi har sett i tidligere undersøkelser og tidligere i rapporten – at andelen elever som blir mobbet reduseres med alder. Andelen er høyest på 5. trinn (13,4 prosent) og synker gradvis til 2,0 prosent på vg3. Sammenlignet med 2023 er det en mindre reduksjon i mobbing på de fleste trinn. Eksempelvis har andelen på 5. trinn gått ned fra 14,0 til 13,4 prosent, og på 7. trinn fra 10,5 til 10,0 prosent. På ungdomstrinnet er nedgangen liten, mens videregående nivåer viser stabile eller svakt synkende tall. Reduksjonen i mobbing ser dermed ut til å gjelde bredt, men er mest merkbar på barnetrinnet.

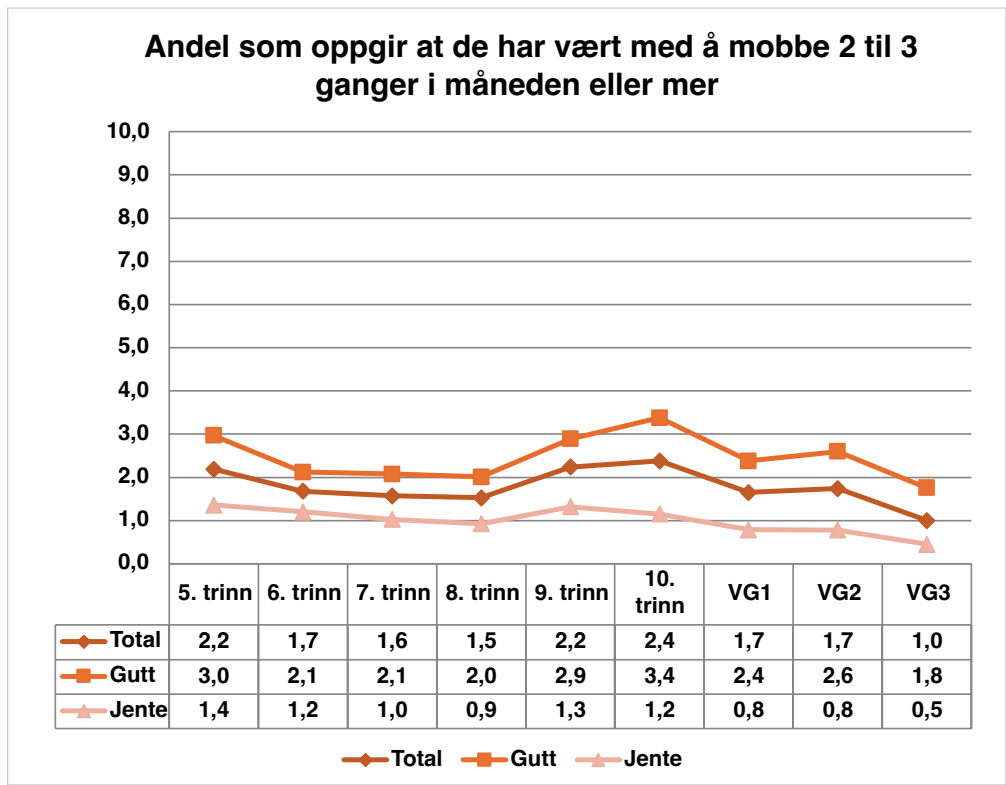
Når det gjelder kjønnsforskjeller, viser 2024-tallene at jenter fortsatt rapporterer høyere grad av mobbing enn gutter på mellom- og ungdomstrinnet. På 6. trinn er forskjellen særlig tydelig: 13,1 prosent av jentene oppgir å bli mobbet, mot 10,6 prosent av guttene. På videregående er forskjellene små, men gutter rapporterer fortsatt litt høyere mobbing enn jenter i vg1 og vg2, som også var tilfellet i 2023. Dette samsvarer med tidligere funn i Elevundersøkelsen etter 2013, hvor det har vært en gradvis forskyvning i kjønnsforskjellene – fra at gutter tidligere ble mobbet mer enn jenter, til at forskjellene nå er små eller til jenters disfavør. Dette kan skyldes endringer i hvordan mobbing forstås og rapporteres blant elevene, blant annet med større bevissthet om indirekte og digital mobbing, som oftere rapporteres av jenter.

4.5. Har du selv vært med på mobbing

Tabell 4.5.1 Svarfordeling for om en selv har vært med på å mobbe. (Alle årstrinn, 2024, prosent).

Har du selv vært med på å mobbe en eller flere elever på skolen de siste månedene?	Andel	Andel som selv har vært med på å mobbe to til tre ganger i måneden eller mer
Flere ganger i uken	0,7	1,9
Omtrent 1 gang i uken	0,3	
2 eller 3 ganger i måneden	0,9	
En sjelden gang	7,8	
Ikke i det hele tatt	90,3	
Total	100	

Tabell 4.5.1 viser at 1,9 prosent oppgir at de selv har vært med på å mobbe andre. Dette er på nivå med i 2023, men en svak økning fra Elevundersøkelsen 2018 til 2021, hvor andelen var 0,8 og i 2022 hvor andelen var 1,2 prosent. I Elevundersøkelsen 2024 er det 42,5 prosent av elevene som utsetter andre for mobbing som også selv utsettes for mobbing, mot 40 prosent i 2023. Dette resultatet er en liten økning sammenlignet med de øvrige Elevundersøkelsene etter 2016, hvor andelen har ligget på rundt 35-36 prosent.

Figur 4.5.1 Andel som oppgir at de har mobbet andre elever to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2024, prosent).

Figur 4.5.1 viser for det første at andelen som oppgir at de mobber ikke reduseres med alder. Tvert imot så øker andelen litt på 10. trinn før den reduseres litt igjen i videregående skole. Dette står i kontrast til funnene som viser at andelen som oppgir å bli mobbet reduseres med alder. En mulig forklaring er at mobbing i høyere grad rettes mot færre elever på høyere trinn, eller at mobbingen endrer form slik at færre

opplever eller rapporterer seg som utsatt. Det kan også tenkes at eldre elever i mindre grad innrømmer å mobbe, noe som kan føre til underrapportering i denne gruppen. Videre viser figur 4.6 at det er en større andel gutter som mobber. Dette forholdet gjenspeiler øvrige funn i andre studier om at andelen som utsetter andre for mobbing ikke endrer seg ikke systematisk med alderen som andelen som utsettes for mobbing. Man finner ofte en tendens til flere som utsetter andre for mobbing blant elever på ungdomsskoletrinnet enn på lavere trinn (Craig et al., 2009; Olweus og Breivik, 2015).

4.6. Digital mobbing

Tabell 4.6.1 Svarfordeling for om en er blitt mobbet digitalt. (Alle årstrinn, 2024, prosent).

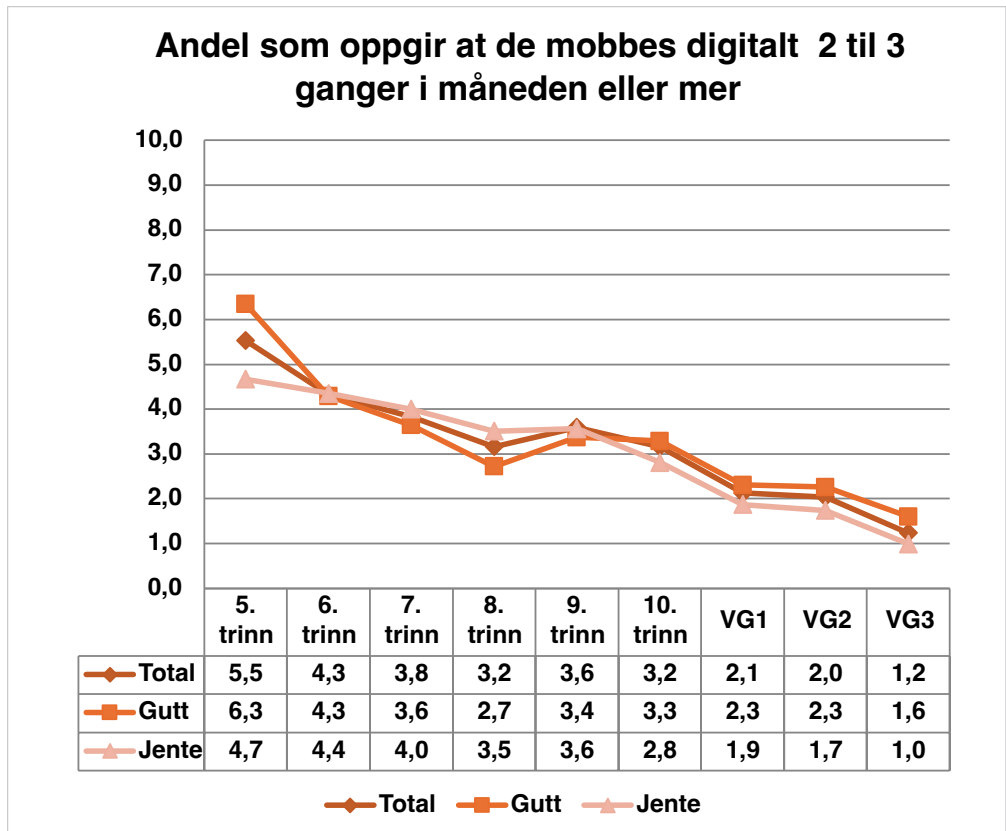
Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?	Andel	Andel som er mobbet digitalt to til tre ganger i måneden eller mer
Flere ganger i uken	1,0	3,4
Omtrent 1 gang i uken	0,6	
2 eller 3 ganger i måneden	1,8	
En sjelden gang	9,8	
Ikke i det hele tatt	86,8	
Total	100	

Tabell 4.6.1 viser at 3,4 prosent av elevene i Elevundersøkelsen 2024 rapporterer at de har blitt mobbet digitalt to til tre ganger i måneden eller oftere. Dette er en svak nedgang fra 2023, hvor andelen var 3,8 prosent, men fortsatt høyere enn i årene før. Til sammenligning var andelen 2,7 prosent i 2022, og stabilt rundt 2,2 prosent i både 2020 og 2021, mens den var 1,8 prosent i 2019. Selv om endringen fra 2023 til 2024 er liten, kan den tyde på at den økningen vi så tidligere ikke har fortsatt i samme tempo. At digital mobbing fortsatt ligger på et lavere nivå enn tradisjonell mobbing, er i tråd med tidligere forskning, som viser at digital mobbing generelt forekommer sjeldnere og utgjør omtrent 25–35 prosent av nivået for tradisjonell mobbing (Thornton & Humphrey 2023; Olweus 2012). Samtidig viser utviklingen de siste årene i Elevundersøkelsen en økende tendens – særlig etter 2021 – som understreker behovet for å følge utviklingen nøye.

Sammenlignet med Barn og medier-undersøkelsen fra Medietilsynet (2022, 2024), som rapporterer at 21-23 prosent av barn og unge i alderen 9–18 år har blitt mobbet

digitalt det siste året, er Elevundersøkelsens andel betydelig lavere. Det skyldes i stor grad ulikt måletidspunkt og definisjon: Elevundersøkelsen bruker et strengere kriterium for mobbing – minst to til tre ganger i måneden, mens Barn og medier inkluderer alle som har opplevd digital mobbing én gang i løpet av året. Dersom man i Elevundersøkelsen hadde inkludert elever som svarte “en sjelden gang” (9,8 prosent), ville totalandelen som har opplevd digital mobbing vært betydelig høyere, og trolig nærmere Medietilsynets estimat. Tallene fra 2024 peker altså på at digital mobbing fortsatt forekommer, og at en viss andel elever opplever dette regelmessig. Samtidig minner forskjellene mellom ulike undersøkelser oss om hvor viktig det er å være bevisst på hvilke kriterier som ligger til grunn for hvordan mobbing måles og forstås.

Videre analyser av datamaterialet i Elevundersøkelsen 2024 viser at 55,3 prosent av de som er mobbet digitalt også er utsatt for tradisjonell mobbing. Det ernærmest det samme som i 2023, mens den tilsvarende andelen var 47 i Elevundersøkelsen 2022.

Figur 4.6.1 Andel som oppgir at de er digitalt mobbet to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2023, prosent)

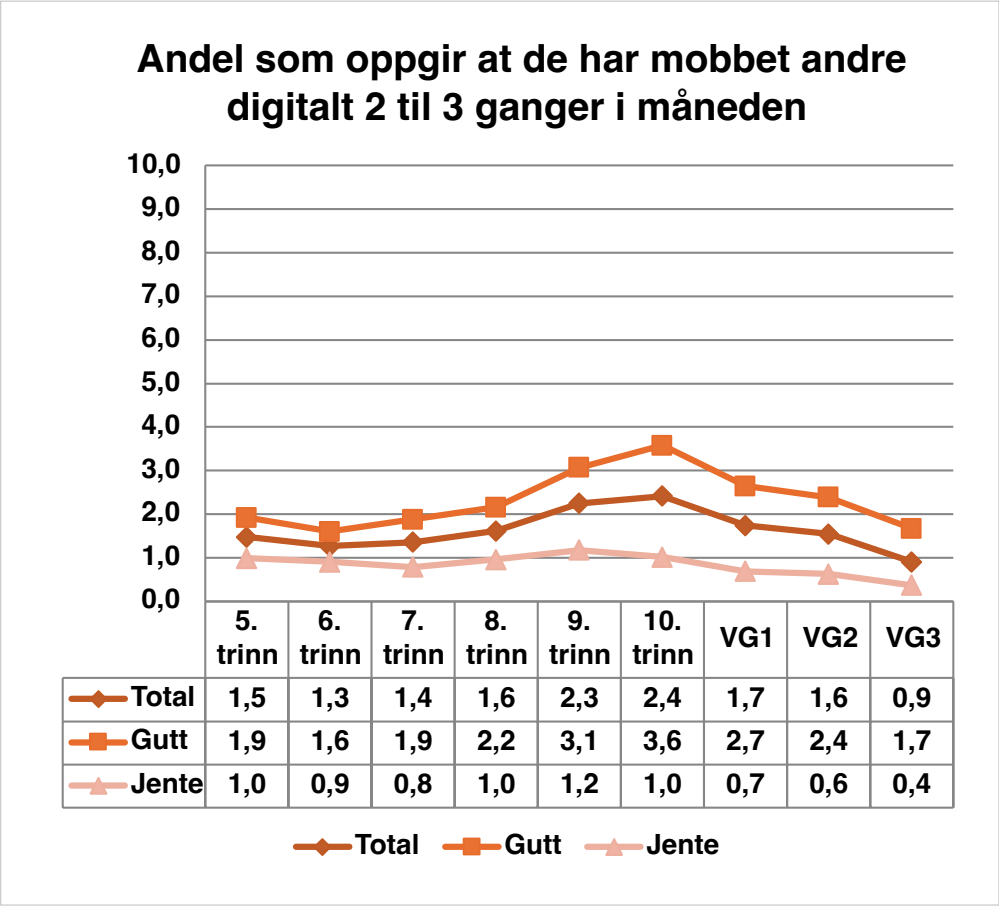
Figur 4.6.1 viser en reduksjon i andel elever som er mobbet digitalt med alder/ årstrinn i grunnskolen tilsvarende tradisjonell mobbing. Det er en større andel jenter enn gutter som oppgir at de er digitalt mobbet på 7. – 9. trinn. For de øvrige trinnene er det små kjønnsforskjeller, med unntak av 5.trinn. Kjønn- og aldersforskjellene er relativt likt med det som framkommer i tidligere Elevundersøkelser.

4.7. Har du selv vært med på digital mobbing

Tabell 4.7.1 Svarfordeling for om en selv har mobbet andre digitalt. (Alle årstrinn, 2024, prosent).

Har du mobbet andre digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?	Andel	Andel som selv har mobbet andre digitalt to til tre ganger i måneden eller mer
Flere ganger i uken	0,8	1,8
Omtrent 1 gang i uken	0,3	
2 eller 3 ganger i måneden	0,7	
En sjelden gang	5,1	
Ikke i det hele tatt	93,1	
Total	100	

Tabell 4.7.1 viser at det er få som oppgir at de har mobbet andre digitalt – 1,8 prosent. Det er 0,8 prosentpoeng høyere andel enn i Elevundersøkelsen 2022 og 0,1 prosent laven enn i 2023. Av de som har mobbet andre digitalt er det rundt 44 prosent i 2023 som også oppgir at de er digitalt mobbet, mens 41,75 prosent oppgir at de både mobber digitalt og tradisjonelt. Denne fordelingen er relativ lik slik den har vært i tidligere Elevundersøkelser.

Figur 4.7.1 Andel som oppgir at de har mobbet digitalt to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2023, prosent).

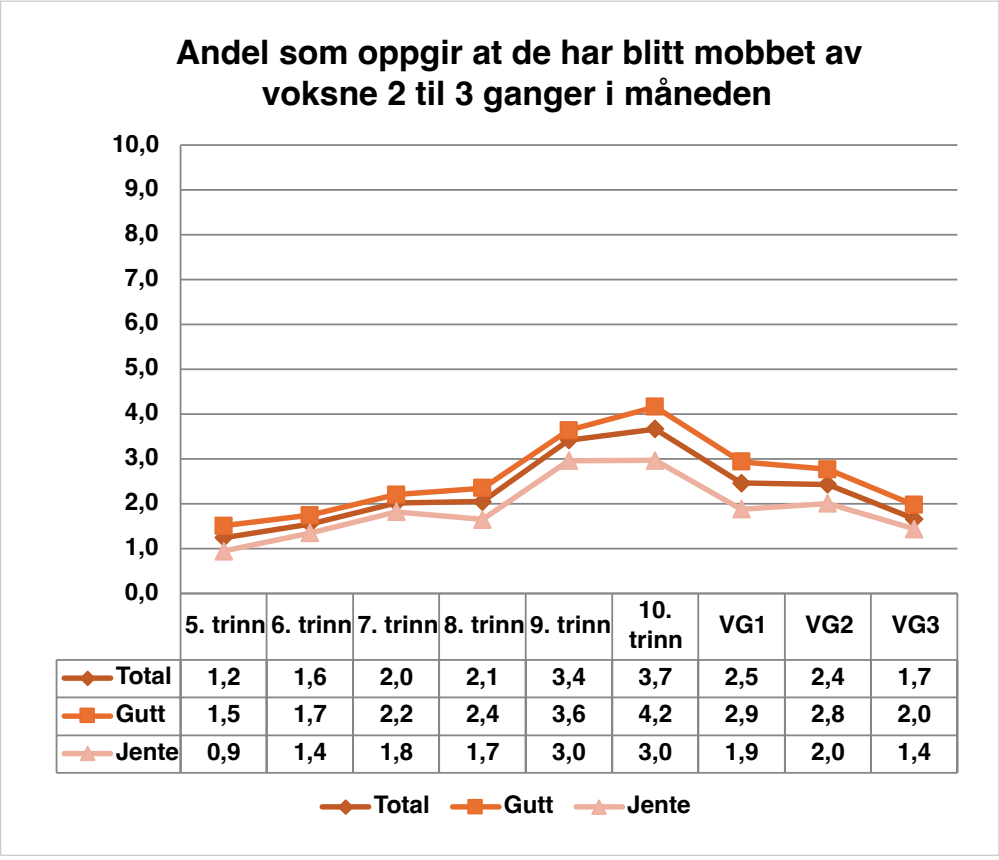
Figur 4.7.1 viser for det første at det er flere gutter enn jenter som oppgir at de mobber digitalt og for det andre viser figuren at den digitale mobbingen øker fra 8. til 10. trinn og reduseres på videregående trinn.

4.8. Mobbet av voksne

Tabell 4.8.1 Svarfordeling for om en er blitt mobbet av voksne (Alle årstrinn, 2023, prosent).

Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene?	Andel	Andel som er mobbet av voksne to til tre ganger i måneden eller mer
Flere ganger i uken	0,9	2,5
Omtrent 1 gang i uken	0,5	
2 eller 3 ganger i måneden	1,1	
En sjelden gang	6,5	
Ikke i det hele tatt	91,0	
Total	100	

Tabell 4.8.1 viser at 2,5 prosent av elevene i Elevundersøkelsen 2023 oppgir at de er mobbet av voksne på skolen de siste månedene. Dette er det samme som i Elevundersøkelsen i 2023. I 2022 var denne andelen på 1,6 prosent. Analyser som ikke vises i tabellen, viser at 35 prosent av de som er mobbet av voksne også oppgir at de er mobbet av elever – samme andel som i 2023. I perioden 2018 til 2022 var denne andelen på 30 prosent.

Figur 4.8.1 Andel som oppgir at de er mobbet to til tre ganger i måneden eller mer av voksne på skolen fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2024, prosent).

Figur 4.8.1 viser at i motsetning til å bli mobbet av andre elever så øker andelen som er mobbet av voksne på skolen fram til 10.trinn, deretter er det en reduksjon. Jevnt over oppgir gutter mer enn jenter at de er mobbet av voksne på skolen.

4.9. Oppsummering

Kapittelet har vist at en betydelig andel elever opplever ulike former for mobbing – fra medelever, digitalt eller fra voksne på skolen – og at forekomsten har økt de siste årene, særlig etter 2021. Selv om tallene i 2024 viser en svak nedgang sammenlignet med 2023, er nivået fortsatt høyere enn i årene før pandemien. Mobbing forekommer hyppigst på barnetrinnet, og jenter rapporterer oftere å bli mobbet enn gutter, særlig i grunnskolen.

I det neste kapittelet retter vi blikket mot skolene som helhet og spør: Hva betyr det for læringsmiljøet dersom mange elever på en skole rapporterer at de blir mobbet? Har det også konsekvenser for de som ikke selv oppgir å være utsatt for mobbing? Dette undersøkes ved hjelp av analyser på skolenivå, med vekt på trivsel, læringskultur og motivasjon.

5. Variasjoner i mobbing og betydningen for skolens læringsmiljø

I kapittel 4 så vi at en betydelig andel elever oppgir å bli mobbet, og at forekomsten har økt de siste årene. Dette kapitlet retter oppmerksomheten mot skolen som helhet og spør: Hva betyr det for læringsmiljøet dersom mange elever ved en skole rapporterer mobbing?

For å undersøke dette analyserer vi mobbing på skolenivå – altså hvor utbredt mobbing er på den enkelte skole, målt som andelen elever som rapporterer mobbing. Dette aggregerte målet er vektet etter skolestørrelse og justert for ekstreme verdier, og gir en indikator på hvor belastet skolemiljøet er av mobbing.

Denne tilnærmingen gjør det mulig å studere hvordan mobbing – også for elever som ikke selv utsettes – kan påvirke trivsel, motivasjon og læringskultur. Ved å kombinere elevdata med skolenivådata får vi dermed et mer helhetlig bilde av hvordan mobbing påvirker skolemiljøet.

I analysene bruker vi det samme samlemålet for “mobbing på skolen” som ble presentert i kapittel 4, men her aggregeres andelen på skolenivå for å undersøke mønstre på tvers av skoler og trinn.

Dette kapitlet adresserer følgende problemstillinger:

- Hvordan varierer læringsmiljøet mellom skoler med ulik grad av mobbing?
- Utforske mønstre som viser hvordan læringsmiljøet kan påvirke opplevelsen av mobbing og elevenes trivsel i ulike kontekster.

5.1. Datagrunnlag i dette kapitlet

Analysene i dette kapitlet bygger på data fra Elevundersøkelsen 2024, aggregert til skolenivå for å undersøke hvordan omfanget av mobbing ved en skole henger sammen med elevenes opplevelse av læringsmiljø. For at analysene skal være robuste og gi et representativt bilde, har vi satt utelatt skolene som ligger 1 og 99 prosentil på mobbenivå. Dette sikrer at gjennomsnittene er pålitelige og ikke påvirkes

uforholdsmessig mye av enkeltobservasjoner. I tillegg vil noen skoler være utelatt, ettersom de har mangelfulle elevsvar på mobbing slik at det ikke er mulig å beregne mobbenivået.

Tabell 5.1.1: Datagrunnlag for analysen (antall skoler)

Skoleslag	Antall skoler i Elevundersøkelsen	Antall skoler i analysen	Prosent av landets skoler som utgjør datagrunnlaget
Grunnskoler	2519	2235	89
Videregående skoler	387	366	95
Sum	2906	2601	

Tabell 5.1.1 viser at datagrunnlaget omfatter 2 906 skoler totalt, hvorav 2 601 er inkludert i analysen. Dette utgjør om lag 89 prosent av alle grunnskoler og 95 prosent av de videregående skolene i landet.

Tabell 5.1.2 : Mobbing på skolen aggregert til skolenivå 2024/25

	Andel som blir mobbet prosent	Standardavvik	Antall elever	Antall skoler
5. trinn	12,94	4,97	38 911	1216
6. trinn	12,79	4,98	42 800	1345
7. trinn	12,61	5,13	55 085	1745
8. trinn	11,12	3,97	48 711	803
9. trinn	11,12	3,95	49 410	810
10. trinn	11,13	4,13	56 901	1005
Vg1	5,8	2,35	60 228	377
Vg2	5,7	2,28	47 677	351
Vg3	5,5	2,35	33 507	339

Tabell 5.1.2 viser gjennomsnittlig andel elever som oppgir at de blir mobbet på skolen, fordelt på trinn. Tallene er basert på det samlede antallet elever ved skolene. Det betyr for eksempel at andelen som oppgir å bli mobbet vil være basert på både ungdomstrinn og mellomtrinn i skoler som har begge deler. Tallene er vektet etter

skolestørrelse, slik at skoler med mange elever teller mer i snittberegningen enn små skoler, dette er nødvendig for å gjøre riktige generaliseringer til totalpopulasjonen i de videre analysene.

For å sikre kvaliteten i analysene og redusere påvirkningen fra skoler med ekstremt høye mobbetall, er som nevnt den øverste 1 prosenten av skoler med høyest mobbeandel fjernet fra analysene. Dette gjør at gjennomsnittene bedre reflekterer situasjonen ved “typiske” skoler. Tallene viser at mobbenivået er høyest på barnetrinnet (rundt 13 prosent), og at det gradvis synker gjennom ungdomstrinnet til et betydelig lavere nivå i videregående opplæring (rundt 5–6 prosent). Standardavvikene på rundt 4–5 prosent på barnetrinnet viser at det er store forskjeller mellom skoler, noe som understreker behovet for å forstå hvordan skolens kontekst kan påvirke mobbing og læringsmiljø.

Enkelte vil også merke seg at datagrunnlaget i tabell 5.1.2 varierer noe mellom trinnene. Dette er fordi Elevundersøkelsen ikke er obligatorisk for alle trinn. Det kan føre til lavere deltakelse på enkelte trinn og dermed mindre representative resultater. Likevel gir det store antallet skoler og elever et solid grunnlag for analysene i de følgende delkapitlene.

5.2. Analyse

Selv om det er viktig å vite hvordan mobbing oppleves individuelt, er det også viktig å forstå hvilke konsekvenser det har når mange elever på samme skole opplever mobbing. Et høyt mobbenivå kan prege skolekulturen, svekke fellesskapsfølelsen og bidra til utrygghet for alle elever – også de som ikke selv blir mobbet. Derfor ser vi i dette kapittelet nærmere på sammenhengen mellom andelen elever som oppgir mobbing og hvordan øvrige elever vurderer trivsel, motivasjon og læringskultur. På den måten kan vi si noe om mobbingens kollektive virkninger og hvilke skolertyper som ser ut til å være mest utsatt.

Vi har gjennomført ulike regresjonsanalyser som viser sammenhengen mellom læringsmiljø-indikatorene og mobbenivået på skolen. Vi har prioritert læringsmiljø-indikatorene trivsel, læringskultur og motivasjon. Dette er for det første fordi disse indikatorene representerer hvordan eleven opplever skolehverdagen på ulike nivåer. Trivsel kan si noe om det generelle miljøet på skolen, mens læringskultur i stor grad handler om hvordan det er i undervisningssituasjonen. Motivasjon i

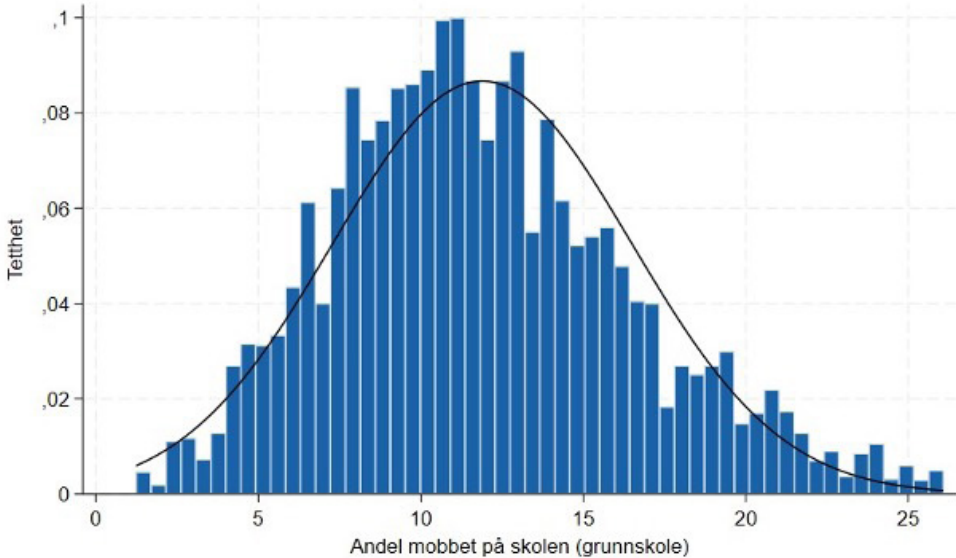
Elevundersøkelsen refererer til elevenes indre drivkraft og interesse for skolearbeidet. Mobbing, derimot, indikerer hvorvidt den enkelte opplever uønsket oppmerksomhet i skolehverdagen.

For det andre er de valgte indikatorene de som har vist størst endring fra 2023 til 2024 (tabell 5.1). Dette gjør dem spesielt relevante for å forstå hvordan mobbing påvirker elevenes opplevelse av skolen over tid. I analysene som følger under, viser vi resultatene fra interaksjonsleddet mellom læringsmiljø, mobbing på elevnivå og mobbing på skolenivå. Med andre ord viser vi sammenhengen mellom andelen mobbet på skolen og læringsmiljø-indikatorene, både for elever som har blitt mobbet på skolen og de som ikke har blitt mobbet.

I regresjonsmodellene bruker vi interaksjonsledd for å vurdere hvordan ulike nivå av mobbing på skolen interagerer det å selv bli mobbet, målt mot de ulike læringsmiljøindikatorer, trivsel læringskultur og motivasjon. Med andre ord antar vi at sammenhengen mellom andelen mobbing på skolen og trivsel eller motivasjon, avhenger av om eleven har blitt mobbet selv eller ikke (Mehmetoglu og Jakobsen, 2017, s.118). Vi bruker predikerte marginaleffekter til å analysere interaksjonseffektene i regresjonsmodellene. Dette refererer til de forventede verdiene av den avhengige variabelen for bestemte verdier av de uavhengige variablene. Dette er spesielt nyttig når man har interaksjoner i modellen, da det gir en mer intuitiv forståelse av hvordan kombinasjonen av variabler påvirker utfallet. I interaksjonseffekter viser dette hvordan andel mobbing på ulike nivåer henger sammen med læringsmiljøindikatorer for elever som har blitt mobbet og ikke. I rapporten har vi valgt å presentere visualiserte marginaleffekter, for å gjøre det enklere å formidle resultatene.

Resultatene er vist i figurene som følger i dette kapitlet. Fullstendig tabell over regresjonsmodellene i dette kapitlet finnes som vedlegg. Disse tabellene gir en detaljert oversikt over de statistiske modellene som er brukt, inkludert kontrollvariabler.

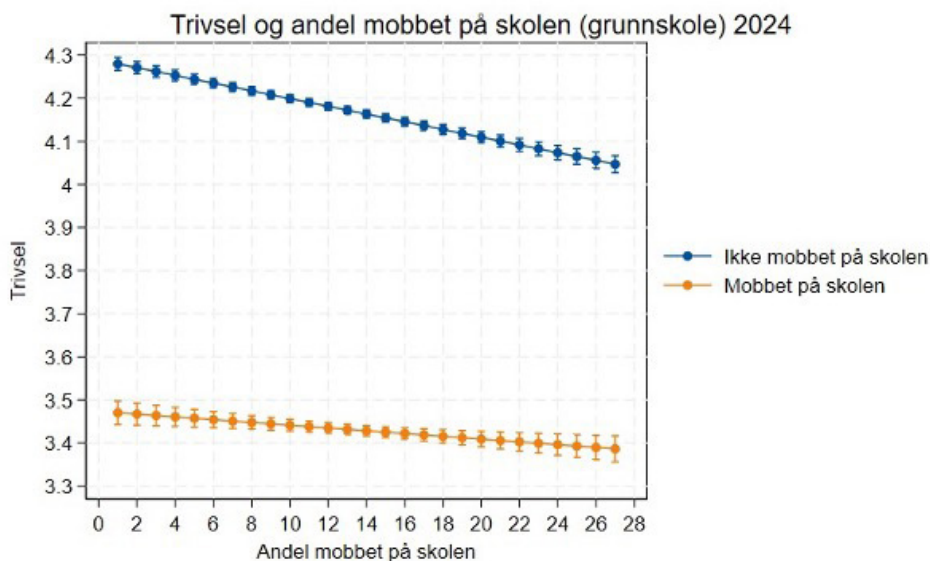
5.3. Andelen mobbet på skolen og læringsmiljø-indikatorene i grunnskolen

Figur 5.3.1 Fordeling av mobbing på skolenivå ved grunnskoler (andel elever som oppgir å bli mobbet på skolen, i prosent).

Figur 5.3.1 viser fordelingen av andelen elever som rapporterer å bli mobbet ved den enkelte grunnskole i Elevundersøkelsen 2024. Fordelingen er basert på vektete andeler for hver skole, og viser en tilnærmet normalfordeling med et tyngdepunkt rundt 10 prosent. Histogrammet er et tetthetshistogram, der høyden på stolpene representerer andelen skoler i hvert intervall, og hvor det samlede arealet under kurven er lik 1.

Sammenlignet med videregående skoler (jf. figur 5.4.1), viser denne figuren at grunnskolene har både høyere gjennomsnitt og større variasjon i mobbenivå. Fordelingen her er mindre høyreskjev, noe som tyder på at det finnes flere skoler med relativt høy andel mobbing i grunnskolen enn i videregående skoler.

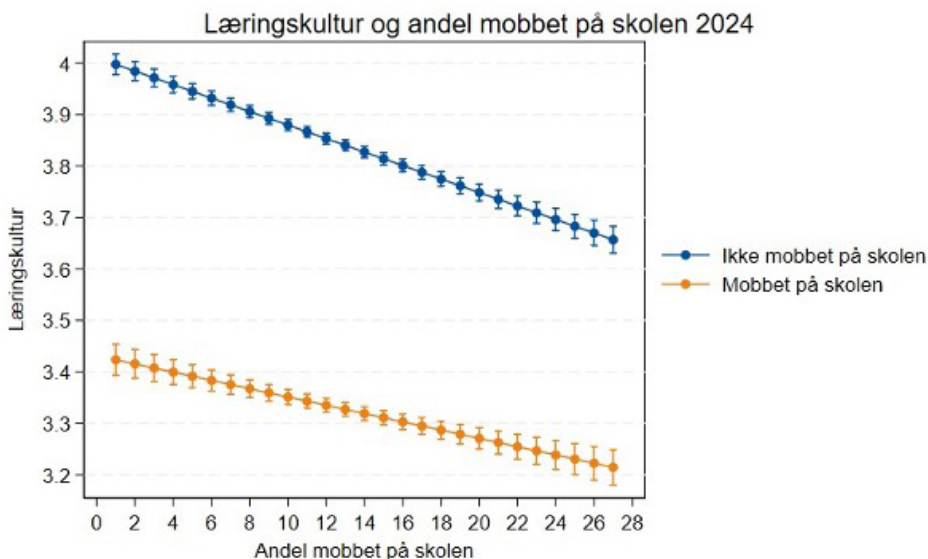
Predikerte margineffekter er hentet fra flernivåmodellen som er presentert i Vedleggstabell 1. Kontrollvariabler inkluderer utdanningsnivå og folketall i kommunen, andel minoritetsspråklige, andel med spesialundervisning, elevtall og lærertetthet på skolen, trinn og kjønn på individnivå.

Figur 5.3.2 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes trivsel i grunnskolen (2024)

Figur 5.3.2 viser samspillsleddet fra flernivåmodellen i vedleggstabell 6.1 og gir en visuell fremstilling av forskjellen i trivsel blant elever i grunnskolen. Som det fremkommer av figur 5.3.2, er trivsel betydelig lavere blant elever som oppgir å bli mobbet på skolen, sammenlignet med de som oppgir å ikke bli mobbet. Dette understreker den direkte negative innvirkningen mobbing har på elevenes trivsel og deres generelle opplevelse av skolehverdagen.

Videre ser vi at på skoler hvor en høyere andel av elevene blir mobbet, er trivselen lavere også for de som ikke selv oppgir å bli mobbet. Dette indikerer at mobbing har en bredere negativ effekt på skolemiljøet, og påvirker trivselen til alle elever, ikke bare de som er direkte utsatt for mobbing. Det kan skyldes at et miljø preget av mobbing skaper en generell følelse av utrygghet og mistriivsel blant elevene, noe som kan påvirke deres motivasjon og engasjement i skolearbeidet.

Interessant nok viser analysen at andelen som oppgir å mobbes på skolen har svært liten betydning for trivselen til elever som blir mobbet. Dette kan tyde på at de negative effektene av mobbing er så sterke for de som opplever det, at trivselen deres er noe uavhengig av hvor utbredt mobbing er på skolen. For disse elevene er det den direkte opplevelsen av mobbing som har størst innvirkning på deres trivsel.

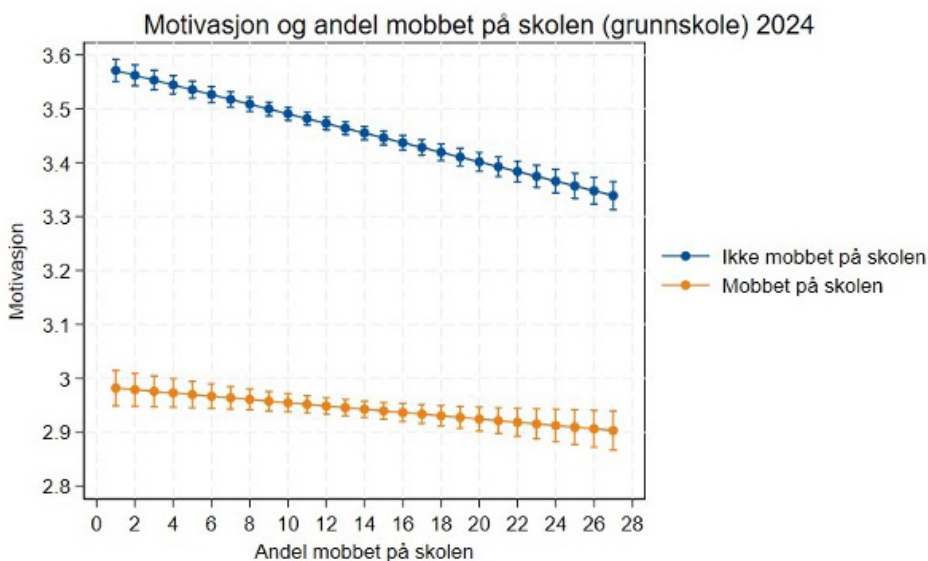

Predikerte marginaleffekter er hentet fra flernivåmodellen som er presentert i Vedleggstabell 2. Kontrollvariabler inkluderer utdanningsnivå og folketall i kommunen, andel minoritetsspråklige, andel med spesialundervisning, elevtall og lærertetthet på skolen, trinn og kjønn på individnivå.

Figur 5.3.3 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes rapportering av læringskultur i grunnskolen (2024)

Figur 5.3.3 viser at sammenhengen mellom andelen som blir mobbet på skolen og læringskultur ser ut til å være den sterkeste blant de analyserte indikatorene. Her ser vi at det er en tydelig negativ sammenheng mellom læringskultur og høyere andel som blir mobbet, både for elever som oppgir å bli mobbet og de som ikke oppgir å bli mobbet. Dette betyr at når mobbing er utbredt på skolen, har det en betydelig negativ effekt på læringskulturen, som er en viktig indikator på klassemiljøet.

Analysen antyder derfor at høy grad av mobbing på skolen er spesielt negativt for klassemiljøet i grunnskolen. For elever som opplever mobbing direkte, kan dette forsterke de negative effektene, mens for de som ikke opplever mobbing, kan det skape et mindre støttende og inkluderende læringsmiljø.

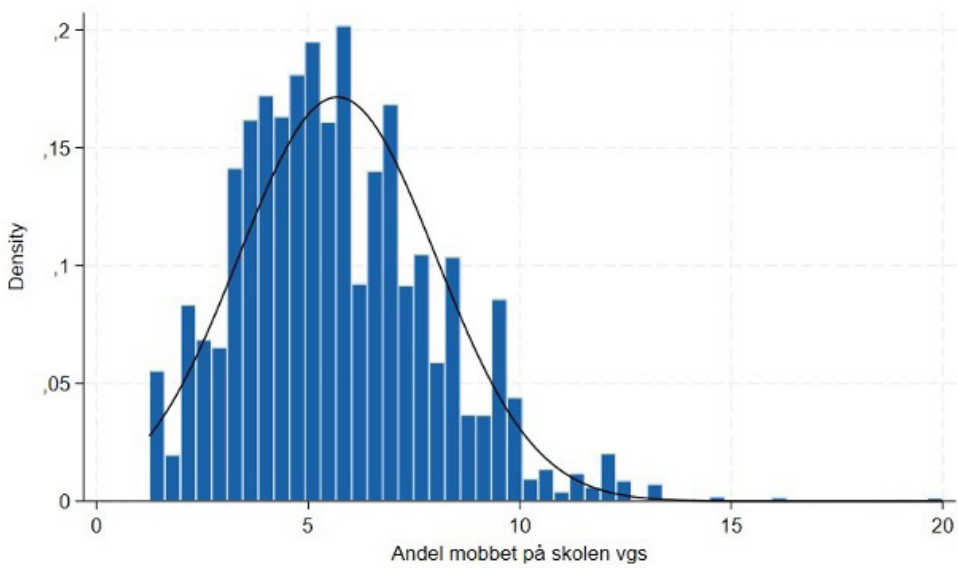

Predikerte marginaleffekter er hentet fra flernivåmodellen som er presentert i Vedleggstabell 3. Kontrollvariabler inkluderer utdanningsnivå og folketall i kommunen, andel minoritetsspråklige, andel med spesialundervisning, elevtall og lærertetthet på skolen, trinn og kjønn på individnivå.

Figur 5.3.4 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes motivasjon i grunnskolen (2024)

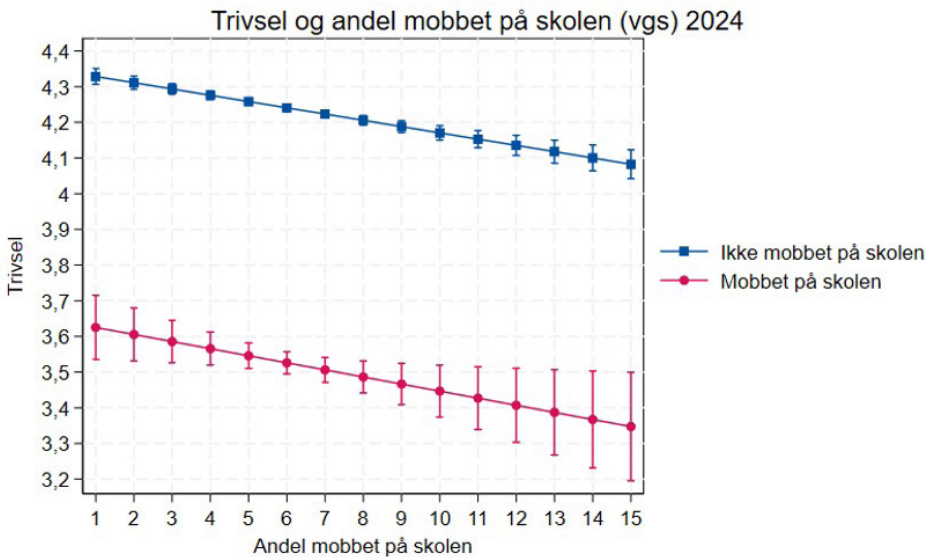
For motivasjon viser figur 5.3.4 et forholdsvis likt mønster som for de andre indikatorene. For motivasjon er det også en betydelig negativ sammenheng mellom andelen som blir mobbet på skolen, og motivasjon, i hovedsak for dem som ikke blir mobbet. For elever som oppgir å bli mobbet på skolen, er motivasjonen betydelig lavere enn for dem som ikke blir mobbet, men denne ser ut til å være stabil uavhengig av mobbing på skolen som helhet. Motivasjon er i hovedsak en læringsmiljø-indikator som består av spørsmål om personlige forhold. Slik sett er det bekymringsverdig at høy grad av mobbing på skolen, har en negativ sammenheng med motivasjon for alle elever i grunnskolen.

5.4. Andelen mobbet på skolen og læringsmiljø-indikatorene i videregående

Figur 5.4.1 Fordeling av mobbing på skolenivå ved videregående skoler (andel elever som oppgir å bli mobbet på skolen, i prosent).

I figur 5.4.1 ser vi fordelingen av elever i VGS på andelen som mobbes ved skolen i videregående. Generelt er gjennomsnittlig andelen elever som oppgir at de mobbes betraktelig lavere i VGS enn i grunnskolen. Vi ser også at skolene med høyest andel som mobbes er betydelig lavere enn skolene med høyest mobbeandel i grunnskolen.

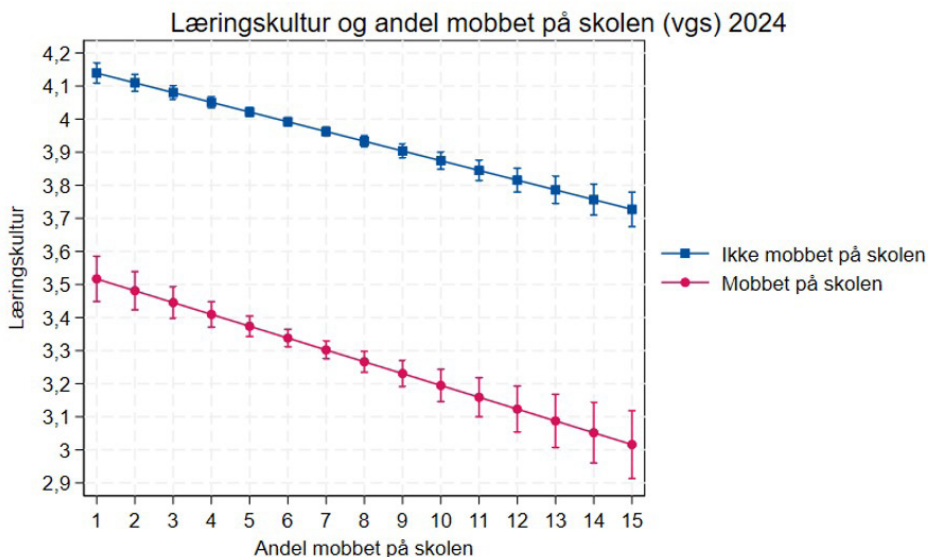

Predikerte margineffekter er hentet fra den lineære regresjonsmodellen som er presentert i Vedleggstabell 4. Kontrollvariabler inkluderer elevtall på skolenivå, kjønn, trinn og studieretning på individnivå. Robuste klyngekorrigerte standardfeil på skolenivå

Figur 5.4.2 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes trivsel i videregående skole (2024)

For elever på videregående skole ser vi noe forskjellige resultater sammenlignet med grunnskolen, selv om de overordnede sammenhengene er ganske like. Som vist tidligere, er andelen elever som opplever mobbing på videregående skole betydelig lavere enn i grunnskolen.

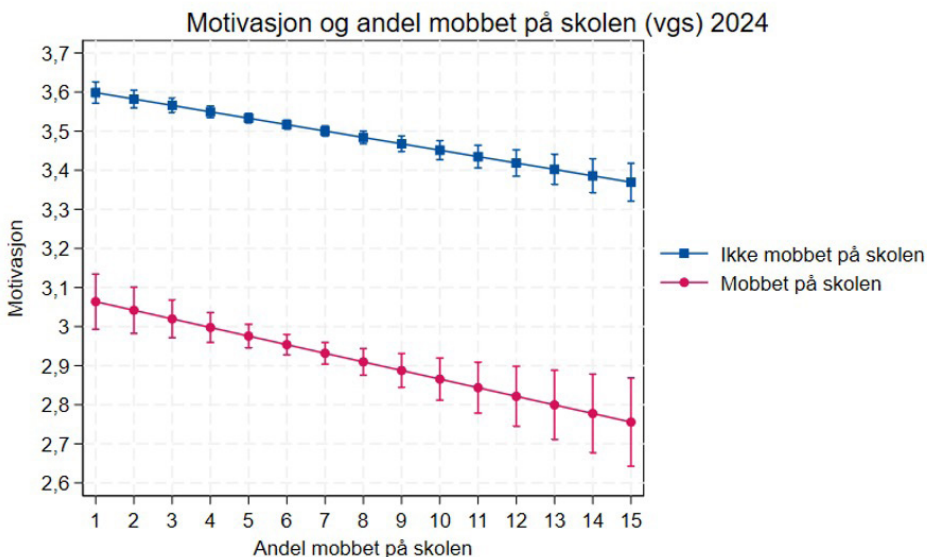
Figur 5.4.2 viser at til tross for den lavere andelen mobbing, ser vi at trivselen blant elever som ikke blir mobbet, også påvirkes negativt av en høy andel mobbing på skolen. Når det gjelder elever som selv blir mobbet, viser dataene at selv om trivselskurven er negativ, er konfidensintervallene store. Dette indikerer at det ikke er noen betydelig forskjell i trivselen til elever som blir mobbet på skoler med lav andel mobbing sammenlignet med skoler med høy andel mobbing.

Predikerte margineffekter er hentet fra den lineære regresjonsmodellen som er presentert i Vedleggstabell 5. Kontrollvariabler inkluderer elevtall på skolenivå, kjønn, trinn og studieretning på individnivå. Robuste klyngekorrigerte standardfeil på skolenivå

Figur 5.4.3 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes rapportering om Læringskultur i videregående skole (2024)

Figur 5.4.3 viser, i likhet med tilsvarende tall for barneskolen, en sterk negativ sammenheng mellom andelen elever som mobbes og elevenes rapportering av læringskulturen. Dette betyr at jo høyere andel mobbing det er på skolen, desto dårligere er læringskulturen. Denne negative sammenhengen gjelder både for elever som blir mobbet og de som ikke blir mobbet, og effekten ser ut til å være minst like sterk for de som selv opplever mobbing.

Predikerte margineffekter er hentet fra den lineære regresjonsmodellen som er presentert i Vedleggstabell 6. Kontrollvariabler inkluderer elevtall på skolenivå, kjønn, trinn og studieretning på individnivå. Robuste klyngekorrigerte standardfeil på skolenivå

Figur 5.4.4 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes motivasjon i videregående skole (2024)

I den siste modellen som her vises i figur 5.4.4 undersøkes sammenhengen mellom andelen elever som mobbes på VGs og deres motivasjon. På samme måte som for elever i grunnskolen, viser dataene at den selvrapporterte motivasjonen er lavere på skalaen enn både trivsel og læringskultur. Vi ser en tydelig negativ sammenheng mellom motivasjon og andelen elever som mobbes på skolen. Dette betyr at jo høyere andel mobbing det er på skolen, desto lavere er den generelle motivasjonen blant elevene. Denne sammenhengen er merkbar, selv om den ikke er like sterk som for trivsel og læringskultur. Videre ser vi, i likhet med de andre indikatorene, at motivasjonen er betydelig lavere blant elever som rapporterer at de blir mobbet, sammenlignet med de som ikke opplever mobbing.

5.5. Diskusjon

Mobbing i skolen er et vedvarende problem i de fleste land. Flere studier har dokumentert sammenheng mellom mobbing og mentale helseutfordringer, akademiske problemer, redusert oppmøte og laver skoletrivsel (Craig et al. 2009;

Olweus & Breivik, 2014). En viktig del av arbeidet for å redusere mobbing og effektive tiltak for å støtte barn som opplever mobbing, handler om å identifisere hvordan mobbing påvirker både barn som blir mobbet i skolen, men også konsekvensene av mobbing på skolemiljøet.

I konteksten vi analyserer Elevundersøkelsen i dette kapittelet, befinner skolen seg på et mesonivå, mellom mikro (elever) og makro (kommunen). Skolenivå tilbyr et kontekstuellt perspektiv hvor vi ønsker å tydeliggjøre faktorene som innrammer mobbeprosessen. Hvor den tradisjonelle forståelsen av mobbing gjerne er svært individfokuset, kan en mer kontekstuell operasjonalisering av mobbing tilby et annet perspektiv. Det vil si at vi flytter fokuset fra aggresjon mellom individer, til å analysere mobbing i en større kontekst av sosial samhandling. Når vi snakker om mobbing på skolenivå, retter vi blant annet fokus mot de kontekstuelle faktorene, som lærere, ledere og andre profesjoner i skolen sitt ansvar for å tilrettelegge for et inkluderende læringsmiljø (Lund et al. 2017, s.5). Eksempelvis har læreres holdninger til mobbing tidligere vist å kunne påvirke mobbing i klasserommet (Volk et al. 2016).

Det vi viser i årets analyse av Elevundersøkelsen er at sammenhengen mellom det å bli mobbet eller ikke, og konsekvenser for læringsmiljø, kan avhenge av konteksten som mobbingen skjer innenfor. I dette kapittelet har vi vist hvordan nivået av mobbing på skolen, har en klar sammenheng med hvordan læringsmiljøet oppleves på individnivå. Det er økt relevans for denne tematikken, sett i lys av den kraftige økningen i mobbing etter 2021. Andre forskningsresultat har vist at elever på skoler med mye mobbing opplever skolen som mindre trygt, mindre tilsyn og mindre støttende. Konsekvensen av dette kan bidra til mer mobbing, men også at elever unnlater å varsle om mobbing (Bradshaw og Johnson, 2011)

Når det gjelder årsakssammenhenger tilbyr ikke analysene her noe svar på det. Selv om man legger til grunn at mobbing medfører dårligere skolemiljø, kan det også være ulike trekk ved skolemiljøet som bidrar til økt mobbing på skolen. Økt mobbing kan være en konsekvens av tilpasning til skolens atmosfære og sosiale normer. Blant annet frykter man at skoler med sterk konkurranse, enten akademisk, men også konkurranse om sosial dominans og hvor sterke hierarki eksisterer, kan bidra til økt mobbing (Volk et al. 2016). På den måten vil høye mobbenivå både være et resultat av, men også årsaken til et mer anstrengt skole og lærings-miljø.

6. Elevenes svarfordeling og bakgrunnsfaktorers påvirkning

Dette kapittelet presenterer svarfordelingene på hvert enkeltspørsmål som inngår i de ulike læringsmiljøindikatorne. Vi viser også alpha-verdien (chronbachs alpha) som ligger bak hver indeks. Videre vises i hvilken grad de ulike indikatorne henger sammen med de ulike bakgrunnsvariablene listet i kapittel 2.1. Dette gjør vi gjennom separate regresjonsanalyser. For elever i grunnskolen bruker vi flernivåanalyse, for å fange de tre nivåene elev, skole og kommune. For elever i videregående benytter vi vanlig lineær regresjonsanalyse, med svar på elevnivå og skolenivå, her bruker vi klyngekorrigererte robuste standardfeil for å justere for nivådelingen i informasjon på skolenivå.

Regresjons-tabellene som følger i kapittelet, viser resultatene for analysene av bakgrunnsfaktorene på skolemiljøet. For folketall og elevtall gjør vi en logaritmisk omkodning av variabelen. Dette er for å fjerne mulig kurvilinearitet¹ og for å redusere innflytelsen av uteliggende verdier, som folketallet i Oslo og skoler med de høyeste elevtallene.

De samlede resultatene fra analysene av bakgrunnsvariablene viser at jenter er mindre tilfreds med skolen, på blant annet indikatorne trivsel, læringskultur, mestring, vurdering for læring og støtte fra lærerne. De svarer derimot høyere enn gutter på områdene støtte hjemmefra, motivasjon, samt elevdemokrati og medvirkning. Disse forskjellene er relativt lik både i grunnskolen og i videregående, men med enkelte unntak, som at motivasjon blant jenter i videregående er lavere enn for gutter.

Det er jevnt over et kjennetegn i Elevundersøkelsen at læringsmiljøindikatorne har en negativ trend etter hvert som barna blir eldre og kommer i høyere klassetrinn. Når det gjelder skolenivåvariablene ser vi spesielt på andel med minoritetsbakgrunn,

¹ Regresjonsmodellene som benyttes er lineære. Det vil si at de estimerer den lineære sammenhengen mellom Y og X. I tilfeller hvor X er kurvilinear, altså at X er eksponentiell (f eks X^2), vil dette påvirke parameterestimatet. Å gjøre en logaritmisk omkodning av variabelen gjør den lineær. Det fjerner også innflytelsen av de høyeste verdiene, og gjør variabelen mer normalfordelt. Tolkningen av variabelen blir også forenklet, da man kan tolke koeffisienten som prosentvise endringer i x.

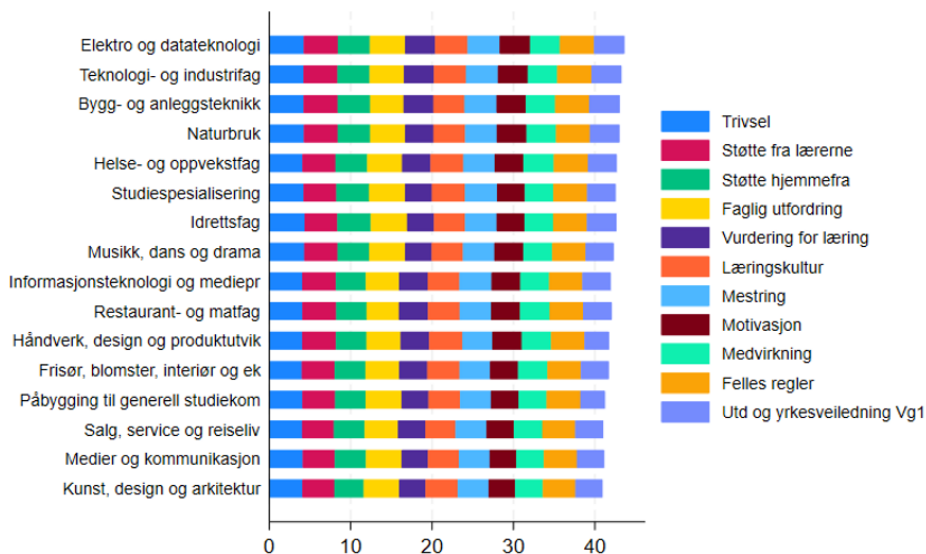
målt ved andel som mottar undervisning i minoritetsspråk, andel som mottar spesialundervisning, elevtall og lærertetthet (antall elever per lærer).

Stort sett har skolenivå begrenset innvirkning på variasjonen i læringsmiljøindikatorerne. De indikatorerne hvor skolen ser ut til å bety mest er; *støtte fra lærerne*, *vurdering for læring*, samt *elevdemokrati og medvirkning*. Til en viss grad viser også variasjonen i læringskultur og motivasjon å ha noe forklaringskraft på skolenivå.

Høyere andel med minoritetsspråklig bakgrunn har jevnt over liten innvirkning på de nevnte områdene, med unntak av vurdering for læring og motivasjon, hvor disse skolene ligger noe bedre til. Høyere andel elever med spesialundervisning er jevnt over negativt korrelert med de nevnte læringsmiljøindikatorerne. Elevtall har ulik innvirkning på indikatorerne. Høyere elevtall er assosiert med lavere støtte fra lærere og vurdering for læring. Det er derimot positivt assosiert med elevdemokrati og medvirkning. Lærertetthet er også en bakgrunnsvariabel i analysene av elevundersøkelsen. Blant de overnevnte læringsmiljøindikatorerne som forklares på skolenivå, er det ingen sammenhenger med lærertetthet.

Faktorer på kommunenivå har liten forklaringskraft i modellene. Det er utdanningsnivået og folketallet som utgjør bakgrunnsvariabelen på kommunenivå, som er skoleeier i grunnskolen. I den grad det er en tendens i estimatene, vil det være at elever i kommuner med høyere folketall og høyere utdanningsnivå jevnt svarer noe høyere på læringsmiljøindikatorerne.

De ulike utdanningsprogrammene i videregående viser noe variasjon i læringsmiljøindikatorerne. Tabellen under viser summen av læringsmiljøindikatorerne for de ulike utdanningsprogrammene, uten at de er kontrollert for andre bakgrunnsfaktorer. Her ser vi først og fremst at det ikke er store forskjeller mellom utdanningsprogrammene. I likhet med tidligere år kan vi registrere at salg, service og reiseliv, medier og kommunikasjon, og Kunst, design og arkitektur ligger noe lavere enn resten. På den andre siden gjør Elektro, Teknologi og industrifag og Bygg det samlet sett best.

Figur 6.1 Oversikt over resultatene fra samtlige læringsmiljøindikatorer for ulike utdanningsprogram i Videregående skole.

6.1. Trivsel

I Elevundersøkelsen er det er ett spørsmål som skal måle Trivsel. Disse vises i Tabell 6.1.1.

Tabell 6.1.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Trivsel

Trivsel								
	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6832 Trives du på skolen?	1,4	2,5	11,0	52,7	32,4	446227	4,12	0,80

Trivsel består kun av ett enkelt spørsmål, og er således ingen indeks. Svarene på spørsmålet viser at elever jevnt over trives godt på skolen.

Tabell 6.1.2 Flernivåanalyse (ICC): Trivsel på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.014		.042			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (381 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.005	.000				
(log)Folketall	.021	.000				
Skolenivå (2425 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			-.001	.110		
Andel spesped på skolen			-.005	.000		
(log)Antall elever på skolen			-.000	.946		
Antall elever per årsverk			.008	.000		
Elevnivå (278 978 elever)						
Trinn					-.027	.000
Kjønn					-.07	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Resultatene fra flernivåmodellen (tabell 6.1.2) viser at trivsel i grunnskolen i liten grad påvirkes av faktorer på kommunenivå. Selv om det er en svak tendens til høyere trivsel i kommuner med større folketall, forklarer dette svært lite av den totale variasjonen i elevenes trivsel. Det tyder på at trivsel først og fremst formes av forhold på skole- og individnivå, snarere enn av kommunistørrelse. Analysene viser også at elever på høyere trinn i grunnskolen rapporterer noe lavere trivsel enn elever på de lavere trinnene. Dette kan henge sammen med økende faglige krav, mer leksearbeid og overganger mellom skoletrinn, som kan oppleves som krevende for mange. Samtidig må det understrekes at det finnes betydelige individuelle forskjeller i hvordan elevene opplever trivsel i skolen, og at slike forskjeller ofte veier tyngre enn strukturelle forhold (kommune og skole).

Tabell 6.1.3 Regresjonsanalyse: Trivsel på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.03	-.02	.000
vg3	-.02	-.01	.005
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.08	-.05	.000
(log) Antall elever på skolen	-.01	-.01	.194
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	-.02	-.01	.211
Elektro og datateknologi	-.01	-.00	.547
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesignvildere	-.19	-.03	.000
Helse- og oppvekstfag	-.10	-.05	.000
Håndverk, design og produktutvikling	-.17	-.01	.044
Idrettsfag	.10	.03	.000
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	-.22	-.04	.000
Kunst, design og arkitektur	-.14	-.02	.000
Medier og kommunikasjon	-.10	-.02	.000
Musikk, dans og drama	.09	.02	.000
Naturbruk	-.02	.00	.483
Påbygging	-.14	-.04	.000
Restaurant- og matfag	-.16	-.03	.000
Salg, service og reiseliv	-.19	-.04	.000
Teknologi- og industrifag	-.04	-.01	.006
Konstant	4,45		
Forklart varians (Justert R2)	0,01		
Observasjoner	139 192		

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Sammenhengen mellom bakgrunnsvariablene og trivsel på videregående vist i tabell 6.1.3, viser at det er små forskjeller mellom kjønn, trinn, elevtall eller studieprogram når det kommer til trivsel. Vi ser også at disse faktorene forklarer svært lite av variasjonen i trivsel. Jevnt over de fleste utdanningsprogram har lavere trivsel sammenliknet med studiespesialisering med unntak av idrettsfag som har noe høyere. Bygg, elektro og naturbruk har heller ikke signifikant forskjellig trivsel fra studiespesialisering.

6.2. Støtte fra lærerne

Tabell 6.2.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik og Cronbachs alpha for spørsmål som omhandler Støtte fra lærer.

Støtte fra lærerne								
Cronbach's alpha: ,90	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6843 Opplever du at lærerne dine bryr seg om deg?	2,4	2,6	16,4	46,7	31,9	440 299	4,03	0,90
Q6844 Opplever du at lærerne dine har tro på at du kan gjøre det bra på skolen?	2,1	1,8	13,3	42,4	40,4	439 100	4,17	0,87
Q6845 Opplever du at lærerne behandler deg med respekt?	2,1	2,1	13,2	40,3	42,2	438 822	4,18	0,89
Q6846 Når jeg har problemer med å forstå arbeidsoppgaver på skolen, får jeg god hjelp av lærerne	2,0	2,2	15,9	43,5	36,4	439 495	4,10	0,88
Q6848 Lærerne hjelper meg slik at jeg forstår det jeg skal lære	2,0	4,5	13,3	41,8	38,5	439 600	4,10	0,93
Støtte fra lærerne						435 247	4,12	0,76

Støtte fra lærerne består av fem ulike spørsmål som alle omhandler hvordan man opplever støtte og hjelp fra læreren. Disse spørsmålene dekker ulike aspekter av lærerens støtte, inkludert tilgjengelighet, hjelpsomhet, og evnen til å skape et trygt

læringsmiljø. Svarene på disse spørsmålene har alle ganske like fordelinger, noe som indikerer en konsistent opplevelse blant elevene. Resultatene viser at elevene jevnt over er fornøyd med støtten de mottar fra lærerne.

Tabell 6.2.2 Flernivåanalyse (ICC): Støtte fra lærerne på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.002		.080			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (381 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.004	.004				
(log)Folketall	-.002	.659				
Skolenivå (2425 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.000	.472		
Andel spesped på skolen			-.002	.008		
(log)Antall elever på skolen			-.035	.000		
Antall elever per årsverk			-.003	.056		
Elevnivå (275 040 elever)						
Trinn					-.11	.000
Kjønn					-.06	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Nullmodellen i tabell 6.2.2 viser at det er svært lite av variasjonen i lærerstøtte som forklares på kommunenivå. Dette indikerer at faktorer på kommunenivå har lite innvirkning på hvordan elever opplever støtte fra lærerne. Resultatene peker mot at skoler med høyt elevtall i gjennomsnitt rapporterer noe lavere lærerstøtte. Samtidig viser resultatene at lærerstøtten også er noe lavere på høyere trinn, og kan ha noen av de samme forklaringene som for trivsel og andre indikatorer hvor vi ser den samme trenden. Gutter opplever sterkere støtte fra lærere enn det jenter gjør.

Tabell 6.2.3 Regresjonsanalyse: Støtte fra lærerne på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.07	-.04	.000
vg3	-.02	-.01	.012
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.14	-.10	.000
(log) Antall elever på skolen	.08	-.07	.000
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	.11	.03	.000
Elektro og datateknologi	.10	.03	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	.07	.01	.006
Helse- og oppvekstfag	.06	.03	.000
Håndverk, design og produktutvikling	.20	.02	.000
Idrettsfag	.01	.00	.644
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	.10	.02	.000
Kunst, design og arkitektur	-.05	.01	.052
Medier og kommunikasjon	-.06	-.01	.012
Musikk, dans og drama	.09	.02	.000
Naturbruk	.08	.02	.012
Påbygging	.01	-.00	.585
Restaurant- og matfag	.13	.02	.000
Salg, service og reiseliv	-.09	-.02	.000
Teknologi- og industrifag	.10	.04	.000
Konstant	4.81		
Forklart varians (Justert R2)	0,02		
Observasjoner	137 663		

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

For elever i videregående viser tabell 6.2.3 igjen at bakgrunnsvariablene har liten sammenheng med variasjonen i Støtte fra lærerne. Den største forskjellen er mellom gutter og jenter, hvor jenter opplever noe lavere støtte. Videre viser resultatene at elever på studiespesialiserende linjer jevnt over opplever lavere lærerstøtte enn de tradisjonelle yrkesfagene. Samlet sett tyder disse funnene på at både kjønn og utdanningsretning kan ha en innvirkning på elevenes opplevelse av lærerstøtte.

6.3. Støtte hjemmefra

Tabell 6.3.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik og Cronbachs alpha for spørsmål som omhandler Støtte hjemmefra.

Støtte hjemmefra								
Cronbach's alpha: ,79	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6839 Hjemme viser de interesse for det jeg gjør på skolen?	1,9	4,3	15,7	31,7	46,4	439 923	4,16	0,97
Q6840 Jeg får god hjelp til leksene mine hjemme?	6,6	7,2	15,4	28,2	42,5	437 310	3,93	1,21
Q6841 Hjemme oppmuntrer de voksne meg i skolearbeidet?	3,1	4,8	14,0	29,5	48,6	430 470	4,16	1,04
Støtte hjemmefra						427 424	4,09	0,90

Støtte hjemmefra belyser hvordan elevene opplever støtte til skolearbeid fra hjemmet. Denne støtten er jevnt over god på alle spørsmålene, noe som indikerer at de fleste elever føler at de får tilstrekkelig hjelp og oppmuntring fra sine foresatte. Spørsmålene dekker ulike aspekter av hjemmestøtte, interesse, praktisk hjelp med skolearbeid, og oppmuntring til å gjøre sitt beste. Blant disse spørsmålene er leksehjelp den som har både lavest snitt og høyest variasjon.

Tabell 6.3.2 Flernivåanalyse (ICC): Støtte hjemmefra på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.008		.031			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (381 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-0.002	.054				
(log)Folketall	.015	.000				
Skolenivå (2424 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.001	.041		
Andel spesped på skolen			-.004	.000		
(log)Antall elever på skolen			.014	.021		
Antall elever per årsverk			.007	.000		
Elevnivå (269 150 elever)						
Trinn					-.051	.000
Kjønn					.037	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Flernivåmodellen for støtte hjemmefra i tabell 6.3.2 viser i likhet med de andre, at kommunenivået forklarer lite av variasjonen. Faktorer på skolenivå er heller ikke å anse som betydningsfulle. Koeffisientene peker mot at støtte hjemmefra oppleves lavere for de høyere trinnene. Videre viser koeffisientene at støtte hjemmefra oppleves høyere i kommuner med høyt folketall og på skoler med mange elever. Til dels viser koeffisientene at støtte hjemmefra oppleves høyere på skoler med lavere lærertetthet. Støtte hjemmefra oppleves også høyere blant jenter. Dette er motsatt mønster av trivsel og lærerstøtte, hvor jenter ligger lavere.

Tabell 6.3.3 Regresjonsanalyse: Støtte hjemmefra på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.07	-.03	0,000
vg3	-.15	-.06	0,000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	.03	.02	0,000
(log) Antall elever på skolen	.00	.00	0,713
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	-.04	-0,01	.022
Elektro og datateknologi	-.08	-.02	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	-.26	-.03	.000
Helse- og oppvekstfag	-.14	-.04	.000
Håndverk, design og produktutvikling	-.29	-.02	.001
Idrettsfag	.11	03	.000
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	-.34	-.04	.000
Kunst, design og arkitektur	-.39	-.05	.000
Medier og kommunikasjon	-.18	-.03	.000
Musikk, dans og drama	-.15	-.03	.000
Naturbruk	-.07	-.01	.013
Påbygging	-.20	-.04	.000
Restaurant- og matfag	-.33	-.04	.000
Salg, service og reiseliv	-.26	-.04	.000
Teknologi- og industrifag	-.07	-.02	.000
Konstant	4,01	.	.
Forklart varians (Justert R2)		.01	

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.3.3 viser at bakgrunnsvariablene forklarer igjen lite av variasjonen i støtte hjemmefra for elever på videregående. Det er også lite forskjeller mellom studieprogram, kjønn eller trinn. Den største forskjellen er mellom vg1 og vg3,

hvor vg3 elever opplever noe lavere støtte. Jevnt over opplever elever ved de fleste studieprogram noe lavere støtte hjemmefra sammenliknet med elever på studiespesialiserende, med unntak av idrettsfag som er litt høyere. I likhet med for grunnskolen, opplever jenter mer støtte hjemmefra enn gutter.

6.4. Faglig utfordring

Tabell 6.4.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Faglig utfordring

Faglig utfordring								
	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Får du nok utfordringer på skolen	1,1	3,8	17,5	38,0	39,6	442581	4,11	0,90

Faglig utfordring består at et enkeltspørsmål «får du nok utfordringer på skolen». Elever oppgir jevnt over at de får nok utfordringer, og nesten 80 prosent svarer 4, eller 5 på skalaen fra 1-5.

Tabell 6.4.2 Flernivåanalyse (ICC): Faglig utfordring på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.002		.035			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (380 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	.001	.360				
(Log)Folketall	.008	.021				
Skolenivå (2487 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			-.003	.000		
Andel spesped på skolen			-.001	.165		
(Log)Antall elever på skolen			.031	.000		
Antall elever per årsverk			.013	.000		
Elevnivå (303150 elever)						
Trinn					.075	.000
Kjønn					.152	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Resultatene fra flernivåmodellen i tabell 6.4.2 viser at elever på skoler med høyere elevtall og færre lærere per elev i større grad opplever at de får nok utfordring. Videre viser resultatene at jenter i større grad enn gutter opplever at de får nok utfordring. Elever på høyere klassetrinn opplever også i større grad at de får nok utfordring. Samlet sett tyder disse funnene på at både skolenes størrelse, lærertetthet, kjønn og klassetrinn spiller en rolle i elevenes opplevelse av å få nok utfordring.

Tabell 6.4.3 Regresjonsanalyse: Faglig utfordring på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	.03	.02	0
vg3	.05	.02	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	.22	.13	.000
Antall elever på skolen	.00	.00	.686
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	-.21	-.06	.000
Elektro og datateknologi	.00	.00	.053
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	-.36	-.05	.000
Helse- og oppvekstfag	-.22	-.08	.000
Håndverk, design og produktutvikling	-.25	-.02	.000
Idrettsfag	.05	.01	.000
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	-.27	-.04	.000
Kunst, design og arkitektur	-.15	-.02	.000
Medier og kommunikasjon	-.07	-.01	.000
Musikk, dans og drama	-.04	-.01	.003
Naturbruk	-.13	-.02	.000
Påbygging	-.04	-.01	.005
Restaurant- og matfag	-.45	-.07	.000
Salg, service og reiseliv	-.33	-.07	.000
Teknologi- og industrifag	-.14	-.04	.000
Konstant	4,10		
Forklart varians (Justert R2)		.04	
Observasjoner		138 174	

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.4.3 viser at for elever i videregående er det lite av variasjonen som forklares av modellen. Vi ser at elever ved de fleste utdanningsprogram opplever faglige utfordringer som mindre enn elever som går studiespesialisering. Videre viser

resultatene at jenter opplever faglige utfordringer som større enn gutter. Elever i vg2 og vg3 opplever også faglige utfordringer som større enn elever i vg1.

6.5. Vurdering for læring

Tabell 6.5.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Vurdering for læring 2022.

Vurdering for læring								
Cronbach's alpha: ,88	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6862 Forklarer lærerne hva som er målene i de like fagene slik at du forstår dem?	1,7	4,9	22,0	42,9	28,4	437412	3,91	0,92
Q6863 Forklarer læreren godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?	1,9	5,2	22,1	42,0	28,8	433940	3,91	0,94
Q6865 Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør?	2,9	7,9	23,4	37,0	28,8	435055	3,81	1,03
Q6866 Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?	4,8	12,3	26,6	32,7	23,7	432898	3,58	1,12
Q6867 Hvor ofte får du tilbakemeldinger fra lærerne som du kan bruke til å bli bedre?	8,3	13,2	34,1	27,9	16,5	4311217	3,31	1,14
Q6868 Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?	12,8	19,6	30,3	25,0	12,1	432849	3,04	1,20
Q6869 Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	15,0	23,4	29,8	20,8	11,0	432864	2,89	1,21
Q6870 Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget?	6,4	14,5	30,8	30,1	18,3	432345	3,39	1,13
Vurdering for læring						420629	3,48	0,81

Vurdering for læring er en læringsmiljøindikator som bygger på en indeks bestående av 8 enkeltspørsmål. Spørsmålene dreier seg i stor grad om hvordan eleven opplever utvikling, vurdering og læringsutbytte. Vurdering for læring er den indikatoren, etter motivasjon, som har lavest snittverdi av alle læringsmiljøindikatorene. Av spørsmålene som inngår i indeksen er det hvor godt læreren forklarer hva som vektlegges og hva som er målene i faget, som elevene er mest fornøyd med. Elevene er minst fornøyd med i hvor stor grad de selv får være med å vurdere sitt eget skolearbeid.

Tabell 6.5.2 Flernivåanalyse (ICC): Vurdering for læring på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.003		.096			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (381 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	.001	0,365				
(log)Folketall	.014	0,362				
Skolenivå (2423 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.002	.000		
Andel spesped på skolen			-.004	.000		
(log)Antall elever på skolen			-.044	.000		
Antall elever per årsverk			-.001	.549		
Elevnivå (259 969 elever)						
Trinn					-.109	.000
Kjønn					-.098	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Modellen i tabell 6.5.2 viser at det er forholdsvis høy forklart varians på skolenivå fra null-modellen sammenliknet med de andre læringsmiljøindikatorene. På skolenivå har skoler med mange elever i snitt lavere vurdering for læring. Det samme gjelder for skoler med høyere andel elever med spesialundervisning. Skoler med høy andel

minoritetsspråklige har i gjennomsnitt høyere vurdering for læring. Videre viser resultatene at elever i høyere klassetrinn også har lavere vurdering for læring. Jenter har også lavere vurdering for læring sammenlignet med gutter.

Tabell 6.5.3 Regresjonsanalyse: Vurdering for læring på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.05	-.03	.000
vg3	-.02	-.01	.097
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.23	-.15	.000
(log) Antall elever på skolen	.05	-.04	.000
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	.25	.07	.000
Elektro og datateknologi	.27	.08	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	.24	.03	.000
Helse- og oppvekstfag	.25	.10	.000
Håndverk, design og produktutvikling	.26	.02	.000
Idrettsfag	-.03	-.01	.007
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	.12	.02	.000
Kunst, design og arkitektur	-.00	-.00	.906
Medier og kommunikasjon	-.05	-.01	.063
Musikk, dans og drama	-.00	.00	.872
Naturbruk	.12	.02	.000
Påbygging	-.00	-.00	1.000
Restaurant- og matfag	.25	.04	.000
Salg, service og reiseliv	.06	.01	.013
Teknologi- og industrifag	.28	.09	.000
Konstant	4.01	.	.
Forklart varians (Justert R2)		.05	
Observasjoner		132 977	

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

For elever i videregående rapporterer elevene på de store yrkesfaglige utdanningsprogrammene høyere vurdering for læring enn elevene som går studiespesialiserende i følge tabell 6.5.3. Vi vet ikke hva som skylder dette, men det kan blant annet skyldes at lærere og undervisningen på yrkesfaglige programmer ofte har en mer praktisk og anvendt tilnærming til undervisning, hvor lærerens tilnærming kan oppleves annerledes enn i de mer teoretiske fagene på studiespesialisering. De eneste som vurderer læringen signifikant svakere enn studiespesialisering, er elever ved idrettsfag. Videre ser vi også at jenter har lavere vurdering for læring enn gutter. Elever i vg2 og vg3 har lavere vurdering for læring enn elever i vg1. Til slutt viser resultatene at elever på større skoler rapporterer lavere vurdering for læring.

6.6. Læringskultur

Tabell 6.6.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Læringskultur

Vurdering for læring								
Cronbach's alpha: ,67	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6849 Det er god arbeidsro i timene	5,2	11,7	25,0	39,1	19,1	439950	3,55	1,08
Q6850 I klassen min synes vi det er viktig å jobbe godt med skolearbeidet	3,7	9,0	27,2	39,1	21,0	437317	3,65	1,03
Q6851 Mine lærere synes det er greit at vi elever gjør feil fordi vi kan lære av det	1,9	2,6	10,7	30,9	53,9	434655	4,32	0,90
Læringskultur						432295	3,84	0,78

Læringskultur sikter til hvordan man opplever kulturen rundt arbeidsro og skolearbeid i klassen, heller enn for den enkelte elev. Denne indikatoren består av tre spørsmål som undersøker ulike aspekter av læringsmiljøet. Elevene svarer høyt på at lærerne synes det er greit at elevene gjør feil, noe som indikerer en støttende og oppmuntrende holdning fra lærernes side. Imidlertid svarer elevene i snitt en del lavere på spørsmålene om arbeidsro og arbeidskultur i klassen. Dette tyder på at det kan være utfordringer knyttet til å opprettholde et rolig og fokusert arbeidsmiljø.

Det er verdt å merke seg at læringskultur er den læringsmiljøindikatoren som har bedret seg mest siden 2023. Samlet sett viser disse resultatene at mens det er positive trekk ved læringskulturen, som lærernes støttende holdning til feil, er det til sammenligning fortsatt rom for forbedring når det gjelder arbeidsro og arbeidskultur i klassen.

Tabell 6.6.2 Flernivåanalyse (ICC): Læringskultur på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.007		.07			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (380 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.006	.000				
(log)Folketall	.002	.709				
Skolenivå (2487 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.001	.226		
Andel spesped på skolen			-.003	.000		
(log)Antall elever på skolen			-.016	.058		
Antall elever per årsverk			.003	.086		
Elevnivå (303150 elever)						
Trinn					-.053	.000
Kjønn					-.069	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Bakgrunnsvariablene i tabell 6.6.2 peker mot at i kommuner der en høyere andel av befolkningen har grunnskole som høyeste utdanning, er læringskulturen noe lavere. Videre viser resultatene at elever ved skoler der andelen med spesialundervisning er høy, oppgir også noe lavere læringskultur. Elever ved høyere trinn oppgir, som i liket ved de fleste indikatorene, noe lavere læringskultur. Jenter oppgir også noe lavere læringskultur sammenlignet med gutter.

Tabell 6.6.3 Regresjonsanalyse: Læringskultur på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.08	-.05	.000
vg3	-.10	-.06	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.07	-.04	.000
(log)Antall elever på skolen	-.03	-.02	.024
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	-.28	-.08	.000
Elektro og datateknologi	-.09	-.03	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	-.07	-.01	.026
Helse- og oppvekstfag	-.04	-.02	.053
Håndverk, design og produktutvikling	.00	.00	.922
Idrettsfag	-.24	-.08	.000
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	-.18	-.03	.000
Kunst, design og arkitektur	-.09	-.02	.026
Medier og kommunikasjon	-.26	-.05	.000
Musikk, dans og drama	-.21	-.05	.000
Naturbruk	-.19	-.04	.000
Påbygging	-.12	-.03	.000
Restaurant- og matfag	-.20	-.03	.000
Salg, service og reiseliv	-.35	-.08	.000
Teknologi- og industrifag	-.19	-.06	.000
Konstant	4,24	.	.
Forklart varians (Justert R2)	.02		
Observasjoner	137 123		

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Elever i videregående opplever lavere læringskultur i vg2 og vg3 sammenlignet med vg1, ifølge tabell 6.6.3. Videre viser resultatene at jenter opplever læringskulturen som noe svakere enn gutter. Større skoler har også i snitt noe lavere vurdering av læringskulturen. Nær samtlige utdanningsprogram rapporterer lavere på læringskultur sammenlignet med elever på studiespesialiserende. Samlet sett tyder disse funnene på at både klassetrinn, kjønn, skolestørrelse og utdanningsprogram spiller en rolle i elevenes opplevelse av læringskultur. Det er derfor viktig å vurdere hvordan skoler kan tilpasse undervisningen og læringsmiljøet for å sikre at alle elever, uavhengig av disse faktorene, får en positiv og tilfredsstillende læringsopplevelse.

6.7. Mestring

Tabell 6.7.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Mestring.

Mestring								
Cronbach's alpha: ,75	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6854 Tenk på når du får arbeidsoppgaver på skolen som du skal gjøre på egen hånd. Hvor ofte klarer du oppgavene alene?	1,1	3,4	19,4	60,7	15,3	438241	3,84	0,75
Q6855 Tenk på når læreren går gjennom og forklarer nytt stoff på skolen. Hvor ofte forstår du det som læreren gjennomgår og forklarer?	1,7	6,1	26,2	53,3	12,7	437307	3,68	0,83
Q6853 Får du lekser som du greier å gjøre på egenhånd?	1,6	5,9	20,1	37,2	35,2	415524	3,99	0,97
Mestring						411 827	3,86	0,68

Mestring måler hvor godt elever opplever at de mestrer skoleoppgaver, lekser og innholdet i undervisningen. Dette er en viktig indikator på elevenes selvtillit og tro på egne evner, noe som kan påvirke deres motivasjon og engasjement i skolen. Mestring blant elever i skolen er generelt sett ganske god, noe som tyder på at de fleste elever føler at de klarer å håndtere de kravene som stilles til dem i

skolehverdagen. Sammenliknet med de andre indikatorene, er det likevel rom for forbedring når det gjelder mestring.

Tabell 6.7.2 Flernivåanalyse (ICC): Mestring på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.014		.034			
Kommunenivå (380 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.005	.000				
(log)Folketall	.025	.000				
Skolenivå (2478 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.002	.000		
Andel spesped på skolen			-.006	.000		
(log)Antall elever på skolen			.007	.178		
Antall elever per årsverk			-.002	.042		
Elevnivå (269323 elever)						
Trinn					-.006	.000
Kjønn					-.130	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.7.2 viser at elever oppgir høyere mestring i kommuner med høyere utdanningsnivå, det vil si lav andel med grunnskole som høyeste utdanning. Mestring er høyere i kommuner med og større folketall. Videre viser resultatene at mestring er høyere ved skoler med en høyere andel minoritetsspråklige elever, færre elever med spesialundervisning, og større lærertetthet. Som ellers er mestring lavere blant jenter og elever på høyere klassetrinn. Samlet sett tyder disse funnene på at både utdanningsnivået i befolkningen, folketall, andelen minoritetsspråklige elever, andelen elever med spesialundervisning, lærertetthet, kjønn og klassetrinn spiller en rolle i elevenes opplevelse av mestring.

Tabell 6.7.3 Regresjonsanalyse: Mestring på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	.01	.01	.154
vg3	.08	.05	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.19	-.14	.000
Antall elever på skolen	-.01	-.01	.143
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	-.04	-.01	.009
Elektro og datateknologi	-.07	-.02	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	-.09	-.01	.000
Helse- og oppvekstfag	-.01	-.00	.544
Håndverk, design og produktutvikling	-.15	-.01	.000
Idrettsfag	-.07	-.03	.000
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	-.02	-.00	.258
Kunst, design og arkitektur	-.09	-.02	.000
Medier og kommunikasjon	-.12	-.03	.000
Musikk, dans og drama	-.05	-.01	.000
Naturbruk	-.06	-.01	.001
Påbygging	-.19	-.06	.000
Restaurant- og matfag	-.06	-.01	.003
Salg, service og reiseliv	-.11	-.03	.000
Teknologi- og industrifag	-.03	-.01	.011
Konstant	4,26	.	.
Forklart varians (Justert R2)		.02	

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.7.3 viser at elever i videregående opplever høyere mestring i vg3 enn i vg1. Videre viser resultatene at jenter har lavere mestring også på videregående skole. Elever ved studiepesialisering opplever høyere mestring enn de fleste andre utdanningsprogrammene.

6.8. Motivasjon

Tabell 6.8.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Motivasjon 2022.

Motivasjon								
Cronbach's alpha: ,79	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6834 Er du interessert i å lære på skolen?	2,2	7,9	30,1	37,6	22,3	440456	3,70	0,97
Q6835 Hvor godt liker du skolearbeidet?	6,4	17,6	37,2	32,4	6,5	440041	3,15	1,00
Q6836 Jeg gleder meg til å gå på skolen	8,3	11,6	26,3	36,3	17,6	439771	3,43	1,15
Motivasjon						437676	3,43	0,87

Motivasjon består av tre spørsmål som handler om interesse for å lære, hvor godt man liker skolearbeidet, og om man gleder seg til å gå på skolen. Disse spørsmålene gir en helhetlig forståelse av elevenes motivasjon og engasjement i skolehverdagen. Motivasjon er den læringsmiljøindikatoren som har lavest snittverdi, noe som tyder på at mange elever sliter med å opprettholde et høyt nivå av motivasjon. Av de tre spørsmålene som inngår i motivasjonsindikatoren, er det interessen for å lære som har høyest snittverdi. På den andre siden er det hvor godt man liker skolearbeidet som elevene svarer lavest på. Selv om interessen for å lære er relativt høy, er det viktig å fokusere på tiltak som kan øke elevenes glede og engasjement i skolearbeidet.

Tabell 6.8.2 Flernivåanalyse (ICC): Motivasjon på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.01		.07			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (380 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.005	.000				
(log)Folketall	.019	.036				
Skolenivå (2487 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.002	.001		
Andel spesped på skolen			-.005	.000		
(log)Antall elever på skolen			-.030	.217		
Antall elever per årsverk			.009	.394		
Elevnivå (282480 elever)						
Trinn					-.101	.000
Kjønn					.118	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.8.2 viser at elevers motivasjon er lavere i kommuner hvor en høyere andel av innbyggerne har grunnskole som høyeste utdanning. Videre viser resultatene at motivasjonen er høyere på skoler med en høyere andel minoritetsspråklige elever. Skoler med høyere antall elever og en høy andel som mottar spesialundervisning har lavere motivasjon i snitt. Jenter oppgir å ha høyere motivasjon enn gutter, og som ellers rapporterer elever på høyere trinn også lavere motivasjon.

Tabell 6.8.3 Regresjonsanalyse: Motivasjon på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-10	-.06	.000
vg3	-12	-.06	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.03	-.02	.000
Antall elever på skolen	-.04	-.03	.000
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	.12	.03	.000
Elektro og datateknologi	.27	.08	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	.01	.00	.828
Helse- og oppvekstfag	.07	.03	.000
Håndverk, design og produktutvikling	.16	.01	.000
Idrettsfag	-.04	-.01	.022
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	.06	.01	.027
Kunst, design og arkitektur	-.16	-.02	.000
Medier og kommunikasjon	-.17	-.03	.000
Musikk, dans og drama	.10	.02	.000
Naturbruk	.16	.03	.000
Påbygging	-.01	-.00	.632
Restaurant- og matfag	.10	.01	.000
Salg, service og reiseliv	-.11	-.02	.000
Teknologi- og industrifag	.19	.06	.000
Konstant	3,83	.	.
Forklart varians (Justert R2)		.02	

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Elever i vg2 og vg3 oppgir lavere motivasjon enn elever i vg1 i følge tabell 6.8.3. Dette følger samme mønster som i grunnskolen. Det samme gjelder elevtall, hvor motivasjonen er lavere på større skoler. For de ulike utdanningsprogrammene er

det noe blandet sammenlignet med studiepesialisering. Som det kommer frem av tabellen over, er det spesielt Elektro og Teknologi- og industrifag som har størst forskjell i motivasjon sammenlignet med studiespesialisering, i positiv retning. I motsetning til grunnskolen, har jenter på videregående lavere motivasjon enn gutter.

6.9. Elevdemokrati og medvirkning

Tabell 6.9.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler elevdemokrati og medvirkning 2024

Elevdemokrati og medvirkning								
Cronbach's alpha: ,80	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6871 Er dere elever med på å foreslå hvordan dere skal arbeide med fagene?	7,1	19,6	35,5	26,4	11,5	435598	3,16	1,08
Q6872 Legger lærerne til rette for at dere elever kan delta i elevrådsarbeid og annet arbeid som tillitsvalgt?	2,5	5,9	25,3	38,4	27,8	430670	3,83	0,98
Q6873 Hører skolen på elevenes forslag?	4,0	11,9	38,3	32,2	13,6	433971	3,40	0,99
Q6874 Er dere elever med på å lage regler for hvordan dere skal ha det i klassen/gruppen?	4,6	9,7	24,9	35,3	25,6	434353	3,68	1,09
Elevdemokrati og medvirkning						425308	3,52	0,82

Elevene blir også stilt spørsmål som omhandler elevdemokrati og medvirkning. Disse spørsmålene fokuserer på hvordan elever føler at deres forslag og innspill i fag, i klassen og på skolen blir mottatt. Dette inkluderer elevenes opplevelse av å kunne påvirke undervisningen og skolemiljøet gjennom sine innspill og forslag. Et av spørsmålene handler om hvor godt elevene opplever at elevrådsarbeidet blir tilrettelagt. Dette er også spørsmålet elevene svarer høyest på i snitt. På den andre siden er det lavest skåre på spørsmålet om hvordan elevene opplever at de er med på å foreslå hvordan de skal arbeide i fagene. Dette kan indikere at mange elever føler at de har begrenset innflytelse på undervisningsmetodene og hvordan skolearbeidet organiseres. Spørsmålene i indeksen viser altså at mens det er positive aspekter

ved elevdemokrati og medvirkning, spesielt når det gjelder elevrådsarbeidet, er det fortsatt rom for forbedring når det gjelder elevenes innflytelse på undervisningen.

Tabell 6.9.2 Flernivåanalyse (ICC): Elevdemokrati og medvirkning på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.005		.098			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (381 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.000	.982				
(log)Folketall	.011	.036				
Skolenivå (2425 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.001	.017		
Andel spesped på skolen			-.003	.003		
(log)Antall elever på skolen			.069	.008		
Antall elever per årsverk			.002	.281		
Elevnivå (269 013 elever)						
Trinn					-.101	.000
Kjønn					.054	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.9.2 viser at elever på skoler med høyt elevtall opplever elevdemokrati og medvirkning noe bedre enn elever på skoler med få elever. Resultatene viser at elever på høyere trinn opplever medvirkningen som lavere. Jenter opplever sterkere elevdemokrati og medvirkning enn gutter. Funnene tyder på at både skolestørrelse, klasstrinn og kjønn spiller en rolle i elevenes opplevelse av elevdemokrati og medvirkning.

Tabell 6.9.3 Regresjonsanalyse: Elevdemokrati og medvirkning på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.05	-.03	.000
vg3	-.06	-.03	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.02	-.02	.000
(log)Antall elever på skolen	-.07	-.06	.000
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	.10	.03	.000
Elektro og datateknologi	.15	.04	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	.14	.02	.000
Helse- og oppvekstfag	.26	.10	.000
Håndverk, design og produktutvikling	.15	.01	.004
Idrettsfag	.04	.01	.053
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	.04	.01	.299
Kunst, design og arkitektur	-.05	-.01	.142
Medier og kommunikasjon	-.07	-.01	.060
Musikk, dans og drama	.09	.02	.005
Naturbruk	.08	.01	.012
Påbygging	.01	.00	.682
Restaurant- og matfag	.09	.01	.002
Salg, service og reiseliv	.01	.00	.653
Teknologi- og industrifag	.12	.04	.000
Konstant	4.04	.	.
Forklart varians (Justert R2)		.02	

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.9.3 viser at det er lite variasjon i elevdemokrati og medvirkning blant elever i videregående som forklares av bakgrunnsvariablene. I videregående er det i motsetning til grunnskolen, jenter som opplever lavere medvirkning,

samtidig som skoler med høyere elevtall også har noe lavere snitt. For de ulike utdanningsprogrammene, er opplevelsen av elevdemokrati og medvirkning noe høyere enn for studiespesialisering, spesielt helse og oppvekstfag.

6.10. Felles regler

Tabell 6.10.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Felles regler.

Felles regler								
Cronbach's alpha: ,78	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6875 Vet du hvilke regler som gjelder for hvordan dere skal ha det på skolen?	1,5	1,7	8,7	37,8	50,3	435968	4,34	0,82
Q6876 De voksne sørger for at vi følger reglene for hvordan vi skal ha det på skolen?	1,5	2,5	12,1	39,1	44,9	434564	4,23	0,86
Q6877 De voksne på denne skolen reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene?	3,8	7,2	20,6	35,9	32,5	432932	3,86	1,07
Felles regler						431091	4,15	0,77

Felles regler er en indeks som består av spørsmål rettet mot å forstå hvordan skolens regler oppleves av elevene. Denne indeksen inkluderer spørsmål som omhandler elevenes kjennskap til reglene, hvor godt de voksne på skolen håndhever disse reglene, og i hvilken grad de voksne reagerer enhetlig når det oppstår regelbrudd. Gjennom denne indeksen får vi innsikt i flere aspekter av skolens regelverk. For eksempel, elevene rapporterer i gjennomsnitt høyest på sin egen kjennskap til reglene. På den andre siden, gir elevene lavere skår på hvor konsekvent de voksne reagerer på regelbrudd. Når vi ser på utviklingen over tid, viser data at på 7. og 10. trinn har indeksen for felles regler hatt den minste nedgangen siden 2016. I motsetning til dette, er indeksen for felles regler den som har økt mest i vg1 siden 2016.

Tabell 6.10.2 Flernivåanalyse (ICC): Felles regler på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.002		.061			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (381 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	.000	.752				
(log)Folketall	-.002	.649				
Skolenivå (2424 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.001	.054		
Andel spesped på skolen			-.003	.000		
(log)Antall elever på skolen			-.023	.000		
Antall elever per årsverk			.006	.000		
Elevnivå (273 267 elever)						
Trinn					-.095	.000
Kjønn					-.005	.046

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Det er ingen signifikant forskjell i variablene på kommunenivå når det gjelder felles regler i grunnskolen, ifølge Tabell 6.10.2. Når vi ser nærmere på skolenivå, viser data at felles regler oppleves som bedre på skoler med lavere lærertetthet, lavere elevtall og en lavere andel elever som mottar spesialundervisning. Elever på høyere trinn gir lavere skår på felles regler.

Tabell 6.10.3 Regresjonsanalyse: Felles regler på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.06	-.04	.000
vg3	-.04	-.02	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.01	-.00	.368
(log) Antall elever på skolen	-.04	-.03	.000
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	.01	.00	.548
Elektro og datateknologi	.03	.01	.039
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	-.05	-.01	.080
Helse- og oppvekstfag	.02	.01	.111
Håndverk, design og produktutvikling	-.06	-.00	.164
Idrettsfag	-.00	-.00	.941
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	-.08	-.01	.006
Kunst, design og arkitektur	-.16	-.03	.000
Medier og kommunikasjon	-.12	-.02	.000
Musikk, dans og drama	-.08	-.02	.001
Naturbruk	-.06	-.01	.008
Påbygging	-.02	.00	.319
Restaurant- og matfag	-.05	-.01	.038
Salg, service og reiseliv	-.10	-.02	.000
Teknologi- og industrifag	.01	.00	.651
Konstant	4,47	.	.
Forklart varians (Justert R2)	0,01		
Observasjoner	135 672		

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.10.3 viser at i likhet med grunnskolen, rapporterer elever på de høyere trinnene i videregående lavere på felles regler. Det samme gjelder på skoler med høyere elevtall. Det er ikke store forskjeller mellom utdanningsprogrammene. Elektro er eneste program som rapporterer bedre på felles regler enn studiespesialiserende. Informasjonsteknologi og medieproduksjon, Kunst, design og arkitektur, Medier og kommunikasjon, Musikk, dans og drama, Naturbruk, Restaurant- og matfag samt Salg, service og reiseliv har alle i gjennomsnitt lavere skåre på felles regler sammenlignet med studiepesialisering.

6.11. Utdanning og yrkesveiledning for 9. og 10. trinn

Tabell 6.11.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Utdanning og yrkesveiledning for 9. og 10. trinn. 2022.

	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q96923 Jeg har fått et godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke, så langt på ungdomsskolen	6,1	9,5	25,7	36,0	22,8	105451	3,60	1,12

Spørsmål om utdanning og yrkesveiledning i grunnskolen rettes mot elever i 9. og 10. trinn. Spørsmålet gir innsikt i elevenes opplevelse av hvor godt grunnlag de har for å ta videre valg om utdanning og yrke. Elevene blir bedt om å vurdere hvor godt de føler seg forberedt på å ta disse beslutningene, basert på den veiledningen og informasjonen de har fått på ungdomsskolen. Elevene rapporterer noe bedre på dette spørsmålet enn i 2023, men fortsatt noe svakere enn i 2022. Utdanning og yrkesveiledning er blant spørsmålene som har lavest nedgang siden 2016.

Tabell 6.11.2 Flernivåanalyse (ICC): Utdanning og yrkesveiledning (grunnlag for valg av utdanning og yrke) på 9. og 10. trinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.007		.033			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (377 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-0.002	.359				
(log)Folketall	-0.0015	.034				
Skolenivå (1084 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.002	.028		
Andel spesped på skolen			-0.004	.003		
(log)Antall elever på skolen			-0.041	.006		
Antall elever per årsverk			-0.001	.812		
Elevnivå (97 973 elever)						
Trinn					.363	.000
Kjønn					-.134	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Tabell 6.11.2 viser at på kommunenivå oppgir elever svakere utdanning- og yrkesveiledning i større kommuner. På skolenivå viser koeffisientene at elever på skoler med høyt elevtall rapporterer noe lavere tilfredshet med utdanning- og yrkesveiledningen. Det samme gjelder elever på skoler med høyere andel spesialundervisning. Videre oppgir elever i 10. trinn at de har et noe bedre grunnlag for å ta valg om videre utdanning og yrke sammenlignet med elever i 9. trinn. Dette er forståelig, da veiledningstilbudet ofte er mer omfattende for de eldste elevene, og de har hatt mer tid til å utvikle en større selvbevissthet om sine interesser og muligheter. Når det gjelder kjønnsforskjeller, opplever jenter i gjennomsnitt noe lavere tilfredshet med utdanning- og yrkesveiledningen enn gutter.

6.12. Utdanning og yrkesveiledning for vg1

Tabell 6.12.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Utdanning og yrkesveiledning for vg1.

	1	2	3	4	5	N	snitt	st.avvik
Q6925 Hvor fornøyd er du med den rådgivningen du fikk om valg av utdanning og yrke på ungdomsskolen?	8,9	11,4	17,8	31,4	30,5	59827	3,63	1,27

For elever i vg1. blir de spurt om hvor godt de opplevde at utdanning- og yrkesveiledningen på ungdomskolen har vært. Svarfordelingen er ganske lik som for ungdomsskolen, likevel med marginalt høyere snitt, men med noe større variasjon.

Tabell 6.12.2 Regresjonsanalyse: Utdanning og yrkesveiledning (fornøydhet med rådgivning) på VGS. Kontrollert for kjønn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-18	-.07	.000
(log) Elevtall	-.00	-.00	.736
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Bygg- og anleggsteknikk	.21	.04	.000
Elektro og datateknologi	.16	.03	.000
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	-.01	-.00	.857
Helse- og oppvekstfag	.12	.03	.000
Håndverk, design og produktutvikling	-.30	-.02	.010
Idrettsfag	.11	.02	.000
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	-.02	-.00	.693
Kunst, design og arkitektur	-.11	.01	.035
Medier og kommunikasjon	-.15	-.02	.001
Musikk, dans og drama	-.04	-.01	.335
Naturbruk	.13	.02	.006
Påbygging	-.62	-.00	.000
Restaurant- og matfag	.11	.01	.012
Salg, service og reiseliv	-.04	-.01	.334
Teknologi- og industrifag	.17	.04	.000
Konstant	3,88	.	.
Forklart varians (Justert R ²)		.01	
Observasjoner		58 011	

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

For elever på de ulike utdanningsprogrammene i vg1 er det relativt små forskjeller i hvordan de opplever utdanning- og yrkesveiledningen de fikk på ungdomsskolen (tabell 6.12.2). Det er en tendens til at elever som har valgt yrkesfaglig utdanningsprogram er mer fornøyde med veiledningen de fikk som de som har valgt studiepesialisering.

Referanser

- Bakken, A. 2023. Ungdata 2022. Nasjonale data. Oslo: NOVA.
- Bradshaw, C. P., & Johnson, R. M. (2011). The Social Context of Bullying and Peer Victimization: An Introduction to the Special Issue. *Journal of School Violence*, 10(2), 107–114. <https://doi.org/10.1080/15388220.2011.557145>
- Craig, W., Harel-Fisch, Y., Fogel-Grinvald, H., Dastaler, S., Hetland, J., SimonsMorten, B., et al. (2009). A cross-national profile of bullying and victimization among adolescents in 40 countries. *International Journal of Public Health*, 54, S216–S224.
- Lund, I., Helgeland, A., & Kovač, V. B. (2017). På vei mot en ny forståelse av mobbing i et folkehelseperspektiv [Towards a new understanding of bullying from a public health perspective]. *Acta Didactica Norden*, 11(3). <https://doi.org/10.5617/adno.4691>
- Mehmetoglu, M., & Jakobsen, T. G. (2017). *Applied statistics using Stata: A guide for the social sciences*. SAGE Publications Ltd.
- Medietilsynet. (2022). *Barn og medier 2022: En undersøkelse om 9–18-åringers medievaner*. Medietilsynet. medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2022/231002_barn-og-medier_2022.pdf
- Medietilsynet. (2024). *Barn og medier 2024: En undersøkelse om 9–18-åringers medievaner*. Medietilsynet. https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2024/241128_barn_og_medier_2024.pdf
- OECD (2023) PISA 2022 Results. Learning During – and From – Disruption. Volume II. Paris: OECD Publishing
- Olweus, D. (1991). Bully/victim problems among schoolchildren: basic facts and effects of a school based intervention program. I Pepler, D. J. & K. H. Rubin (red.), *The development and treatment of childhood aggression*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school: What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell Publishers.

- Olweus, D. (1996) *Olweus' elevspørreskjema om mobbing*. (Revidert utgave). Bergen: HEMILsenteret, Universitetet i Bergen.
- Olweus, D. (1999). Sweden. In P.K. Smith, Y. Morita, J. Junger-Tas, D. Olweus, R. Catalano, & P. Slee (Eds.), *The nature of school bullying: A cross-national perspective* (pp.7 - 27). London, UK: Routledge
- Olweus, D. (2002). *Mobbing i skolen: Nye data om omfang og forandring over tid*. Sammendrag av utvalgte deler av Olweus' presentasjon ved fagseminar om lærings-og oppvekstmiljø, arrangert av Utdannings-og forskningsdepartementet 31.01.02.
- Olweus, D. (2010). Understanding and researching bullying: Some critical issues. In S. S. Jimerson, S. M. Swearer & D. L. Espelage (Eds.), *Handbook of bullying in schools: An international perspective* (pp. 9-33). New York, NY: Routledge.
- Olweus, D. (2013). School bullying: Development and some important challenges. *Annual Review of Clinical Psychology*, 14, 751-780.
- Roland, E. (2003). Mobbing har økt med 70%. *Utdanning* (<http://www.utdanning.ws>).
- Solberg, M. og D. Olweus (2003). Prevalence estimation of school bullying with the Olweus 'Bully/Victim Questionnaire. *Aggressive Behavior*, 29. 239-268.
- Volk, A.A., Farrell, A.H., Franklin, P., Mularczyk, K.P., Provenzano, D.A. (2016). Adolescent Bullying in Schools: An Evolutionary Perspective. In: Geary, D., Berch, D. (eds) *Evolutionary Perspectives on Child Development and Education. Evolutionary Psychology*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29986-0_7
- Wendelborg, C. (2024) *Mobbing på skolen: Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2023/24*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning AS.
- Wendelborg, C. og Dahl, T. (2024). *Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2023/24*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning AS

Tabelliste

Tabell 2.1 Antall elever som har deltatt i Elevundersøkelsen 2024 fordelt på klassetrinn	4
Tabell 2.2 Antall elever i VGS som har deltatt i Elevundersøkelsen 2024 fordelt på utdanningsprogram og sett i forhold til andelen i populasjonen.....	5
Tabell 2.1.1 Frekvensfordeling for bakgrunnsvariabler.....	7
Tabell 3.1 Indekser nasjonalt nivå for alle trinn, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring).....	10
Tabell 3.2 Indekser nasjonalt nivå for 7. trinn, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring).....	11
Tabell 3.3 Indekser nasjonalt nivå for 10. trinn, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring).....	12
Tabell 3.4 Indekser nasjonalt nivå for vg1, gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d (størrelse på endring).....	13
Tabell 4.2.1 Andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (Alle årstrinn, 2016 til 2024, prosent)	23
Tabell 4.2.2 Svarfordeling for hvem som gjorde det, hvor det skjedde og om skolen har gjort noe som hjalp. (Alle årstrinn, 2023 og 2024, prosent)	25
Tabell 4.3.1 Svarfordeling for om en er blitt mobbet. (Alle årstrinn, 2014-2024, prosent).....	28
Tabell 4.5.1 Svarfordeling for om en selv har vært med på å mobbe. (Alle årstrinn, 2024, prosent).....	30
Tabell 4.6.1 Svarfordeling for om en er blitt mobbet digitalt. (Alle årstrinn, 2024, prosent).....	32
Tabell 4.7.1 Svarfordeling for om en selv har mobbet andre digitalt. (Alle årstrinn, 2024, prosent).....	34
Tabell 4.8.1 Svarfordeling for om en er blitt mobbet av voksne (Alle årstrinn, 2023, prosent).....	36

Tabell 5.1.1: Datagrunnlag for analysen (antall skoler).....	40
Tabell 5.1.2 : Mobbing på skolen aggregert til skolenivå 2024/25	40
Tabell 6.1.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Trivsel	54
Tabell 6.1.2 Flernivåanalyse (ICC): Trivsel på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	55
Tabell 6.1.3 Regresjonsanalyse: Trivsel på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	56
Tabell 6.2.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik og Cronbachs alpha for spørsmål som omhandler Støtte fra lærer	57
Tabell 6.2.2 Flernivåanalyse (ICC): Støtte fra lærerne på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	58
Tabell 6.2.3 Regresjonsanalyse: Støtte fra lærerne på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	59
Tabell 6.3.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik og Cronbachs alpha for spørsmål som omhandler Støtte hjemmefra.....	60
Tabell 6.3.2 Flernivåanalyse (ICC): Støtte hjemmefra på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	61
Tabell 6.3.3 Regresjonsanalyse: Støtte hjemmefra på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	62
Tabell 6.4.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Faglig utfordring	63
Tabell 6.4.2 Flernivåanalyse (ICC): Faglig utfordring på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	64
Tabell 6.4.3 Regresjonsanalyse: Faglig utfordring på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	65
Tabell 6.5.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Vurdering for læring 2022	66
Tabell 6.5.2 Flernivåanalyse (ICC): Vurdering for læring på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	67

Tabell 6.5.3 Regresjonsanalyse: Vurdering for læring på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	68
Tabell 6.6.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Læringskultur	69
Tabell 6.6.2 Flernivåanalyse (ICC): Læringskultur på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	70
Tabell 6.6.3 Regresjonsanalyse: Læringskultur på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	71
Tabell 6.7.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Mestring	72
Tabell 6.7.2 Flernivåanalyse (ICC): Mestring på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	73
Tabell 6.7.3 Regresjonsanalyse: Mestring på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	74
Tabell 6.8.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Motivasjon 2022.....	75
Tabell 6.8.2 Flernivåanalyse (ICC): Motivasjon på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	76
Tabell 6.8.3 Regresjonsanalyse: Motivasjon på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	77
Tabell 6.9.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler elevdemokrati og medvirkning 2024.....	78
Tabell 6.9.2 Flernivåanalyse (ICC): Elevdemokrati og medvirkning på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.....	79
Tabell 6.9.3 Regresjonsanalyse: Elevdemokrati og medvirkning på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	80
Tabell 6.10.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Felles regler.....	81
Tabell 6.10.2 Flernivåanalyse (ICC): Felles regler på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler	82
Tabell 6.10.3 Regresjonsanalyse: Felles regler på VGS. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	83

Tabell 6.11.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Utdanning og yrkesveiledning for 9. og 10. trinn. 2022.....	84
Tabell 6.11.2 Flernivåanalyse (ICC): Utdanning og yrkesveiledning (grunnlag for valg av utdanning og yrke) på 9. og 10. trinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.....	85
Tabell 6.12.1 Svarfordeling, gjennomsnitt, standardavvik for spørsmål som omhandler Utdanning og yrkesveiledning for vg1	86
Tabell 6.12.2 Regresjonsanalyse: Utdanning og yrkesveiledning (fornøydhet med rådgivning) på VGS. Kontrollert for kjønn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	87
Vedleggstabell 1 Forskjeller mellom trinn	96
Vedleggstabell 2 Flernivåanalyse (ICC): Trivsel og skolens mobbenivå på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.....	97
Vedleggstabell 3 Flernivåanalyse (ICC): Læringskultur og skolens mobbenivå på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.....	98
Vedleggstabell 4 Flernivåanalyse (ICC): Motivasjon og skolens mobbenivå på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.....	99
Vedleggstabell 5 Regresjonsanalyse: Trivsel og skolens mobbenivå på vgs. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	100
Vedleggstabell 6 Regresjonsanalyse: Læringskultur og skolens mobbenivå på vgs. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	100
Vedleggstabell 7 Regresjonsanalyse: Motivasjon og skolens mobbenivå på vgs. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.....	102

Figurer

Figur 3.1 Kjønnsforskjeller i vurdering av læringsmiljøindikatorene (Gjennomsnittsverdier, alle klassetrinn, 2024)	14
Figur 3.2 Forskjeller mellom trinn på læringsmiljøindikatorene (Gjennomsnittsverdier, 2024)	15
Figur 3.3 Forskjeller mellom trinn på læringsmiljøindikatorene (Gjennomsnittsverdier, 2024)	15
Figur 3.4 Andel annen kjønnskategori fordelt på trinn	16
Figur 3.5 Kjønnsforskjeller i læringsmiljøindikatorene, inkludert annen kjønnskategori	18
Figur 3.6 Kjønnsforskjeller i mobbing på skolen fordelt på trinn, inkludert annen kjønnskategori	19
Figur 4.2.1 Andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (Alle årstrinn, 2024, prosent)	24
Figur 4.3.1 Andel elever som oppgir at de mobbes to til tre ganger i måneden eller mer i perioden 2013 til 2024. (Alle årstrinn, prosent)	27
Figur 4.4.1 Andel som oppgir at de er mobbet to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2023, prosent). Elever som har krysset av for annen kjønnsidentitet er utelatt fra analysene	29
Figur 4.5.1 Andel som oppgir at de har mobbet andre elever to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2024, prosent)....	31
Figur 4.6.1 Andel som oppgir at de er digitalt mobbet to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2023, prosent)....	33
Figur 4.7.1 Andel som oppgir at de har mobbet digitalt to til tre ganger i måneden eller mer fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2023, prosent)....	35
Figur 4.8.1 Andel som oppgir at de er mobbet to til tre ganger i måneden eller mer av voksne på skolen fordelt på årstrinn og kjønn. (Alle årstrinn, 2024, prosent).....	37

Figur 5.3.1 Fordeling av mobbing på skolenivå ved grunnskoler (andel elever som oppgir å bli mobbet på skolen, i prosent)	43
Figur 5.3.2 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes trivsel i grunnskolen (2024)	44
Figur 5.3.3 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes rapportering av læringskultur i grunnskolen (2024)	45
Figur 5.3.4 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes motivasjon i grunnskolen (2024)	46
Figur 5.4.1 Fordeling av mobbing på skolenivå ved videregående skoler (andel elever som oppgir å bli mobbet på skolen, i prosent)	47
Figur 5.4.2 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes trivsel i videregående skole (2024)	48
Figur 5.4.3 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes rapportering om Læringskultur i videregående skole (2024)	49
Figur 5.4.4 Sammenhengen mellom andel mobbet på skolen og elevenes motivasjon i videregående skole (2024)	50
Figur 6.1 Oversikt over resultatene fra samtlige læringsmiljøindikatorer for ulike utdanningsprogram i Videregående skole.....	548

Vedlegg

Vedlegg kapittel 3

Vedleggstabell 1 Forskjeller mellom trinn

	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn	vg1	vg2	vg3
Trivsel	4,17	4,14	4,09	4,11	4,02	4,02	4,21	4,18	4,20
Støtte fra lærerne	4,47	4,35	4,22	4,14	3,93	3,90	4,10	4,03	4,03
Støtte hjemmefra	4,26	4,26	4,21	4,20	4,08	4,01	3,99	3,93	3,87
Faglig utfordring	3,83	3,84	3,86	4,08	4,13	4,20	4,30	4,33	4,44
Vurdering for læring	3,82	3,75	3,64	3,49	3,29	3,24	3,46	3,41	3,33
Læringskultur	4,00	3,87	3,78	3,78	3,64	3,70	4,01	3,93	3,94
Mestring	3,85	3,89	3,91	3,85	3,79	3,79	3,88	3,89	3,92
Motivasjon	3,73	3,58	3,45	3,36	3,19	3,19	3,56	3,47	3,39
Elevdemokrati og medvirkning	3,80	3,70	3,59	3,47	3,31	3,26	3,59	3,54	3,47
Felles regler	4,41	4,30	4,19	4,14	3,95	3,94	4,19	4,13	4,15
Utdanning og yrkesveiledning					3,41		3,63		

Tabellen viser verdiene som ligger bak figur 3.2

Vedlegg kapittel 5

Vedleggstabell 2 Flernivåanalyse (ICC): Trivsel og skolens mobbenivå på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.014		.042			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (366 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.002	.032				
(log)Folketall	.025	.000				
Skolenivå (2148 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.000	.503		
Andel spesped på skolen			-.003	.000		
(log)Antall elever på skolen			-.003	.588		
Antall elever per årsverk			.005	.000		
Andel mobbet			-.009	.000		
Elevnivå (272 559 elever)						
Mobbet på skolen					-.815	.000
Mobbet på skolen # andel mobbet					-.006	.000
Trinn					-.035	.000
Kjønn					-.07	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Vedleggstabell 3 Flernivåanalyse (ICC): Læringskultur og skolens mobbenivå på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.007		.074			
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Kommunenivå (366 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.013	.000				
(log)Folketall	.006	.163				
Skolenivå (2148 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.002	.001		
Andel spesped på skolen			-.002	.072		
(log)Antall elever på skolen			-.011	.144		
Antall elever per årsverk			-.001	.359		
Andel mobbet			-.013	.000		
Elevnivå (266 450 elever)						
Mobbet på skolen					-.579	.000
Mobbet på skolen # andel mobbet					-.005	.000
Trinn					-.059	.000
Kjønn					-.066	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Vedleggstabell 4 Flernivåanalyse (ICC): Motivasjon og skolens mobbenivå på mellom- og ungdomstrinn. Kontrollert for ulike bakgrunnsvariabler.

	Kommunenivå		Skolenivå		Elevnivå	
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Varians forklart av nivået (ICC nullmodell)	.01		.07			
Kommunenivå (366 kommuner og bydeler)						
Utdanningsnivå	-.003	.028				
(log)Folketall	.023	.000				
Skolenivå (2148 skoler)						
Andel minoritetsspråklige på skolen			.003	.000		
Andel spesped på skolen			-.003	.000		
(log)Antall elever på skolen			-.031	.000		
Antall elever per årsverk			-.006	.000		
Andel mobbet			-.009	.000		
Elevnivå (270 328 elever)						
Mobbet på skolen					-.596	.000
Mobbet på skolen # andel mobbet					-.006	.000
Trinn					-.107	.000
Kjønn					-.121	.000

B = ustandardisert regresjonskoeffisient

Vedleggstabell 5 Regresjonsanalyse: Trivsel og skolens mobbenivå på vgs. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Andel mobbet	-.018	-.053	.000
Mobbet på skolen	-.701	-.205	.000
Mobbet på skolen # andel mobbet	-.002	-.005	.784
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.037	-.02	.000
vg3	-.033	-.02	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)			
(log) Antall elever på skolen	-.002	-.002	.784
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Konstant	4,52	.	.
Forklart varians (Justert R2)	0,06		
Observasjoner	137 061		

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Vedleggstabell 6 Regresjonsanalyse: Læringskultur og skolens mobbenivå på vgs. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Andel mobbet	-.029	-.09	.000
Mobbet på skolen	-.616	-.18	.000
Mobbet på skolen # andel mobbet	-.006	-.01	.270
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.081	-.05	.000
vg3	-.106	-.06	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.078	-.05	.000
(log) Antall elever på skolen	-.013	-.01	.223
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Konstant	4,26	.	.
Forklart varians (Justert R2)	0,07		
Observasjoner	135 015		

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

Vedleggstabell 7 Regresjonsanalyse: Motivasjon og skolens mobbenivå på vgs. Kontrollert for kjønn, trinn, skolestørrelse og utdanningsprogram.

	B	Beta	Sig.
Andel mobbet	-.016	-.05	.000
Mobbet på skolen	-.529	-.14	.000
Mobbet på skolen # andel mobbet	-.006	-.01	.377
Trinn (vg1 referansekategori)			
vg2	-.101	-.06	.000
vg3	-.127	-.07	.000
Kjønn (gutt=1;jente=2)	-.043	-.03	.000
(log) Antall elever på skolen	-.031	-.02	.001
Utdanningsprogram (studiespesialisering ref. kategori)			
Konstant	4,04	.	.
Forklart varians (Justert R2)	0,05		
Observasjoner	136 104		

B = ustandardisert regresjonskoeffisient; Beta = standardisert regresjonskoeffisient

NTNU Samfunnsforskning

NTNU Samfunnsforskning AS er et uavhengig forskningsinstitutt med tilhørende nasjonalt kompetansesenter. Vi utvikler og formidler kunnskap innenfor et bredt spekter av samfunnsfaglige og samfunnsrelaterte problemstillinger.

NTNU Samfunnsforskning eies i sin helhet av NTNU, og har et nært faglig samarbeid med flere miljøer ved universitetet. Gjennom faglig samarbeid søker vi berikelse både for NTNU og NTNU Samfunnsforskning.

Instituttet er godkjent forskningsorganisasjon og mottar årlig grunnbevilgning fra Norges forskningsråd. Denne benyttes til strategisk utvikling av forskningsaktivitet og kompetansebygging.

Instituttet tilbyr beslutningsorientert og anvendt forskning og kunnskap til oppdragsgivere i offentlig og privat sektor, nasjonalt og internasjonalt.